

สาขาวิชาต่าง ๆ เช่น การเกษตรกรรมทางเลือกแบบพึ่งพาตนเองแบบยั่งยืน การรักษาพยาบาลแบบพื้นบ้าน การทอผ้าไหม และอื่น ๆ เพื่อให้สังคมชุมชนได้รู้จักและเลือกใช้ความรู้ เทคนิควิธีการ ตลอดจนนำไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตและความอยู่รอดของสังคมไทย

ผู้ผู้ที่มีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมในสาขาต่าง ๆ ในจังหวัดสุรินทร์ พอกกล่าวโดยสรุปดังนี้ (รายละเอียดนำเสนอในภาคผนวก)

2.1 ด้านการเกษตรผสมผสาน

1) พ่อมหาอยู่ สุนทรชัย เด่นในด้านความคิดที่มีสัจจะต่อตนเอง การพึ่งตนเอง หลักการจัดการและเป็นต้นแบบเกษตรผสมผสานในอีสานใต้

2) อาจารย์เกื้อ วงษ์บุญ เด่นในหลักการสอนสอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความจริงของท้องถิ่น หลักการเกื้อกูลกันระหว่าง น้ำ - ดิน ไม้ - สัตว์

3) นายสัมฤทธิ์ บุญสุข เด่นในด้านการเกษตรแบบผสมผสานแบบปลอดสารเคมี เน้นเรื่องธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ความสมดุลของธรรมชาติ

นอกจากนี้ยังมีบุคคลอื่นอีกจำนวนมาก เช่น นายเชียง ไทยดี นางเตือนใจ ทวีสุข นายนพ สระแก้ว นายประสิทธิ์ งามเนตร นายพิพัฒน์ ผาสุขเกิด นายสมยศ ทองเต็ม นายราชวงศ์ กองสุข เป็นต้น

2.2 ด้านการทอผ้าไหม

1) นางสาวเนียง แผ่นทอง เด่นในเรื่องการเลี้ยงไหม และดำเนินการเองครบวงจรการวางแผนการเลี้ยงไหม

2) นางบุญมี บุญรอด เด่นในด้านทอผ้าไหมได้เร็ว เทคนิคการทอและย้อมสีผ้าไหม

3) นางเลื่อน บุญทูล เด่นในด้านทำผ้าไหมมัดหมี่และย้อมสีจากธรรมชาติ

4) นายพาน มาเสมอ เด่นในด้านทำลวดลายผ้าไหมมัดหมี่ การทำลายหลายแบบ

นอกจากนี้ยังมีบุคคลที่มีความสามารถด้านผ้าไหมอีกจำนวนมาก เช่น นางผลิน คณิงเพียร นางปราณี เสกรัมย์ นางเพียร สายแก้ว นางนิยม สุบินนาม นางสาวเนียง บุญโสดาการ เป็นต้น

2.3 ด้านหมอบ้าน

1) นายเปลื้อง จิตมุง ชำนาญในการใช้สมุนไพรรักษาโรคริดสีดวงทวาร ยาเบื่อ ยาสั่ง ความดันโลหิต โรคเอดส์ ชาง รำมะนาด ระดูขาว หอบ ภูมิแพ้

2) นายมอญ สะเกตมะวา ชำนาญในการใช้สมุนไพรรักษาโรคบาดทะยัก ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ผิดสำแดง ร้อนใน กระหายน้ำ ริดสีดวง

3) นายหลู สมล่าง ชำนาญในการใช้สมุนไพรรักษาโรค ริดสีดวงทวาร कुटทะราด โรคหืด ผิดสำแดง ปวดหลังปวดเอว แมงกินฟัน โรคไต

4) นายเที่ยง ไยวัน ชำนาญในการใช้สมุนไพร การใช้เคล็ดรักษาโรค การเป่ามนต์คาถา รักษาโรคไข้เลือดออก ปากเปื่อยพอง หอบหืด อีสุกอีใส คีซ่าน

นอกจากนี้ยังมีหมอพื้นบ้านอีกจำนวนมาก แต่ละท่านมีความรู้ความสามารถเฉพาะตัวและวิธีรักษาพยาบาลแตกต่างกันไป โดยมีเป้าหมายร่วมกันคือ บรรเทาอาการเจ็บไข้ได้ป่วยให้ หาย หรือบรรเทาลง รวมทั้งเป็นการลดค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลได้อีกด้วย

บทที่ 5

สรุปวิเคราะห์อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ภูมิหลัง

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีประวัติศาสตร์อันยาวนาน มีวัฒนธรรมที่หลากหลายแหล่งท่องเที่ยวที่มากมาย เป็นอยู่ข้าว โดยเฉพาะข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพ แต่จังหวัดสุรินทร์ก็ได้ชื่อว่าเป็นจังหวัดที่ยากจนจังหวัดหนึ่ง ดังนั้น ผู้ที่มีหน้าที่ไม่ว่าจะเป็น ข้าราชการหรือเอกชน ต่างพยายามพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ให้ประชาชนอยู่ดีกินดี แต่การพัฒนา ดังกล่าวจำเป็นต้องมีข้อมูลองค์ความรู้อย่างเพียงพอ จึงสามารถตัดสินใจดำเนินการได้ถูกต้อง เหมาะสม

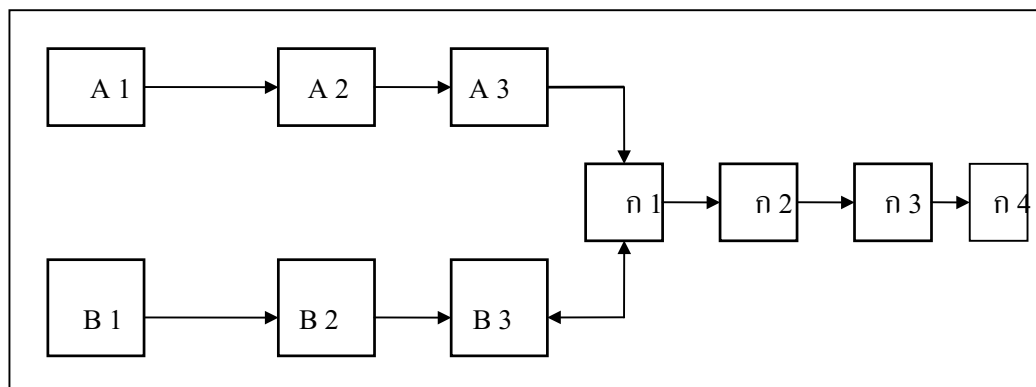
ปัจจุบันแม้จังหวัดจะมีข้อมูลองค์ความรู้บ้างแล้ว แต่ก็ขาดการรวบรวมเป็นหมวดหมู่ ทำให้ผู้บริหารไม่สามารถศึกษาเพื่อประกอบในการตัดสินใจดำเนินการพัฒนา หรือองค์ความรู้บาง ประเด็นก็ยังมิได้อยู่ไม่เพียงพอ จากเหตุผลดังกล่าว จึงมีการศึกษาวิจัยประเมินสถานภาพองค์ความรู้ จังหวัดสุรินทร์ เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วให้เป็นหมวดหมู่ และเสนอประเด็นที่ควร ศึกษาวิจัยในองค์ความรู้ที่ยังไม่เพียงพอเพื่อช่วยให้ผู้บริหาร นักธุรกิจ ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องได้ ศึกษาและดำเนินการต่อไป

วัตถุประสงค์

การศึกษาวิจัยประเมินสถานภาพองค์ความรู้จังหวัดสุรินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อประมวล วิเคราะห์ตีความประเมินและสังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับจังหวัดสุรินทร์ด้านต่าง ๆ อย่างเป็น ระบบในภาพรวม และเสนอทิศทางการวิจัยโครงการวิจัยตามความสำคัญเร่งด่วนเพื่อแก้ปัญหาหรือ พัฒนาจังหวัดในอนาคต อีกทั้งกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของคนในท้องถิ่นในเรื่อง เกี่ยวกับตนเอง ชุมชน จังหวัด พัฒนาเสริมสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ การวิจัยแก่นักวิจัย ในท้องถิ่น ตลอดจนเชื่อมโยงทิศทางการวิจัยเข้ากับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัด โดยคำนึงถึง พื้นฐานความเป็นจริง และความต้องการของคนในท้องถิ่น ดังนั้นการศึกษาและวิเคราะห์จึงได้ กำหนดวิธีการดังนี้

วิธีการศึกษาวิจัย

แผนภูมิที่ 1 การดำเนินงานศึกษาวิจัย

จากแผนภูมิอธิบายได้ว่า กลุ่ม A คือการศึกษาหาวิสัยทัศน์จังหวัดสุรินทร์ กลุ่ม B คือ การศึกษาสถานภาพองค์ความรู้ของจังหวัดสุรินทร์ ทั้งนี้ โดย A1 คือการศึกษาหาวิสัยทัศน์จาก เอกสารที่มีอยู่ เช่น แผนพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ ฉบับที่ 8 และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ ปี 2537-2547 ตลอดจนเอกสารการศึกษาและจัดทำแผนการลงทุนจังหวัดสุรินทร์ 2537 จากการ ศึกษาวิเคราะห์เอกสารดังกล่าว ได้แนวโน้มนโยบายการพัฒนาจังหวัด และเพื่อตรวจสอบว่า วิสัยทัศน์ดังกล่าว สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนหรือไม่ จึงดำเนินการขั้น A2 นำ แนวโน้มนโยบายการพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ที่วิเคราะห์ได้จาก A1 มาสร้างเป็นแบบสอบถาม และ สอบถามประชาชนทุกอำเภอโดยการสุ่มตัวอย่างจากทุกกลุ่มอาชีพ จำนวน 3,000 คน สำหรับ A3 คือ การจัดทำร่างวิสัยทัศน์จังหวัดสุรินทร์ แต่เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป ทางจังหวัดจึง ปรับแผนพัฒนาจังหวัดฉบับที่ 8 ใหม่ โดยให้ทุกส่วนราชการมีส่วนร่วมในการปรับแผนฉบับที่ 8 เป็นวิสัยทัศน์จังหวัดสุรินทร์ในทศวรรษหน้า ทั้งนี้ได้นำผลจากการตอบแบบสอบถามของ ประชาชน 3,000 คน และการประชุมสัมมนากลุ่มประชาชนโดยกระบวนการ AIC มาพิจารณา ประกอบด้วย

ในส่วนของ B การศึกษาองค์ความรู้ของจังหวัดสุรินทร์นั้น B1 คือการค้นหารวบรวม เอกสารตำราและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวกับจังหวัดสุรินทร์ เมื่อรวบรวมได้จึงดำเนินการในขั้น B2 คือการประเมินความน่าเชื่อถือของเอกสารทุกฉบับ เอกสารและรายงานการวิจัยที่ผ่านการประเมิน คุณภาพความน่าเชื่อถือจะถูกแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ ตามประเด็นที่ศึกษาทั้ง 13 ประเด็น เพื่อคณะ

กรรมการได้ดำเนินการตามขั้น B3 กล่าวคือ สรุปองค์ความรู้ที่ค้นพบจากเอกสารรายงานวิจัยดังกล่าว นอกจากนี้ยังใช้การสัมภาษณ์และประชุมสัมมนาหาองค์ความรู้เพิ่มเติมอีกด้วย

โดยสรุปการดำเนินงานจาก A1 ถึง A3 ได้วิสัยทัศน์พัฒนาจังหวัดสุรินทร์ที่สวรชนหน้าฉบับร่างและ B1 ถึง B3 ได้องค์ความรู้ในจังหวัดสุรินทร์ที่ผ่านการประเมินความน่าเชื่อถือทั้ง 13 ประเด็น

จากวิสัยทัศน์ฉบับร่างและองค์ความรู้ที่ค้นพบ จะถูกนำมาวิเคราะห์หาความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาจากศักยภาพจุดเด่นจุดด้อยของจังหวัด และทิศทางการพัฒนาจังหวัดว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมหรือไม่ นอกจากนี้ยังพิจารณาถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 ฉบับปรับปรุงมาประกอบด้วย เกิดเป็น ก1 คือ กรอบแนวคิดแนวทางวิศึกษาและการวิเคราะห์ของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กรอบแนวคิดและวิสัยทัศน์พัฒนาจังหวัดนี้ยังเป็นเกณฑ์ในการประเมินคุณค่าและประโยชน์ขององค์ความรู้ที่ค้นพบด้วยว่า จะสามารถนำองค์ความรู้ที่ค้นพบไปใช้ประโยชน์ได้หรือไม่ หรือองค์ความรู้ใดที่ยังไม่เพียงพอสมควรมีการศึกษาวิจัยให้เพียงพอเพื่อการพัฒนาจังหวัดต่อไปในอนาคต

เมื่อดำเนินการมาถึงขั้น ก1 จะได้องค์ความรู้และวิสัยทัศน์ที่สอดคล้องกัน อีกทั้งข้อเสนอแนะประเด็นที่ควรศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต ดังนั้นจึงมีการประชุมกรรมการชี้ทิศทางการวิจัยของจังหวัดสุรินทร์ ในวันที่ 18 มีนาคม 2541 เพื่อพิจารณาและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมทั้งเรื่ององค์ความรู้ วิสัยทัศน์กรอบแนวคิด และทิศทางการวิจัย

ขั้น ก2 คือการร่างรายงานผลการศึกษการวิจัย ตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการชี้ทิศทางการวิจัยจังหวัดสุรินทร์เพื่อให้การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีความสมบูรณ์มากที่สุด คณะกรรมการวิจัยได้นำร่างดังกล่าวเสนอต่อประชาชนหลากหลายกลุ่ม อาทิ กลุ่มสุรินทร์เสวนา กลุ่มเครือข่ายชุมชนเมืองสุรินทร์ กลุ่มผู้นำตำบลเทพรักษา กลุ่มผู้นำอำเภอกาบเชิง และกลุ่มออมทรัพย์ในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อทำประชาพิจารณ์ ผลจากการทำประชาพิจารณ์จะนำมาปรับปรุงร่างรายงานการวิจัยอีกครั้งหนึ่ง

ขั้น ก3 คือการนำร่างรายงานการวิจัยที่ผ่านขั้น ก2 เสนอต่อกรรมการชี้ทิศทางการวิจัยของจังหวัดสุรินทร์ และตัวแทนองค์กรเอกชน ตลอดจนผู้นำองค์กรประชาชนพิจารณาให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม 2541 คณะกรรมการวิจัย นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาปรับปรุงแก้ไขร่างเป็นรายงานฉบับสมบูรณ์เพื่อเสนอต่อกรรมการชี้ทิศทางการวิจัยระดับกลางต่อไป

ขั้น ก4 คือการประชุมพิจารณาเสนอแนะรายงานผลการวิจัย โดยคณะกรรมการชี้ทิศทางกลางของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย จากข้อเสนอแนะดังกล่าวคณะกรรมการวิจัยนำมาปรับปรุงรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

กรอบแนวคิดแนวทางวิธีการศึกษาและวิเคราะห์

จากการศึกษาองค์ความรู้ ศักยภาพ และทิศทางการพัฒนาทำให้สามารถกำหนดกรอบความคิดในการศึกษาวิจัยประเมินสถานภาพองค์ความรู้จังหวัดสุรินทร์ เพื่อการวิเคราะห์ตีความองค์ความรู้ที่เลือกสรรแล้วดังนี้

1. การประเมินองค์ความรู้จังหวัดสุรินทร์ มุ่งไปสู่การพัฒนาจังหวัด แต่ในสภาพวิกฤติทางเศรษฐกิจเช่นนี้ เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสุรินทร์จึงเป็น “การพัฒนาแบบพึ่งตนเองของประชาชน” เป็นหลักสำคัญ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เป็นแนวทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ดังนั้นจึงกำหนดกระบวนการที่สำคัญอยู่ 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ทฤษฎีใหม่ด้านการเกษตร คือการทำการเกษตรให้เลี้ยงตัวเองได้ มีการผลิตเพื่อการบริโภคในครอบครัวอย่างเพียงพอตลอดปี การเกษตรดังกล่าวเป็นที่รู้จักในนาม “เกษตรแบบผสมผสาน” หรือ “เกษตรธรรมชาติ” เพื่อครอบครัวราษฎรสามารถพึ่งตนเองได้ ซึ่งในจังหวัดสุรินทร์มีกรณีตัวอย่างเรื่องดังกล่าวอยู่มากเป็นศักยภาพที่เด่นของจังหวัดประการหนึ่ง

ขั้นที่ 2 การรวมกลุ่มเป็นองค์กรชาวบ้าน ทั้งนี้เนื่องจาก ถ้าราษฎรเกษตรกรอยู่เพียงคนเดียวครอบครัวย่อย โอกาสอยู่รอดหรือก้าวหน้าต่อไปจะเป็นไปได้ยาก ดังนั้น ควรให้ราษฎรมีการรวมกลุ่มเพื่อให้ความเข้มแข็ง เช่นกลุ่มออมทรัพย์เก็บสะสมทุนไว้ใช้จ่ายเมื่อยามจำเป็น กลุ่มอาชีพด้านการเกษตร กลุ่มชาวนา กลุ่มร้านค้า กลุ่มหัตถกรรม เป็นต้น ปัจจุบันในจังหวัดสุรินทร์มีกลุ่มองค์กรประชาชนมากกว่า 500 กลุ่ม นับเป็นศักยภาพที่เด่นอีกประการหนึ่ง

อย่างไรก็ตามกลุ่มดังกล่าว ยังเป็นเพียงกลุ่มในชุมชนหมู่บ้าน ที่มุ่งช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิกเท่านั้น ดังนั้นจึงยังไม่มีพลังเพียงพอต้องดำเนินการในขั้นที่ 3 ต่อ

ขั้นที่ 3 การเกิดเครือข่ายองค์กรชาวบ้าน กล่าวคือ เมื่อแต่ละหมู่บ้านชุมชน มีกลุ่มองค์กรชาวบ้าน ตามความจำเป็นและเหมาะสม แต่ละหมู่บ้านชุมชนจะร่วมกันเกิดเครือข่ายระดับตำบล อำเภอและจังหวัด เครือข่ายดังกล่าวแต่ละเครือข่ายจะมีกิจกรรมเป้าหมายหลักคล้าย ๆ กัน เช่น เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ เครือข่ายกลุ่มชาวนา หรือเครือข่ายร้านค้า เป็นต้น ดังตัวอย่างที่แสดงไว้ในแผนภูมิที่ 2

จากแผนภูมิในแต่ละหมู่บ้านจะมีกลุ่มอาจหนึ่งกลุ่มหรือสองสามกลุ่มก็ได้ ทุกกลุ่มจะรวมกันเกิดเป็นประชาคมหมู่บ้าน ซึ่งประชาคมหมู่บ้านประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้านหรือกำนัน สมาชิกอบต. ผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน พระ ข้าราชการ ครูในหมู่บ้านและตัวแทนกลุ่ม เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มร้านค้า เป็นต้น

จากกลุ่มในหมู่บ้านและประชาคมหมู่บ้าน จะเกิดเครือข่ายกลุ่มระดับตำบล เช่น เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ระดับตำบล ก็จะมีตัวแทนกลุ่มออมทรัพย์ทุกหมู่บ้านมารวมกัน อาจตั้งเป็นสถาบันการเงินตำบล หรือกลุ่มชาวนาระดับตำบล ซึ่งอาจพัฒนาไปสู่การรับซื้อข้าวเปลือก ของสมาชิกให้ได้จำนวนมากเพื่อขายต่อให้โรงสี หรืออาจตั้งโรงสีรวมของตำบลขึ้นมาแปรรูปจากข้าวเปลือกเป็นข้าวสารจัดจำหน่ายเองก็ได้

เครือข่ายกลุ่มต่าง ๆ ในระดับตำบลเหล่านี้ จะเป็นสมาชิกประชาคมตำบลด้วย กล่าวคือ ในประชาคมตำบลจะประกอบด้วยตัวแทนผู้บริหารตำบลเช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ตัวแทนจากสมาชิกสภาตำบล ตัวแทนจากเครือข่ายกลุ่มต่าง ๆ ในตำบล เช่น เครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มชาวนา นอกจากนี้ยังมีข้าราชการ นักวิชาการ พระ นักธุรกิจ และผู้ทรงภูมิปัญญาในท้องถิ่นมารวมกันเป็นประชาคมตำบล

ประชาคมตำบลดังกล่าว จะเป็นผู้ให้คำปรึกษาเสนอความคิดและแนวทางการพัฒนาให้กับผู้ที่มิบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาตำบล เมื่อเป็นเช่นนี้การพัฒนาหมู่บ้านตำบล ก็จะมีลักษณะ “การจัดการพัฒนา” คือมีการระดมสมองจากบุคคลหลายฝ่ายมาร่วมกันทำงานมากกว่าจะเป็นลักษณะ “วางแผนพัฒนา” ที่อาจมีเพียงคนเดียว หรือกลุ่มเดียวที่กำหนดเป้าหมายกิจกรรมการพัฒนา

จากประชาคมตำบล จะนำไปสู่ประชาคมอำเภอและประชาคมจังหวัดต่อไป ถ้าทุกจังหวัดสามารถมีองค์กรประชาชนเป็นประชาคมจังหวัด เช่นนี้ ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมเมืองการปกครองอย่างแท้จริงนำไปสู่ประชาธิปไตยหรือธรรมรัฐได้ในที่สุด

กรอบแนวคิดดังกล่าว เกิดจากการวิเคราะห์องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีในจังหวัดสุรินทร์ และกระแสดความคิดจากนักวิชาการต่าง ๆ ในเรื่องธรรมรัฐ ซึ่งพบว่าในจังหวัดสุรินทร์ มีเกษตรกรทำการเกษตรแบบผสมผสานจนสามารถพึ่งตนเองได้ มีการรวมกลุ่มไม่ว่าจะเป็นกลุ่มออมทรัพย์และเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มชาวบ้านที่สามารถพัฒนาเป็นกลุ่มโรงสีรวม แต่กลุ่มต่าง ๆ ในจังหวัดสุรินทร์ ที่มีอยู่ประมาณ 500 กลุ่ม ยังมีลักษณะกระจัดกระจาย ยังไม่สามารถเกิดเป็นเครือข่าย ที่มีเครือข่ายก็เฉพาะกลุ่มออมทรัพย์ในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์ ซึ่งเมื่อเกิดเครือข่ายเช่นนี้ทำให้เกิดผลดีคือมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันเกิดพลังในการต่อรอง ดังนั้นแนวคิดเรื่องเครือข่าย

องค์กรประชากร จึงถูกนำมาเป็นกรอบเพื่อการวิเคราะห์องค์ความรู้ในจังหวัดอันจะนำไปสู่การพัฒนาจังหวัดสุรินทร์แบบพึ่งตนเองต่อไปในอนาคต

กรอบแนวความคิดนี้ จะเป็นเกณฑ์ในการเลือกสรรองค์ความรู้ในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อวิเคราะห์เจาะลึกตีความตอบคำถามโจทย์ปัญหาหลัก ๆ ในการศึกษาวิจัย ประเมินสถานภาพองค์ความรู้จังหวัดสุรินทร์ร่วมกับวิสัยทัศน์พัฒนาจังหวัดสุรินทร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เมื่อมีเป้าหมายหลักที่จะประมวลวิเคราะห์ประเมินองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้วในจังหวัด เพื่อกำหนดทิศทางโจทย์หัวข้อวิจัยในอนาคตด้านองค์ความรู้ที่จำเป็นแต่ขาดหาย ซึ่งการวิจัยต่อไปภายหน้านั้น ต้องสามารถนำมาใช้ประโยชน์ โดยเฉพาะช่วยในการตัดสินใจในรูปแบบวิธีการและกิจกรรมการพัฒนาจังหวัด ดังนั้นถ้าจะตั้งคำถามว่า ใครจะเป็นผู้นำองค์ความรู้ที่มีอยู่และผลการวิจัยภายหน้ามาใช้ คำตอบก็คือ ส่วนราชการ นักธุรกิจและประชาชน

เมื่อคำตอบชัดเจนเช่นนี้ สิ่งที่จะต้องนำมาใช้เพื่อเป็นเกณฑ์พิจารณาวิเคราะห์องค์ความรู้ที่มีอยู่ว่าเพียงพอหรือไม่ ก็คือ “กรอบความคิดและวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ในทศวรรษหน้า” และความคิดเห็นของส่วนราชการ นักธุรกิจ และประชาชน

อย่างไรก็ตาม เมื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยเอกสาร ดังนั้น ความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้จากเอกสารย่อมมีความสำคัญ หรือข้อมูลที่ได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์หรือไม่ ตลอดจนความเพียงพอของข้อมูลก็มีความสำคัญ ดังนั้นจึงกำหนดเกณฑ์การพิจารณาวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ การใช้ประโยชน์และความเพียงพอดังนี้

ความน่าเชื่อถือ

การดำเนินการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ ของเอกสารรายงานการวิจัยที่รวบรวมไว้ได้ กำหนดเกณฑ์การวิเคราะห์และขั้นตอนการพิจารณา ความน่าเชื่อถือดังนี้

1 ลักษณะของรายงานวิจัย พิจารณาจาก

(ขั้นที่ 1) พิจารณาตัวบุคคลแหล่งที่มาโดย

1.1 ถ้าเป็นงานวิจัยวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท หรือปริญญาเอก จะตั้งสมมุติฐานก่อนว่าน่าเชื่อถือได้

1.2 ถ้าเป็นงานวิจัยบุคคลทั่วไปถ้าผู้วิจัยมีตำแหน่งทางวิชาการ เช่น ผศ. รศ. หรือ ศ. จะตั้งสมมุติฐานก่อนว่าน่าเชื่อถือได้

1.3 ถ้าเป็นรายงานการวิจัยระดับปริญญาตรีจะพิจารณาเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาว่ามีตำแหน่งทางวิชาการ หรือจบปริญญาเอกหรือไม่ ถ้าที่ปรึกษามีตำแหน่งทางวิชาการ หรือมีการศึกษาระดับปริญญาเอก ก็จะตั้งสมมุติฐานก่อนว่าน่าเชื่อถือได้

1.4 สำหรับรายงานการวิจัยของบุคคลโดยทั่วไปที่ไม่สามารถมีตำแหน่งทางวิชาการ จะพิจารณาจากแหล่งที่สนับสนุนให้ทุนวิจัย ถ้าแหล่งให้ทุนน่าเชื่อถือ เช่น สกว. หรือ สภาวิจัย หรือ สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ ก็จะตั้งสมมุติฐานว่าน่าเชื่อถือได้

(ขั้นที่ 2) เมื่อผ่านการประเมินจาก ขั้นที่ 1 ขั้นที่ 2 จะพิจารณาระเบียบวิธีวิจัย โดยคณะกรรมการวิจัยแต่ละด้านต้องอ่านศึกษาวัตถุประสงค์การวิจัย และระเบียบวิธีวิจัยทุกฉบับว่ามีความสอดคล้องเหมาะสมสามารถหาความรู้ความจริงได้บรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ถ้างานวิจัยฉบับใดมีความสอดคล้อง น่าเชื่อถือ และค้นคว้าหาความจริงตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยรายงานฉบับดังกล่าว ถูกสรุปว่ามีความน่าเชื่อถืออย่างเพียงพอที่จะนำมาสังเคราะห์ในงานวิจัยองค์ความรู้ของจังหวัดได้

2 การวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากเอกสาร ใช้เกณฑ์การวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือดังนี้

2.1 ถ้าเป็นเอกสารทางราชการส่วนใหญ่เป็นรายงานการปฏิบัติงานในรอบปีในลักษณะเชิงปริมาณตัวเลขเป็นส่วนมาก ดังนั้นจึงน่าจะเชื่อได้ในเรื่องปริมาณตัวเลข แต่ไม่สามารถประเมินผลในเชิงคุณภาพได้ ดังนั้นจึงมีการสัมภาษณ์หัวหน้าส่วนราชการที่รับผิดชอบในแต่ละเรื่อง สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ตลอดจนสัมภาษณ์ประชาชนประกอบด้วยเพื่อเปรียบเทียบข้อมูลหาความน่าเชื่อถือ ถ้าสัมภาษณ์บุคคลทั้งสามกลุ่ม ได้ข้อมูลที่ตรงกัน สามารถสรุปได้ว่าเอกสารดังกล่าวน่าเชื่อถือ

2.2 ถ้าเป็นลักษณะเอกสารจำพวกสิ่งพิมพ์โดยทั่วไป จะใช้ประเมินความน่าเชื่อถือโดยค้นหาสิ่งพิมพ์ในประเด็นเรื่องเดียวกันหลาย ๆ ฉบับ ถ้ามีความสอดคล้องกันแสดงว่าความรู้ความจริงจากเอกสารดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือ

3 วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือจากการสัมภาษณ์ จะใช้วิธีการสัมภาษณ์จากหลาย ๆ คน ในประเด็นเดียวกัน เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่สอดคล้องกัน การสัมภาษณ์ดังกล่าว ส่วนใหญ่ศึกษาหาความจริงในประเด็น เรื่อง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในจังหวัดสุรินทร์

4 การประชุมสัมมนาและการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามจะมีความน่าเชื่อถืออยู่ในตัว ทั้งนี้เพราะผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาหรือตอบแบบสอบถามนั้น มีความหลากหลายในด้านอาชีพ ชาติพันธุ์ ดังนั้น ผลสรุปจากการสัมมนาและตอบแบบสอบถามจึงมีความน่าเชื่อถือ

5 จากเอกสาร รายงานการวิจัย ผลการประชุมสัมมนาผลการตอบแบบสอบถาม และการสัมภาษณ์ ที่น่าเชื่อถือจะถูกนำมาสรุปความรู้ความจริงที่ค้นพบ โดยแยกเป็นหมวดหมู่ ทั้ง 14 ด้าน เช่น ด้านเศรษฐกิจ ด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม หรือ ด้านการพัฒนา เป็นต้น

6. องค์ความรู้ที่ผ่านการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือมาแล้วจะนำมาสรุปเป็นองค์ความรู้ในแต่ละด้าน จัดพิมพ์ เผยแพร่ ให้ผู้รู้และผู้ในกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในจังหวัดสุรินทร์ ตลอดจนคณะกรรมการวิจัยช่วยวิพากษ์วิจารณ์ในรอบแรกและรอบที่สองนำเสนอให้คณะกรรมการชี้ทิศทางการวิจัยของจังหวัดสุรินทร์ ช่วยวิพากษ์วิจารณ์ถึงความน่าเชื่อถือด้วยในวันที่ 18 มีนาคม 2541

ผลการวิพากษ์วิจารณ์ของคณะกรรมการชี้ทิศทางการวิจัยจังหวัดสุรินทร์ พบว่า องค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์จำเป็นต้องมีการชำระสอบทานอีกมาก เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ตรงกัน โดยเฉพาะสมัยก่อนอยุธยา ส่วนองค์ความรู้ด้านอื่น ๆ มีความน่าเชื่อถือได้มีเพียงบางเล่มที่ควรตัดออกไป เพราะมีมากเกินไปหรือการรวมหมวดหมู่ควรพิจารณาใหม่ มีประเด็นที่คณะกรรมการชี้ทิศทางให้ข้อเสนอแนะกันมากคือ ความรู้ที่มีไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมอีกมาก ในระยะต่อมาหัวหน้าส่วนราชการในจังหวัดได้ส่งประเด็นที่น่าศึกษาวิจัยมาให้คณะทำงานวิจัยเพิ่มเติม

การใช้ประโยชน์

1. การวิเคราะห์ประโยชน์ขององค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือมาแล้วมีเกณฑ์ประเมินวิเคราะห์ถึงประโยชน์องค์ความรู้ดังนี้

1.1 วิเคราะห์โดยใช้กรอบแนวความคิด และวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดสุรินทร์เป็นเกณฑ์ กล่าวคือพิจารณาทิศทางการพัฒนาจังหวัดในทศวรรษหน้าว่า มีทิศทางการพัฒนาไปในด้านใด หรือศักยภาพของจังหวัดจากกรอบแนวคิดมีจุดเด่นอย่างไร ตัวอย่างเช่น ต้องการพัฒนากเกษตรผสมผสาน โดยใช้ทฤษฎีใหม่หรือมุ่งให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนเมื่อทิศทางการพัฒนาเป็นเช่นนี้ องค์ความรู้เกี่ยวกับเกษตรผสมผสานและการรวมกลุ่มย่อมมีประโยชน์ โดยสรุปมีองค์ความรู้ที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ตามทิศทางการพัฒนาดังนี้ ด้านเศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม และด้านการพัฒนาโดยเฉพาะการรวมกลุ่มองค์กรชาวบ้าน หรือด้านการท่องเที่ยวและภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นต้น

1.2 อย่างไรก็ดีตามได้พิจารณาจากแผนระดับประเทศด้วย ดังนั้นจึงนำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (ฉบับปรับปรุง) มาร่วมวิเคราะห์ถึงประโยชน์ขององค์

ความรู้ด้านต่าง ๆ ด้วย ถ้าองค์ความรู้เรื่องใดมีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาฉบับที่ 8 ก็จะสรุปว่า องค์ความรู้ดังกล่าวสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้

1.3 นอกจากนี้การประเมินถึงประโยชน์ขององค์ความรู้ได้ใช้เกณฑ์ให้คณะกรรมการ ชีทิสทางการวิจัยจังหวัดสุรินทร์ เป็นผู้พิจารณา ทั้งนี้โดยมีการประชุมคณะกรรมการ ชีทิสทางการวิจัยจังหวัดสุรินทร์ เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2541 และวันที่ 27 กรกฎาคม 2541 ผลการประชุม สรุปได้ว่าคณะกรรมการ ชีทิสทางมีความเห็นที่สอดคล้องกับข้อ 1.1 คือองค์ความรู้ดังกล่าวมีความ สำคัญมีประโยชน์

2. ประโยชน์ที่ได้รับจากการประมวลองค์ความรู้จังหวัดสุรินทร์มีประเด็นที่น่าสนใจคือ จากเป้าหมายการพัฒนาแก้ปัญหาภายในจังหวัดที่ถูกสรุปเป็นวิสัยทัศน์ของจังหวัดสุรินทร์ และ กรอบแนวคิด คือสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชน ตลอดจนเกิดเครือข่ายประชาชนที่เรียกว่า ประชาคมตำบล ประชาคมอำเภอ และจังหวัดนั้น จุดเริ่มต้นต้องมีการรวมกลุ่มของประชาชน ในหมู่บ้านชุมชนก่อน แล้วจึงสร้างเครือข่ายระดับตำบล อำเภอ หรือจังหวัด

ในเรื่องนี้องค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมหรือการพัฒนาของจังหวัดสุรินทร์ ชี้ชัดได้ว่าการ รวมกลุ่มของประชาชนในหมู่บ้านชุมชนมีอยู่แต่ยังกระจัดกระจาย เช่น ตำบลหนึ่งมี 10 หมู่บ้าน อาจมีการรวมกลุ่มเพียงหนึ่ง หรือสองหมู่บ้านเท่านั้น จึงไม่สามารถที่จะเกิดประชาคมตำบล ขึ้นมาได้ เพราะตำบลนั้นยังไม่มีกลุ่มทุกหมู่บ้าน ดังนั้นควรสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนมีการ รวมกลุ่มทุกหมู่บ้านในตำบล เพื่อจะได้สร้างเป็นเครือข่ายระดับตำบลต่อไป

ซึ่งในเรื่องการส่งเสริมให้เกิดการรวมกลุ่มขึ้นในหมู่บ้านชุมชนนี้ มีองค์ความรู้ที่ บ่งบอกถึงปัจจัยที่ทำให้การส่งเสริมกลุ่มของชาวบ้านประสบผลสำเร็จหรือไม่สำเร็จ มากพอที่จะ นำประสบการณ์การเรียนรู้ดังกล่าวไปดำเนินการได้ แต่ยังขาดองค์ความรู้ในการสร้าง เครือข่ายชาวบ้าน

ความเพียงพอ

การประเมินความเพียงพอ หรือไม่เพียงพอขององค์ความรู้ที่มีอยู่ มีหลักเกณฑ์และการ ดำเนินการดังนี้

1. ประเมินโดยพิจารณาจากข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ของรายงานการวิจัยที่น่า เชื่อถือและมีประโยชน์ ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยดังกล่าวจะถูกนำมาพิจารณาว่ามีความสอดคล้อง กับวิสัยทัศน์กรอบแนวคิด แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 และความต้องการ ของหัวหน้าส่วนราชการ ผู้นำนักธุรกิจ และกรรมการ ชีทิสทางหรือไม่ ถ้าสอดคล้องกันแสดงว่า องค์ความรู้ความจริงในเรื่องนั้น ๆ ยังขาดอยู่ จำเป็นที่จะต้องศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต

2. วิเคราะห์พิจารณาจากวิสัยทัศน์พัฒนาจังหวัดสุรินทร์และกรอบแนวคิด ตลอดจนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 หรือหัวหน้าส่วนราชการ อีกทั้งกรรมการชี้ทิศทางการวิจัยจังหวัดสุรินทร์ และผู้น้องค์กรชุมชนเกี่ยวกับความรู้ที่มีอยู่แล้ว เพียงพอต่อการใช้ประกอบการตัดสินใจดำเนินงานหรือไม่ ถ้าเพียงพอก็ไม่จำเป็นต้องศึกษาวิจัย แต่ถ้าไม่เพียงพอควรที่จะหาความรู้ความจริงเพิ่มในประเด็นใดบ้าง โดยสรุปมีเอกสารและรายงานวิจัยดังนี้

ผลการศึกษา

จากประเด็นการศึกษาทั้ง 14 เรื่อง พบว่า มีเอกสาร รายงานวิจัย วิทยานิพนธ์ หนังสือบทความ และเอกสารทางราชการ ทั้งหมด 253 ฉบับ ผ่านการประเมินความน่าเชื่อถือ 197 ฉบับ จาก 197 ฉบับ นำมาเป็นเอกสารหลัก 90 ฉบับ นอกนั้นใช้ประกอบเพื่อพิจารณาความเที่ยงตรง

(1) จำนวนเอกสาร

ประเด็นหลัก	จำนวนเอกสาร	ร้อยละ
1. ประวัติการตั้งถิ่นฐานและข้อมูลทางกายภาพ	29 ฉบับ	14.72
2. ประชากรชาติพันธุ์และการอพยพแรงงาน	5 ฉบับ	2.54
3. การเมืองการปกครอง	9 ฉบับ	4.57
4. ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม	4 ฉบับ	2.03
5. เศรษฐกิจ การเกษตร อุตสาหกรรม การบริการ ธนาคาร การค้าและการลงทุน	64 ฉบับ	32.49
6. การศึกษา	27 ฉบับ	13.70
7. การสาธารณสุข	12 ฉบับ	6.09
8. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	5 ฉบับ	2.54
9. การท่องเที่ยว	9 ฉบับ	4.57
10. วัฒนธรรมและศาสนา	13 ฉบับ	6.60
11. การสื่อสารและการคมนาคม	3 ฉบับ	1.52
12. ทรัพยากรบุคคล ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น	3 ฉบับ	1.52
13. การพัฒนา	9 ฉบับ	4.57
14. วิสัยทัศน์จังหวัดสุรินทร์	5 ฉบับ	2.54
สรุปรวม	197 ฉบับ	100

สรุปเอกสารองค์ความรู้ด้านเศรษฐกิจมีมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านประวัติศาสตร์และข้อมูลทางกายภาพ อันดับ 3 ก็คือด้านการศึกษา ด้านวัฒนธรรม ด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับสำหรับเอกสารที่มีน้อยแต่จำเป็นคือ ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม

จากเอกสารทั้ง 197 ฉบับ มีทิศทางประเด็นหลักองค์ความรู้ที่ศึกษา และยังมีช่องว่างที่ควรศึกษาต่อไปดังนี้

สรุปวิเคราะห์องค์ความรู้

1) วิสัยทัศน์จังหวัดสุรินทร์ในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2540-2549) จังหวัดสุรินทร์จะดำเนินการพัฒนา ด้านเศรษฐกิจด้วยการนำแรงงานที่มีอยู่ในภาคเกษตร และแรงงานที่อพยพคืนถิ่นเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เข้าสู่การประกอบอาชีพในภาคเกษตรอย่างถาวร โดยอาศัยทฤษฎีใหม่โครงการเกษตรแบบผสมผสานและไร่นาสวนผสมมุ่งให้เกิดการรวมกลุ่มของเกษตรกร เพื่อก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชน ในลักษณะสังคมแห่งการเรียนรู้ และรองรับการผลิตในเชิงอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรม พร้อมกับ การพัฒนาการผลิตพืชเศรษฐกิจที่เหมาะสมให้มีหลาย

ชนิด ในด้านการท่องเที่ยวจะดำเนินการพัฒนาพื้นที่บริเวณด้านชายแดนช่องจอม และแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ เพื่อเป็นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจการท่องเที่ยวของจังหวัด ตลอดจนการเปิดประตูอินโดจีน ทั้งนี้โดยมุ่งหวังให้เกิดการกระจายรายได้และราษฎรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนเพิ่มขึ้นเป็น 55,994 บาทต่อปี ภายในปี 2549

ประชาชนจะต้องมีความรู้ทัศนคติที่ดี มีส่วนร่วมเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพและมีพฤติกรรมที่เหมาะสมของตนเอง ครอบครัว การป่วยและตายด้วยโรคที่เกิดจากพฤติกรรมเสี่ยง และโรคที่ป้องกันได้ลดลงมีหลักประกันสุขภาพสามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขที่มีประสิทธิภาพ และได้มาตรฐานอย่างเป็นธรรม รวมไปถึงผู้พิการและทุพพลภาพด้วย

ในด้านการศึกษานำให้ประชาชนได้รับการศึกษาต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเฉพาะการเลี้ยงดูเด็กก่อนวัยเรียน การได้รับการศึกษาในระดับมัธยมปลายเป็นอย่างน้อย และดำรงไว้ซึ่งศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ด้านการเมืองการบริหารจะดำเนินการพัฒนาบุคลากรทุกระดับให้มีคุณภาพ คุณธรรม และจริยธรรมให้สอดคล้องกับการกระจายอำนาจทางการบริหาร

ในการดำเนินการพัฒนามุ่งดำเนินการในลักษณะไตรภาคี (ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน) ด้วยการพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร และการวางแผนอย่างเป็นระบบหน่วยงานราชการ

เป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริม ช่วยเหลือ ประสานงานให้ภาคเอกชนกับประชาชนได้ริเริ่มและร่วมกัน
ดำเนินกิจกรรมด้วยตนเอง โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม ตลอดจนอยู่ภายใต้
ขอบเขตของกฎหมาย

2) ประวัติการตั้งถิ่นฐานข้อมูลทางกายภาพจากเอกสารทั้ง 29 ฉบับ(ร้อยละ 14.72) เชื่อว่า
เมืองสุรินทร์เป็นชุมชนที่อาศัยของมนุษย์มาประมาณ 2,000 ปี ล่วงมาแล้ว ในสมัยขอมมีอำนาจเมื่อ
ขอมเสื่อมอำนาจลง บริเวณเมืองสุรินทร์สันนิษฐานว่าถูกทิ้งร้างอยู่นาน จนถึงปี พ.ศ. 2306 จึง
ปรากฏหลักฐานของกลุ่มชาติพันธุ์กูยหรือกวย อพยพมาจากเมืองอัตปือแสนแปมาตั้งรกรากใน
บริเวณที่ตั้งเมืองสุรินทร์โดยกระจายออกเป็น 6 กลุ่ม

และด้วยความดีความชอบที่ช่วยจับช้างเผือก และนำส่งกรุงศรีอยุธยาชาวกูยทั้ง 6 กลุ่ม
จึงได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ จากพระที่นั่งสุริยamarinทร์ ให้ปกครองหมู่บ้านขึ้นตรงต่อเมือง
พิมายถึง ปี พ.ศ. 2306 หลวงสุรินทร์ภักดีหัวหน้าหมู่บ้านเมืองที่ได้ขอพระบรมราชานุญาตย้ายจาก
บ้านเมืองที่ มาตั้งบ้านเมืองที่บ้านคูประทายสมันต์

ต้นกรุงรัตนโกสินทร์ พ.ศ. 2329 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ได้
เปลี่ยนชื่อเมืองประทายสมันต์เป็นเมืองสุรินทร์ ตามสร้อยบรรดาศักดิ์ของเจ้าเมือง

จังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 15-16 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 103-105 องศา
ตะวันออก มีพื้นที่ประมาณ 8,785 ตารางกิโลเมตร เท่ากันร้อยละ 10.5 ของพื้นที่ในภาคตะวันออกเฉียง
เหนือ แบ่งการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ 4 กิ่งอำเภอ มี 158 ตำบล 1,965 หมู่บ้าน

สภาพภูมิอากาศและภูมิประเทศ จังหวัดสุรินทร์มี 3 ฤดู คือ ร้อน ฝน หนาวอุณหภูมิสูงสุด
ประมาณเดือนมีนาคม และเมษายน ต่ำสุดเดือนธันวาคมและมกราคม ฝนตกมากที่สุด ประมาณ
เดือนมิถุนายนและเดือนกันยายน สภาพภูมิประเทศแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ พื้นที่ภูเขา อยู่
บริเวณชายแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชา มีพื้นที่ประมาณร้อยละ 2.44 ของจังหวัด พื้นที่ลูกคลื่น
ลอนลาด อยู่บริเวณตอนกลางของจังหวัด มีเนื้อที่ประมาณร้อยละ 10.15 และที่เหลือเป็นพื้นที่ราบ

องค์ความรู้ด้านประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานและข้อมูลทางกายภาพดังกล่าว แม้จะมีการ
ศึกษาค้นคว้ากันบ้างแล้ว แต่ประเด็นที่น่าสนใจคือ ประวัติศาสตร์เมืองสุรินทร์ที่ขาดหายไปตั้งแต่
สิ้นยุคสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 พ.ศ. 1761 ถึง พ.ศ. 2306 ที่ชาวกูยอพยพมาอยู่ดินแดนถิ่นนี้ ระยะ
เวลาประมาณ 545 ปีที่ขาดหายไปดังกล่าว ยังมีมนุษย์อาศัยอยู่ในพื้นที่นี้หรือไม่ ถ้ามีเป็นกลุ่ม
ชาติพันธุ์ใดเป็นประเด็นที่น่าศึกษา

3) ประชากร ชาติพันธุ์และการอพยพแรงงานจากเอกสารและงานวิจัย 5 ฉบับ (ร้อยละ 2.54) สรุปได้ว่าจังหวัดสุรินทร์มีประชากร 1,374,040 คน ชาย 688,180 คน หญิง 685,860 คน ส่วนใหญ่คือร้อยละ 92 อาศัยอยู่ในชนบท มีภาษาพูดพื้นเมืองตามชาติพันธุ์ 3 กลุ่มคือ กลุ่มเขมรร้อยละ 70 กลุ่มลาวร้อยละ 20 กลุ่มส่วยร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด จากการคาดการณ์ประชากรในจังหวัดสุรินทร์ ปี พ.ศ. 2558 จะมีประมาณ 1,848,550 คน

จากจำนวนประชากรทั้งหมด เป็นผู้ที่อยู่ในวัยทำงาน 811,944 คน เท่ากับร้อยละ 60.1 ของประชากร ส่วนผู้ที่ว่างงานมีจำนวน 42,032 คน คือร้อยละ 5.2 ของประชากรวัยแรงงาน แต่จากการลงทะเบียนมีผู้ว่างงาน 4,138 คน

การอพยพแรงงาน มีผู้เดินทางไปทำงานในกรุงเทพฯ 22,382 คน ถูกเลิกจ้างเดินทางกลับถิ่น 1,637 คน และมีแรงงานเดินทางกลับจากต่างประเทศ 651 คน (ข้อมูลเดือนธันวาคม 2540) การว่างงานของคนสุรินทร์ ส่วนใหญ่ว่างตามฤดูกาล เมื่อหมดฤดูทำนาและผู้สมัครมีคุณสมบัติไม่ตรงกับความต้องการตลาดแรงงาน หรือการเลือกงานของผู้สมัครงานก็นับเป็นสาเหตุของการว่างงาน

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาวิจัยพบว่า เด็กรุ่นใหม่นิยมไปขายแรงงานต่างถิ่นมากกว่าการทำนา และเพศหญิงจะส่งเงินให้ทางครอบครัวมากกว่าฝ่ายชายหรือการไปขายแรงงานต่างถิ่นนี้ ทำให้ครอบครัวมีเครื่องใช้ไฟฟ้าเพื่ออำนวยความสะดวกมากขึ้น โดยเฉพาะถ้าไปทำงานต่างประเทศบางส่วนสามารถปลูกสร้างบ้านใหม่ที่คงทนถาวรมากขึ้น

การแก้ปัญหาการว่างงานพิจารณาจากวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ ส่วนหนึ่งใช้งบประมาณจากเงินกู้ธนาคารโลกแผนงานมีทั้งระยะสั้นและระยะยาว กล่าวคือระยะสั้นจะมีการจ้างงานในชนบทส่วนระยะยาวมุ่งให้มีการทำการเกษตรแบบผสมผสานที่พึ่งตนเองได้ตามทฤษฎีใหม่ ตลอดจนการทำธุรกิจชุมชน อีกทั้งส่งเสริมการรวมกลุ่มของประชาชนให้เกิดองค์กรประชาชน เพื่อผลไปสู่ประชาคม หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดต่อไป

คำถามที่ควรหาคำตอบด้านแรงงานก็คือแรงงานเด็กหนุ่มสาวที่ตกงาน เมื่อกลับมาถิ่นถิ่นทำอะไรจึงจะยอมเข้าสู่อาชีพการเกษตรแบบพึ่งตนเอง หรือแรงงานใหม่จากผู้ที่ได้รับการศึกษาระดับที่สูงกว่าชั้นมัธยมศึกษา เช่นระดับอนุปริญญาและระดับปริญญาตรี ทำอย่างไรจะยอมกลับไปประกอบอาชีพเดิมของบิดามารดาเพื่อพัฒนาอาชีพดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพประสิทธิผลเพิ่มขึ้น

4) การเมืองการปกครองจากเอกสารและรายงานวิจัย 9 ฉบับ (ร้อยละ 4.57) สรุปได้ว่าในอดีตมีการปกครองแบบ “กัลปนา” แม้สมัยอยุธยา หรือ รัตนโกสินทร์ตอนต้นที่มีเจ้าเมืองปกครอง ผู้ที่ปกครองก็มีคุณธรรมและเป็นคนในท้องถิ่นที่ได้รับพระราชทานแต่งตั้งจากพระมหา

กษัตริย์ให้ดูแลประชาชนต่างพระเนตรพระกรรณ

หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขปี พ.ศ. 2475 ประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ยังไม่เข้าใจหลักการปกครองแบบนี้มากนักมาเริ่มสนใจเข้าใ้ใจมากขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2516 และยังมีความเข้าใจมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับ เมื่อมีการจ่ายเงินซื้อเสียงจากผู้สมัครเป็นตัวแทนของประชาชน ไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกเทศบาล ตลอดจนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล แม้ความเข้าใจดังกล่าวผิดจากหลักการประชาธิปไตย แต่จากการศึกษาวิจัยพบว่า การจ่ายเงินซื้อเสียงมีความสัมพันธ์กับการไปใช้สิทธิใช้เสียงเลือกตั้งของประชาชน หรือรายงานวิจัยบางฉบับระบุว่า การที่ผู้ใหญ่บ้าน กำนันต้องเป็นหัวคะแนนให้กับผู้สมัคร ส.ส. ก็เพื่อของบประมาณพัฒนาจังหวัดของ ส.ส. ไปพัฒนาท้องถิ่นของตน การสมัครเป็นตัวแทนระดับหมู่บ้าน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิก อบ.ต. ก็มีการซื้อสิทธิซื้อเสียง เนื่องจากมีงบประมาณพัฒนาหมู่บ้านตำบลเริ่มจาก “เงินผัน” เป็นต้นมา บพัฒนาหมู่บ้านตำบลดังกล่าว ต่อมาอนุญาตให้สามารถใช้จักรกลแทนแรงงานคนได้ ผู้ใหญ่บ้าน กำนันจึงมีอาชีพเพิ่มคือรับเหมาก่อสร้างทำถนน ขุดสระ ทำให้เห็นผลประโยชน์ที่จะได้รับถ้าได้เป็นผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิกสภาตำบลและสมาชิกสภาจังหวัด

อย่างไรก็ตามปัจจุบันประชาชนเริ่มเข้าใจประชาธิปไตยมากขึ้นโดยเฉพาะกลุ่มเยาวชน ได้เสนอความคิดอย่างชัดเจนว่า ถ้าจะพัฒนาประชาธิปไตย ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย ตั้งแต่ภายในครอบครัว โรงเรียนและที่ทำงาน กล่าวคือ ลูกมีสิทธิแสดงความคิดเห็นกับพ่อแม่ หรือนักเรียนนักศึกษาสามารถแสดงเหตุผลกับครู ตลอดจนนายจ้างก็ต้องรับฟังความคิดเห็นของลูกจ้างด้วย จึงถือว่าประชาชนมีวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย

ปัญหาที่ควรหาคำตอบด้านการเมืองการปกครอง จึงน่าจะเป็นคำถามที่ว่า ทำอย่างไรจึงสามารถส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยสำหรับราษฎรในจังหวัดสุรินทร์ให้ได้ผล หรือทำอย่างไรประชาชนจะเกิดการรวมกลุ่มมีกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง จนเกิดองค์กรของประชาชนทั้งในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอและจังหวัด อันจะนำไปสู่ความเข้มแข็งของประชาชนอย่างแท้จริง และส่งผลไปสู่การเกิดประชาคมหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด อันเป็นทิศทางที่จะก่อให้เกิดประชารัฐหรือธรรมรัฐในที่สุด

5) ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมจากเอกสารทั้ง 4 ฉบับ (ร้อยละ 2.03) จังหวัดสุรินทร์มีทรัพยากรที่สำคัญ คือ ดินส่วนใหญ่เป็นดินขุขร่อยเอ็ด ในจังหวัดมีแม่น้ำ 8 สาย ป่าไม้ปัจจุบันเหลือเพียง 1,417,176 ไร่ คือประมาณร้อยละ 28 ของพื้นที่ทั้งหมด ทรัพยากรแร่ธาตุในสุรินทร์ยังขาดข้อมูล ปัจจุบันมีเพียงทรายแม่น้ำและหินภูเขาเท่านั้นที่นำมาใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่สำคัญ

อีกประการคือ การท่องเที่ยวด้วยมีโบราณสถานคือปราสาทมากมายและมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งของกลุ่มลาว เขมร และญว โดยเฉพาะงานแสดงของช้างและหมู่บ้านเลี้ยงช้าง เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ

ปัญหาทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมในจังหวัดสุรินทร์ คือดินเค็มทำให้ผลผลิตการเกษตรต่ำ และดินส่วนใหญ่เป็นดินทรายไม่อุ้มน้ำ แม้อาชีพหลักของชาวสุรินทร์ส่วนใหญ่คือการเกษตรแต่ทรัพยากรน้ำยังไม่เพียงพอ โดยเฉพาะฤดูแล้งจะขาดน้ำมากจนไม่สามารถทำการเกษตรได้ ปัจจุบันจังหวัดสุรินทร์มีแหล่งเก็บน้ำในลักษณะชลประทานและอ่างเก็บน้ำรวม 217 แห่ง สามารถเก็บกักน้ำได้ 184,317,985 ตารางลูกบาศก์เมตร บริการน้ำให้เกษตรกรได้ในพื้นที่ 280,094 ไร่เท่านั้น ป่าไม้ถูกทำลายทุกปี ปัจจุบันในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์มีขยะวันละ 60 ตันคาดว่าอีกไม่นานปัญหาเรื่องขยะมูลฝอยจะเป็นปัญหาใหญ่ของจังหวัดสุรินทร์ต่อไป

จากปัญหาดังกล่าวแนวทางในการพัฒนาหรือคำถามที่น่าค้นหาคำตอบก็คือ ทำอย่างไรจึงจะสามารถรักษาและฟื้นฟูป่าไม้เอาไว้ให้ได้ซึ่งแนวทางดังกล่าวมีการศึกษาวิจัยเรื่อง “ป่าวังนธรรม จังหวัดสุรินทร์ : การอนุรักษ์และฟื้นฟูสู่ความยั่งยืน” โดยการสนับสนุนจากสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ ผลการศึกษาดังกล่าว พบว่า การอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ควรให้องค์กรประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมเป็นหนทางหนึ่งในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ แต่กฎหมายเรื่องนี้ คือกฎหมายป่าชุมชนนี้ยังไม่มี ด้วยบุคคลบางกลุ่มยังไม่มั่นใจที่จะให้องค์กรประชาชนมีส่วนร่วมอนุรักษ์ป่า ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยหลาย ๆ กรณี หลายจังหวัดเพื่อยืนยันความคิดดังกล่าว

สำหรับเรื่องขยะที่นับวันจะเกิดปัญหา และกระจายไปสู่ชนบท เพราะวัฒนธรรมการบริโภคอุปโภคของประชาชนที่นิยมสิ่งของในบรรจุภัณฑ์ที่ย่อยสลายยาก เช่น โฟมหรือพลาสติก ประเด็นที่ควรศึกษาวิจัยในเรื่องนี้ก็คือ การจัดการขยะของราษฎร ไม่ว่าจะเป็นพฤติกรรมความคิดหรือความเชื่อที่เกี่ยวกับขยะ

6) ด้านเศรษฐกิจด้านนี้ประกอบด้วย การเกษตร อุตสาหกรรม การบริการ การธนาคาร การค้าและการลงทุน มีเอกสารและรายงานการวิจัยหลักอยู่ 64 ฉบับ (ร้อยละ 32.49) โดยสรุปเศรษฐกิจจังหวัดสุรินทร์ ร้อยละ 80 เกิดจากผลผลิตด้านการเกษตรโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ ปอแก้ว และมันสำปะหลังจากผลผลิตด้านการเกษตรส่งผลไปสู่การอุตสาหกรรมได้แก่ โรงสีข้าวโรงอัดปอ และโรงงานทำมันเส้นมันเมล็ดที่มีมากมายในจังหวัด (3,024 แห่ง) อุตสาหกรรมในจังหวัดสุรินทร์ ทั้งหมดมีอยู่ 3,357 แห่ง ปัจจุบันมูลค่าผลิตภัณฑ์ด้านการเกษตร มีแนวโน้มลดลงด้านค้าส่งและค้าปลีกหรือการบริการมีแนวโน้มสูงขึ้น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจจังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2533

ขยายตัวร้อยละ 8.11 ปี 2534 ร้อยละ 3.80 ปี 2535 ร้อยละ 4.18 ปี 2536 ร้อยละ 6.35 ปี 2537 ร้อยละ 6.75 และปี 2538 ขยายตัว ร้อยละ 7.32 รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีอยู่อันดับที่ 16 จาก 19 จังหวัดในภาคอีสาน กล่าวคือ ปี 2536 เฉลี่ยคนละ 14,728 ปี 2537 เฉลี่ยคนละ 16,450 ปี 2538 เฉลี่ยคนละ 19,009 บาท รายจ่ายต่อครัวเรือนเดือนละเฉลี่ย 5,270 บาท

จังหวัดสุรินทร์มีพื้นที่ทำการเกษตรประมาณ 3,630,421 ไร่สถิติเพิ่มขึ้นทุกปีโดยการบุกเบิกป่า จากพื้นที่ทำการเกษตรทั้งหมดรัฐบาลสามารถบริการน้ำจากอ่างเก็บน้ำและชลประทานได้เพียง 280,094 ไร่เท่านั้น พื้นที่ทำการเกษตรมีการจ้างหรือขายฝากเพิ่มขึ้นทุกปีเช่นกัน กล่าวคือตั้งแต่ปี 2533-2536 มีการจ้าง 158,699 ไร่, 195,309 ไร่, 200,119 ไร่ และ 248,100 ไร่ ตามลำดับ ราษฎรที่ทำการเกษตรแต่ต้องเช่าพื้นที่ผู้อื่นทำ ข้อมูลปี 2536 พบว่าสูงถึง 250,118 ไร่ แรงจูงใจประการหนึ่งที่ทำให้ราษฎรเพิ่มที่ทำการเกษตรก็คือ ราคาของผลผลิตด้านการเกษตร โดยเฉพาะข้าวปี 2538/39 ราคาประมาณกิโลกรัมละ 4.72 บาท ปี 39/40 ราคาประมาณ 5.98 บาท และปี 40/41 บางช่วงราคาข้าวหอมมะลิสูงถึงกิโลกรัมละ 10 บาท อย่างไรก็ตามระยะที่ข้าวราคาตกต่ำคือช่วง 6 เดือน ที่มีการนำข้าวกับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์

ด้านธุรกิจและอุตสาหกรรมมี การขอยกทะเบียนเพื่อประกอบธุรกิจเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ด้านอุตสาหกรรมจะลดลง การค้าด้านชายแดนกับประเทศกัมพูชาเพิ่มขึ้น ในปี 2539 เราส่งสินค้าออกมีมูลค่า 10,254,812 บาท นำเข้า 4,991,074 บาท นับเป็นปีแรกที่ค้าขายกับกัมพูชาเกินดุล สถิติเงินฝากและเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ในจังหวัดสุรินทร์ที่น่าสนใจ กล่าวคือตั้งแต่ปี พ.ศ. 2536-2539 จะเพิ่มขึ้นทุกปี แต่ในปี พ.ศ. 2540 กลับลดลงทั้งเงินฝากและเงินกู้

ในอดีตเศรษฐกิจของจังหวัดสุรินทร์ เป็นแบบพึ่งพิงตนเองคือผลิตเพื่อการบริโภคอุปโภค แต่ต่อมาได้กลับกลายมาเป็นเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ต้องพึ่งพิงสังคมภายนอกมากยิ่งขึ้น ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว คือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 1 เป็นต้นมาปัจจัยรอง คือความเจริญก้าวหน้าด้านการสื่อสารคมนาคมที่ทำให้ประชาชนรับค่านิยมจากสังคมใหญ่ ๆ โดยเฉพาะค่านิยมด้านวัตถุ และเห็น “เงิน” มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตมากกว่าค่านิยมด้านคุณธรรมจริยธรรม เมื่อนุษย์มีค่านิยมด้านวัตถุเห็นเงินเป็นใหญ่ ต่างก็แข่งขันสะสมเงิน หาวัตถุมากกว่าที่จะแข่งขันกันทำความดีมีคุณธรรม

อย่างไรก็ตามจังหวัดสุรินทร์นับว่าโชคดีที่มีนักจัดการพัฒนา ไม่ว่าจะเป็นหลวงพ่อนาน พ่อมหาอยู่ พ่อเชียง อาจารย์เกื้อ หรือหน่วยราชการตลอดถึงองค์กรพัฒนาเอกชนมากมายที่พยายามปรับเปลี่ยนคำว่า “พัฒนา” ในความหมายที่หมายถึง “ความเจริญ” ให้หมายถึง “ความสุข” และจากความคิดดังกล่าวนำไปสู่การปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นเกษตรผสมผสานแบบพึ่งตนเองให้พออยู่พอกิน หรือการรวมกลุ่มของราษฎรเช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มอาชีพ ตลอดถึงกลุ่มทำธุรกิจร้านค้าหรือ

โรงสีข้าว เหล่านี้ นับเป็นประสบการณ์การเรียนรู้ร่วมกันของประชาชนและนักจัดการพัฒนา ซึ่งความรู้ดังกล่าวอาจสามารถนำมาแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจของจังหวัดสุรินทร์ ในยุคเศรษฐกิจตกต่ำ เช่นนี้

จากประสบการณ์การเรียนรู้ของประชาชนร่วม 30 ปี ที่ผ่านมา แม้จะมีส่วนหนึ่งเชื่อว่าการพัฒนาคือการทำให้เกิดความสงบสุข แต่ก็ยังมีอีกส่วนหนึ่งและเป็นส่วนใหญ่ของจังหวัดที่เชื่อว่าพัฒนาคือความเจริญ โดยเฉพาะทางด้านวัตถุ ดังนั้นคนกลุ่มนี้จึงมุ่งเพิ่มผลผลิตเพื่อขายให้ได้ เงินมาซื้อวัตถุดิบของให้ได้มากที่สุด

ดังนั้นประเด็นปัญหาหลักทางด้านเศรษฐกิจจึงมิใช่คำถามที่ว่าทำอย่างไรประชาชนจะร่ำรวย แต่น่าจะเป็นคำถามที่ว่า “ทำอย่างไรประชาชนในจังหวัดสุรินทร์จะมีค่านิยมด้านคุณธรรม” แข่งขัน

กันทำความดี มีวิถีชีวิตที่เรียบง่ายแบบพออยู่พอกิน มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนเกิดความเข้มแข็งขององค์กรประชาชน ประเด็นปัญหาเหล่านี้น่าจะเป็นคำถามในการศึกษาวิจัยต่อไป

แต่การพัฒนาเศรษฐกิจแบบเพียงพอดังกล่าว มิได้หมายความว่าราษฎรทุกคนในจังหวัดสุรินทร์ยอมรับ ดังนั้น เป้าหมายปี 2549 จึงยังมุ่งให้ราษฎรมีรายได้เฉลี่ยต่อคนต่อปีเพิ่มขึ้นเป็น 55,994 บาท ทั้งนี้โดยกระบวนการส่งเสริมให้เกษตรกรขยายการผลิตที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อลดการเสี่ยงในเรื่องราคาผลผลิตซึ่งในจังหวัดสุรินทร์มีการศึกษาวิจัยด้านการผลิตการเกษตรอยู่ประมาณ 40 ฉบับ (ร้อยละ 21) นับว่าเพียงพอต่อการขยายชนิดการผลิต แต่ยังไม่เพียงพอสำหรับวิธีการเพิ่มผลผลิต หรือลดต้นทุนการผลิต ตลอดจนพัฒนาพันธุ์ให้เหมาะสมกับพื้นที่การเพาะปลูก หรือพัฒนาดินให้เหมาะสมกับพืชเศรษฐกิจภายในจังหวัด

ประเด็นที่น่าสนใจในด้านเศรษฐกิจอีกประการหนึ่งก็คือ ด้านเงินทุนและตลาดการเงิน จังหวัดสุรินทร์ มีจำนวนสาขาธนาคารอยู่ 22 แห่ง มีเงินฝากปี 2540 รวม 9,575.2 ล้านบาท ให้กู้ยืม 11,119.0 ล้านบาท แยกเป็นให้กู้ 4,401.3 ล้านบาท เบิกเงินบัญชี 5,235.2 ล้านบาท และอื่น ๆ 1,482.5 ล้านบาท จากวงเงินที่ให้กู้ทำธุรกิจทั้งหมด ปล่อยกู้เพื่อการเกษตรเพียง 494.9 ล้านบาท เท่านั้น

และข้อคิดที่น่าสนใจด้านเศรษฐกิจคือ ประชาชนที่มีรายรับไม่เพียงพอกับรายจ่าย ส่วนใหญ่มุ่งหารายรับคือหาเงินให้ได้มากขึ้น โดยไม่พิจารณาการลดรายจ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็นลง ดังนั้นแม้หาเงินได้เพิ่มขึ้นแต่รายจ่ายก็เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ความสมดุลระหว่างรายรับกับรายจ่ายจึงไม่เกิดขึ้น ซึ่งในประเด็นดังกล่าว น่าศึกษาเจาะลึกถึงเศรษฐกิจเป็นรายครอบครัวว่ามีรายรับรายจ่ายอย่างไร รายจ่ายใดที่สามารถลดลงได้บ้าง ก็จะช่วยแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจในครอบครัวได้ไม่มากนักน้อย

7) ด้านการศึกษา จากเอกสารและรายงานการวิจัย 27 ฉบับ (ร้อยละ 13.70) สรุปได้ว่า จังหวัดสุรินทร์มีสถานศึกษา 827 แห่ง จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงระดับอุดมศึกษา อัตราส่วนนักเรียนต่อครูของสำนักงานการประถมศึกษา อยู่ในอัตราส่วนเด็ก 20.84 คนต่อครู 1 คน ระดับมัธยมศึกษา นักเรียน 27.15 คนต่อครู 1 คน ระดับอาชีวศึกษา 28.85 คนต่อครู 1 คน สถาบันราชภัฏระดับอุดมศึกษา 24.22 คนต่อครู 1 คน และสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล 13.21คนต่อครู 1 คน กรมการศึกษานอกโรงเรียน 278.78 ต่อครู 1 คน จำนวนนักเรียน ปี 2540 ก่อนประถมศึกษา 46,680 คน ระดับประถมศึกษา 137,168 คน ระดับมัธยมศึกษา 83,198 คน ระดับอุดมศึกษา 11,827 คน มีครู อาจารย์ 11,269 คน

ด้วยจังหวัดสุรินทร์มีสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังนั้นจึงมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาพอสรุปได้ดังนี้ เรื่องการศึกษาที่สำคัญคือ การจัดการศึกษาตลอดชีวิต และควรนำความรู้ทั้งสากลและความรู้อันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น มาผสมผสานกันจนเหมาะสมสำหรับจังหวัดสุรินทร์ การเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยกระบวนการจัดกิจกรรมการจำแนกจะช่วยให้เด็กมีความพร้อมด้านภาษาสูงขึ้น หรือการคิดแก้ปัญหาของเด็กระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา พบว่าเด็กชายแก้ปัญหาได้ดีกว่าเด็กหญิง และทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่จะมีแนวความคิดแบบโยงความสัมพันธ์

ปัญหาเสพยาเสพติดของนักเรียน ก็นับเป็นปัญหาที่สำคัญประการหนึ่ง จากการศึกษาพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเริ่มสูบบุหรี่ถึงร้อยละ 10 สาเหตุที่สูบบุหรี่เกิดจากการอยากรลองอยากรู้ เพื่อนชวนและเลียนแบบผู้อื่นตามลำดับ

สำหรับการจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยเฉพาะสำหรับผู้ประกอบอาชีพแล้ว พบว่าการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการของสถาบันราชภัฏ สามารถเพิ่มความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพอีกทั้งยังเพิ่มคุณวุฒิอีกด้วย ส่วนการให้การศึกษาสำหรับราษฎรโดยทั่วไป วิธีการที่ดีที่สุดคือการศึกษาดูงานกรณีตัวอย่างจากราษฎรผู้ประสบผลสำเร็จในอาชีพ หรือการดำเนินการนั้น ๆ มากกว่าจะใช้วิธีการบรรยาย ดังนั้นจังหวัดสุรินทร์ควรมีทำเนียบผู้ทรงภูมิความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านและองค์กรประชาชนที่ประสบผลสำเร็จ เพื่อให้ราษฎรผู้สนใจจะได้ไปศึกษาหาความรู้

นโยบายการกระจายอำนาจทางการศึกษา ก็เป็นประเด็นที่น่าสนใจเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นบทบาทของสถานศึกษากับชุมชนหมู่บ้าน หรือบทบาทขององค์กรชาวบ้านกับสถานศึกษาควรเกื้อหนุนซึ่งกันและกันอย่างไร หรือนโยบายการประถมศึกษาที่ต้องการยุบโรงเรียนขนาดเล็ก ให้เด็กนักเรียนมาเรียนรวมกันในโรงเรียนขนาดใหญ่ เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ตลอดจนควรจัดการเรียนการสอนอย่างไรผู้เรียนจึงคิดเป็นแก้ปัญหาได้เหล่านี้ก็น่าศึกษาวิจัยแทบทั้งสิ้น

8) การสาธารณสุขมีเอกสาร 12 ฉบับ (ร้อยละ 6.09) ส่วนใหญ่เป็นประวัติความเป็นมาของการสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ ตั้งแต่ยุคขอมเรืองอำนาจ มีเพียง 3 ฉบับ (ร้อยละ 1) ที่เป็นเรื่องสาธารณสุขในยุคปัจจุบัน

การสาธารณสุขในยุคขอมเรืองอำนาจ การรักษาพยาบาลที่ถูกบันทึกไว้มากเป็นยุคพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ยุคนี้มีการสร้างโรคยาศาลเพื่อใช้เป็นทั้งรักษาพยาบาลในท้องถิ่น การรักษาพยาบาลมีทั้งใช้สมุนไพรและไสยศาสตร์ แม้ในสมัยอยุธยาหรือรัตนโกสินทร์ ชาวสุรินทร์ก็ยังใช้สมุนไพรและไสยศาสตร์ในการรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย อีกทั้งยังมีการแพทย์แบบโหราศาสตร์ เข้ามาประกอบเพื่อทำนายโรคภัยไข้เจ็บของผู้ป่วยด้วย

จังหวัดสุรินทร์เริ่มมีแพทย์แผนใหม่ คือมีการตั้งสุขศาลา ในเขตอำเภอเมืองและอำเภอท่าตูม อำเภอละ 1 แห่ง เมื่อปี พ.ศ. 2477 และมีวิวัฒนาการมาโดยลำดับ ปัจจุบันมีโรงพยาบาลประจำจังหวัด 1 แห่ง โรงพยาบาลชุมชน 12 แห่ง สถานีอนามัย 186 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 3 แห่ง โรงพยาบาลทหาร 1 แห่ง อัตราส่วนนายแพทย์ 1 คน ต่อประชาชน 16,815 คน จำนวนผู้ติดโรคเอดส์เพิ่มขึ้น 667 คน มีอาการ 279 คน

ปัจจุบันโรงพยาบาลอำเภอกาบังได้นำการรักษาแบบพื้นบ้านโดยใช้สมุนไพรมาช่วยในการรักษาผู้ป่วยและส่งเสริมให้ราษฎรปลูกพืชสมุนไพร นอกจากนี้ในจังหวัดสุรินทร์ยังมีหมอพื้นบ้านที่มีความรู้ความสามารถในการรักษาพยาบาล แต่ยังไม่มีการรวบรวมองค์ความรู้ด้านหมอพื้นบ้านอย่างจริงจังดังนั้นควรมีการจัดทำทำเนียบหมอพื้นบ้านและความรู้ในการรักษาพยาบาลของหมอพื้นบ้านไว้อย่างเป็นระบบ เพราะปัจจุบันหมอพื้นบ้านดังกล่าวต่างอยู่ในวัยชราดังนั้นการรวบรวมดังกล่าวจะช่วยให้เกิดการพัฒนาภูมิปัญญาชาวบ้านในด้านการรักษาพยาบาลต่อไป นอกจากนี้ยังมีเรื่องเกี่ยวกับอุบัติเหตุบนท้องถนนก็น่าวิจัยเช่นกัน

9) วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี มีเอกสารรายงานผลการวิจัย 5 ฉบับ (ร้อยละ 2.54) ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเคมี และชีวะ เช่น ศึกษาการย้อมสีจุลินทรีย์ที่ได้ในท้องถิ่น การวิเคราะห์สัณนิษฐานอาหารตลอดถึงการตรวจหาแบคทีเรียในอาหารบางชนิด ซึ่งในด้านวิทยาศาสตร์นี้ เมื่อสอบถามผู้มีความรู้ถึงปัญหาการศึกษาวิจัยก็พบว่าส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านเครื่องมือมีไม่เพียงพอ จึงศึกษาได้น้อยไม่ละเอียด หรือจะลึกได้

อย่างไรก็ตามมีประเด็นที่น่าสนใจคือ เทคโนโลยีอันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่ศึกษาได้โดยการสัมภาษณ์ จากพ่อมหาอยู่ และพ่อเชียง เป็นเทคโนโลยีด้านการเกษตร แต่ยังไม่มีการบันทึกอย่างจริงจัง

ดังนั้นเรื่องวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีแม้จะมีความสำคัญ แต่ศักยภาพภายในจังหวัดยังไม่พร้อมที่จะศึกษาวิจัยเจาะลึก ฉะนั้น ควรมุ่งศึกษาเทคโนโลยีอันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการสัมภาษณ์รวบรวมไว้อย่างเป็นระบบจะเหมาะสมกว่า เพราะทิศทางการพัฒนาในอนาคตมุ่งการพึ่งพิงตนเอง และมุ่งให้การศึกษาสำหรับประชาชน โดยการศึกษาจากกรณีตัวอย่างเรียนรู้จากประชาชนด้วยกันมากกว่าจะเรียนรู้จากการบรรยายของนักวิชาการ

10) การท่องเที่ยวมีเอกสาร 9 ฉบับ (ร้อยละ 4.57) กล่าวถึงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ ทั้งด้านประเพณี วัฒนธรรมและโบราณสถาน และยังมีรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์โบราณสถานเพื่อการท่องเที่ยวอีก 1 ฉบับ สรุปได้ว่าประชาชนยังขาดความรู้เกี่ยวกับโบราณสถานที่ตั้งอยู่ในชุมชนของตนเอง และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์น้อย

อย่างไรก็ตามในด้านการท่องเที่ยว เมื่อพิจารณาศักยภาพแล้วพบว่ามีความศักยภาพสูง ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดสุรินทร์อยู่กึ่งกลางระหว่างแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็นเขาพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ หรือโบราณสถานในประเทศกัมพูชา ตลอดถึงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ อุบล ต่ไปถึงประเทศลาว

ดังนั้นถ้ามีการศึกษาถึงชุดการท่องเที่ยว โดยใช้จังหวัดสุรินทร์เป็นศูนย์กลางก็จะเกิดประโยชน์ได้มาก นอกจากนั้นยังสามารถพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้อีกด้วย

11) วัฒนธรรมและศาสนา มีเอกสาร 13 ฉบับ (ร้อยละ 6.60) ส่วนใหญ่เป็นรายงานวิจัย เช่น วัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล ของ รศ.เจริญ ไวรวัจนกุล หรือปริญญาณิพนธ์ของอรุณ เอื้อสามารถ เรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมเป็นต้น

ประเด็นที่ค้นพบที่เป็นจุดเด่น น่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของคนสามกลุ่มชาติพันธุ์ คือ ลาว ส่วย และเขมร ที่สามารถผสมผสานจนกลายเป็นวัฒนธรรมของคนสุรินทร์

อย่างไรก็ตามประเพณีและความเชื่อบางอย่างของคนทั้งสามเผ่าพันธุ์ ยังคงรักษาประเพณีเดิมของตนไว้ไม่เปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะชาวเขมรจะมีการเปลี่ยนแปลงยากกว่าคนลาวและส่วย

ในกลุ่มชาวไทยเขมรยังมีความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งเร้นลับอีกหลายประการ ในการศึกษาเฉพาะกรณีคาถาอาคม พบว่า ชาวบ้านไทยเขมรเชื่อว่าคาถาอาคมมีจริง และช่วยให้บรรลุผลที่ต้องการจริง ชาวบ้านได้ใช้ความเชื่อเรื่องนี้ในการป้องกันตัวจากอันตรายภายนอกทั้งคน สัตว์ และอำนาจลึกลับ ความเชื่อเช่นนี้เป็นอุปสรรคในการพัฒนาสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมทำให้ขาด

โอกาสที่ควรจะได้ควรจะมี เพราะไม่กล้าเปลี่ยนแปลง นอกจากนี้ยังสร้างความหวาดระแวงระหว่างมนุษย์ด้วยกันอีกด้วย

วัฒนธรรมในด้านการแสดง การละเล่นเพื่อความบันเทิงของชาวสุรินทร์ประกอบด้วย การแสดงการละเล่นของหลายกลุ่มวัฒนธรรม เฉพาะที่ได้ศึกษาค้นคว้าในช่วงเวลาปัจจุบัน พอจำแนกได้ว่า กลุ่มเพลงพื้นเมืองไทยเขมร ได้แก่ กันตรึม เจริญเบริน กลุ่มเพลงพื้นเมืองไทยลาว ได้แก่ หมอลำ โดยเฉพาะกันตรึมปัจจุบันมีการประยุกต์ให้นำสมัย และได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายมากขึ้น

ถ้ากล่าวว่าการพัฒนาสังคมควรพัฒนาจากรากฐานทางวัฒนธรรมจึงจะประสบผลสำเร็จแล้ว ก็นับว่าองค์ความรู้ด้านวัฒนธรรมยังขาดอยู่มาก โดยเฉพาะประเด็นเรื่องปัจจัยที่ทำให้คนสุรินทร์ยอมรับการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม ทั้งนี้เพื่อจะได้ใช้ปัจจัยดังกล่าวมาเสริมสร้างให้คนสุรินทร์สามารถพัฒนาแบบยั่งยืนพออยู่พอกินได้ต่อไปในอนาคต

12) การสื่อสารและการคมนาคม มีเอกสาร 3 ฉบับ (ร้อยละ 1.52) เป็นเอกสารทางราชการคือของกรมทางหลวง และโทรศัพท์ อีกทั้งเป็นข้อมูลจากสถิติจังหวัดสุรินทร์ ประเด็นหลักกล่าวถึงเส้นทางคมนาคมภายในจังหวัด และระหว่างจังหวัด อีกทั้งจำนวนโทรศัพท์ในจังหวัดสุรินทร์และสถานีวิทยุโทรทัศน์หรือหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น

ประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการสื่อสารและการคมนาคมก็คือ การสื่อสารและการคมนาคม นับเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่ง ที่ทำให้ค่านิยมของราษฎรในจังหวัดสุรินทร์เปลี่ยนแปลงไปสู่การบริโภคนิยมที่ชมชอบในด้านวัตถุ และระบบเศรษฐกิจของจังหวัดกลับกลายเป็นเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเร็วขึ้น อย่างไรก็ตาม ในเรื่องดังกล่าวคงไม่สามารถย้อนกลับและจำเป็นที่ต้องเดินหน้าต่อไป โดยเฉพาะเรื่องการคมนาคม ที่ทุกหมู่บ้านตำบล ต่างก็มีความต้องการที่เพิ่มขึ้น จากถนนดินมาเป็นถนนลูกรัง จากถนนลูกรังมาเป็นถนนลาดยางและถนนคอนกรีต

สำหรับการสื่อสารโดยการใช้โทรศัพท์ ราษฎรในหมู่บ้านชนบทมีความต้องการให้มีโทรศัพท์สาธารณะประจำทุกหมู่บ้าน เพื่อติดต่อกับสมาชิกในครอบครัว ที่ไปขายแรงงานต่างถิ่น แต่เมื่อพิจารณาจากสถิติพบว่า โทรศัพท์สาธารณะชนบท ปัจจุบันมีเพียง 239 เครื่องจากจำนวนหมู่บ้านที่มีทั้งหมด 1,965 หมู่บ้าน

องค์ความรู้ด้านการสื่อสารและคมนาคม เมื่อพิจารณาถึงความเพียงพอ พบว่ามีความเพียงพอต่อการพัฒนาจังหวัดในทศวรรษหน้า หรือถ้าต้องการศึกษาวิจัยก็ควรเป็นประเด็นเรื่อง อิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์

13) ทรัพยากรบุคคลชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมีเอกสาร 3 ฉบับ (ร้อยละ 1.52) เป็นการรวบรวมรายชื่อทรัพยากรบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ ในด้านการเกษตรแบบผสมผสานตามทิศทางการพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ในทศวรรษหน้า รวบรวมรายชื่อผู้ที่มีความรู้เรื่องหมอพื้นบ้านและด้านหัตถกรรมการทอผ้า

อย่างไรก็ตาม การรวบรวมดังกล่าว เป็นการรวบรวมเพียงรายชื่อบุคคลและที่อยู่อาศัยเท่านั้น ยังไม่มีการรวบรวมถึงองค์ความรู้ความสามารถของบุคคลดังกล่าว ดังนั้นถ้าจะพิจารณาว่าเพียงพอแล้วหรือยัง โดยพิจารณาจากวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ในทศวรรษหน้า ก็พบว่ายังไม่เพียงพอ จำเป็นต้องมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม โดยเฉพาะศึกษาเป็นรายกรณี ถึงความรู้ความสามารถของแต่ละบุคคลที่ประสบผลสำเร็จจากการประกอบอาชีพ หรือปัจจัยที่ทำให้องค์กรชาวบ้านประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน ตลอดจนองค์ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นเกษตรหัตถกรรมพื้นบ้านหรือหมอพื้นบ้าน ก็ควรมีการศึกษาวิจัยแบบเจาะลึกเช่นกัน

14) ด้านการพัฒนา มีเอกสาร 9 ฉบับ (ร้อยละ 4.57) ส่วนใหญ่เป็นเอกสารรายงานวิจัยประเมินโครงการพัฒนาและศึกษาปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการพัฒนา

ประเด็นที่น่าสนใจคือ ถ้าจะให้นิยามของคำว่า พัฒนาคือ ความสงบสุขในสังคมแล้วปรากฏว่าวัยเด็กต้องการความสุขทางใจ แต่เมื่อโตขึ้นต้องการความสุขทางวัตถุ สิ่งที่ค้นพบอีกประการหนึ่งคือ ราษฎรต้องการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนแต่ยังไม่เข้าใจลึกซึ้งถึงการรวมกลุ่มต้องมีหน่วยงานภายนอกมาจุดประเด็นให้ราษฎรคิดแล้วนำไปสู่ตัวอย่าง จึงจะเกิดการรวมกลุ่มเพื่อแก้ปัญหาาร่วมกัน

อย่างไรก็ตามการพัฒนานี้ ยังเกี่ยวกับวัฒนธรรมกล่าวคือการที่ราษฎรรับวัฒนธรรมจากภายนอกโดยไม่มีการวิเคราะห์พิจารณาว่าเหมาะสมกับสังคมตนหรือไม่มักก่อให้เกิดปัญหาในชุมชน แต่ถ้การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมได้มีการวิเคราะห์พิจารณาจากสังคมภายในก่อนว่าเหมาะสมจึงรับเข้ามา วิธีกรนี้ช่วยให้วิถีชีวิตของราษฎรจะมีความสุขมากกว่า

เมื่อพิจารณาถึงความเพียงพอ ในองค์ความรู้ด้านการพัฒนาโดยใช้วิสัยทัศน์ การพัฒนาจังหวัดเป็นเกณฑ์ พบว่า ยังขาดอยู่มาก โดยเฉพาะถ้าจะตั้งโจทย์ว่า ทำอย่างไรครอบครัวจะอบอุ่นชุมชนจะเข้มแข็ง และมีเครือข่ายชุมชนจนเกิดประชาคม หมู่บ้าน ตำบล จังหวัด และระดับภาคต่อไป ในอนาคต ก็คงต้องมีการศึกษาวิจัยโดยกระบวนการวิจัยแบบประชาชนมีส่วนร่วม (PAR) ให้มากยิ่งขึ้น

จากแผนภูมิความสัมพันธ์ระหว่างองค์ความรู้แต่ละประเด็นทั้ง 14 ประเด็นชี้ให้เห็นว่าองค์ความรู้แต่ละเรื่อง มิได้มีอิสระแต่จะมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับความรู้ในด้านอื่น ๆ ทั้งในลักษณะที่เป็นเหตุหรือเป็นผลด้านลบและด้านบวก อาทิ ด้านทรัพยากรสิ่งแวดล้อม ดินและภูมิอากาศของจังหวัดสุรินทร์ มีความเหมาะสมกับข้าวหอมมะลิ ทำให้ข้าวหอมมะลามีคุณภาพตรงกับความต้องการของตลาดผู้บริโภค ส่งผลให้ชาวนาในจังหวัดสุรินทร์นิยมปลูกข้าวหอมมะลิเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าทรัพยากรธรรมชาติและเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นในการส่งเสริมสนับสนุนหรือแก้ปัญหาใดก็ตาม ผู้ที่มีหน้าที่ควรพิจารณาประเด็นองค์ความรู้ในเรื่องดังกล่าวให้ครอบคลุมทุกด้านและนำองค์ความรู้ด้านอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์หรือส่งผลกระทบมาพิจารณาประกอบด้วย

ศักยภาพจุดเด่นจุดด้อยของจังหวัดสุรินทร์

การพิจารณาปัญหา จุดอ่อน จุดแข็ง และโอกาสในการพัฒนาจังหวัดสุรินทร์จากข้อมูลองค์ความรู้ และวิสัยทัศน์ จังหวัดสุรินทร์ มีปัญหาจุดอ่อน จุดแข็ง และโอกาสในการพัฒนาต่อไปในอนาคตดังนี้

1) ศักยภาพและจุดเด่นของจังหวัดสุรินทร์

1.1) การเกษตรโดยเฉพาะข้าวหอมมะลิ

1.2) โบราณสถานคือปราสาทที่มีมากและวัฒนธรรมที่หลากหลายทั้งของลาว ส่วย เขมร เหมาะสมกับการท่องเที่ยว และเป็นจังหวัดที่อยู่กึ่งกลางของอีสานใต้ ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวทั้งในเขตอีสานใต้และประเทศกัมพูชา

1.3) งานฝีมือหัตถกรรม ผ้าไหม เครื่องเงิน และเครื่องจักสาน

1.4) ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเฉพาะด้านเกษตรแบบผสมผสาน เช่น พ่อมหาอยู่ พ่อเขียน หลวงพ่อนานหรือหมอพื้นบ้าน เป็นต้น

1.5) การรวมกลุ่มองค์กรชาวบ้าน และการเกิดเครือข่าย โดยเฉพาะชุมชนเมือง

1.6) มีช้างมากและมีหมู่บ้านเลี้ยงช้าง (บ้านตากกลาง)

1.7) ด้านอุตสาหกรรมมีแรงงานมากและวัตถุดิบ โดยเฉพาะทางการเกษตรมาก

2) จุดด้อยของจังหวัดสุรินทร์

2.1) คุณภาพดินและการถือครองที่ทำกิน ตลอดถึงน้ำยังมีไม่เพียงพอ

2.2) สถานที่ท่องเที่ยวห่างกัน และประเทศเพื่อนบ้านยังไม่สงบสุข

2.3) คนสุรินทร์เป็นกลุ่มอนุรักษ์ เปลี่ยนแปลง ความเชื่อ วิถีชีวิต ศิลปะวัฒนธรรม ยาก อีกทั้งคิดมาก ไม่ไว้วางใจซึ่งกันและกัน

2.4) ด้านแรงงานแม้มีมากแต่เป็นแรงงานที่ขาดทักษะ

โดยสรุปศักยภาพจุดเด่นของจังหวัดสุรินทร์ ถ้าพิจารณาจากคำขวัญของจังหวัด พบว่าสิ่งที่ชาวสุรินทร์ภูมิใจและกำหนดเป็นคำขวัญ คือ

สุรินทร์ถิ่นช้างใหญ่	ผ้าไหมงาม
ประคำสวย	รำรวยปราสาท
ผักกาดหวาน	ข้าวสารหอม
งามพร้อมวัฒนธรรม	

อย่างไรก็ตามจุดเด่นดังกล่าว บางสิ่งก็มีปัญหาหรือบางอย่างแม้จะไม่อยู่ในคำขวัญแต่ก็ถือได้ว่าเป็นจุดเด่นเป็นศักยภาพของจังหวัดเช่นกัน โดยสรุป ดังนี้

ข้าวหอมมะลิ ประเทศไทยส่งข้าวหอมมะลิออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ปีละประมาณ 1 ล้านตัน และจังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดหนึ่งที่สามารถผลิตข้าวหอมมะลิที่มีคุณภาพดี เพราะมีภูมิอากาศ ภูมิประเทศที่เหมาะสม แต่ปัญหาเรื่องข้าวหอมมะลิที่พบในปัจจุบันคือ การส่งข้าวหอมมะลิไปขายยังต่างประเทศมีการปลอมปนมากถึงกับบางครั้งประเทศที่รับซื้อส่งข้าวกลับไม่ยอมรับซื้อ เหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจาก พ่อค้าส่งข้าวออกไม่ใช่คนในจังหวัดสุรินทร์ จึงไม่เห็นความจำเป็นในเรื่องคุณภาพและความน่าเชื่อถือ แม้กระทรวงพาณิชย์จะมีการประกันคุณภาพ แต่เกณฑ์การประกันคุณภาพ ข้าวหอมมะลิดังกล่าว สามารถปลอมปนข้าวชนิดอื่นได้ถึงร้อยละ 30 ดังนั้น ข้าวหอมมะลิจึงยังเป็นข้าวที่ถูกปลอมปนได้เช่นเดิม พันธุ์ข้าวที่นิยมมาปลอมปนกับข้าวหอมมะลิคือ ข้าวพันธุ์ชัยนาท เพราะมีลักษณะเมล็ดที่ใกล้เคียงกับข้าวหอมมะลิ หรือข้าวเหนียวก็นิยมนำมาปนเช่นกัน

จากปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องในจังหวัดสุรินทร์ รวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์บริการขายข้าวหอมมะลิของจังหวัดสุรินทร์ เพื่อประกันคุณภาพทั้งการผลิต การแปรรูป และการจัดจำหน่ายในนามข้าวหอมมะลิของจังหวัดสุรินทร์

อีกปัญหาหนึ่งของข้าวหอมมะลิคือ การจดทะเบียนการค้าและทรัพย์สินทางปัญญาทางพันธุกรรมของบริษัทในสหรัฐอเมริกา แม้เรื่องดังกล่าวยังไม่ชัดเจนว่า จะก่อให้เกิดผลเสียหายต่อผู้ผลิตหรือจำหน่ายข้าวหอมมะลิของไทยหรือไม่ แต่รัฐก็ควรให้ความสนใจก่อนที่จะสายเกินไป

การท่องเที่ยว เนื่องจากจังหวัดสุรินทร์มีปราสาทโบราณสถานมากมาย อีกทั้งมีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ทั้งของชาวลาว เขมร และส่วย มีหมู่บ้านช้าง คือบ้านตากลาง หมู่บ้านวัฒนธรรมที่บ้านดงมัน มีงานหัตถกรรมที่เด่นสวยงาม เช่น ผ้าไหม ประคำ เครื่องเงิน เครื่องจักสานจากหวาย อาหารของฝาก เช่น ผักกาดหวาน กุนเชียง หรือกอละแม ของอำเภอสี่ขามุมิ ก็ได้รับการยอมรับว่าอร่อย นอกจากนี้จังหวัดสุรินทร์ยังอยู่กึ่งกลางของอีสานใต้ ไม่ไกลแหล่ง

ท่องเที่ยวในเขตอีสาน เช่น ปราสาทเขาพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ ปราสาทเขาพระวิหาร หรือนครวัด นครธม ของประเทศกัมพูชา

อย่างไรก็ตามปัจจุบัน ช้างที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวกำลังเกิดปัญหาแม้ได้รับการสนับสนุนให้มีศูนย์ศึกษา มีการแสดงช้างทุกวันเสาร์ - อาทิตย์ ที่บ้านดากลาง เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว แต่การเป็นอยู่ของช้างก็ยังไม่ดีนัก เพราะอาหารช้างตามธรรมชาติมีไม่เพียงพอ ทำให้เจ้าของต้องนำช้างเข้ากรุงเทพ ฯ ซึ่งแม้จะผิดกฎหมายก็ต้องยอมไป เพื่อความอยู่รอด การแก้ปัญหาเรื่องนี้ ควรสนับสนุนให้มีการปลูกพืชอาหารช้างให้เพียงพอที่จะช่วยลดปัญหาเรื่องนี้ได้บ้าง

นอกจากนี้ความไม่สงบของประเทศเพื่อนบ้าน คือ กัมพูชา ก็ยังเป็นปัญหาที่จะพัฒนา จังหวัดสุรินทร์ให้เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวในเขตอีสานได้อีกด้วย ประเด็นปัญหาการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์อีกประการหนึ่ง คือแหล่งท่องเที่ยวอยู่ไกลกันและการคมนาคมไม่สะดวกหรือ ความเข้มแข็งขององค์กรเอกชนที่เกี่ยวข้องธุรกิจ เช่น หอการค้าจังหวัดสุรินทร์ หรือสภาอุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์ ตลอดจนสมาคมโรงแรมของจังหวัดยังไม่มีการทำงานร่วมกันอย่างจริงจัง

ด้านภูมิปัญญาและกลุ่มองค์กรชาวบ้าน จังหวัดสุรินทร์ มีการรวมกลุ่มของราษฎรมากกว่า 500 กลุ่ม บางกลุ่มสร้างเป็นเครือข่ายจนเกิดเป็นประชาคม เช่น ประชาคมชุมชนเมืองสุรินทร์ ซึ่งการที่ประชาชนสามารถรวมกันได้เช่นนี้ ก่อให้เกิดความเข้มแข็งภายในชุมชน และเมื่อสามารถรวมหลาย ๆ กลุ่มเข้าด้วยกันเกิดเป็นเครือข่ายประชาคมแล้ว ความเข้มแข็งก็จะมีมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 หรือรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้เป็นอย่างดี นอกจากการรวมกลุ่มของประชาชนแล้ว ยังมีเรื่องภูมิปัญญาชาวบ้าน เช่น ภูมิปัญญาด้านการเกษตร ด้านหัตถกรรม หรือด้านการแพทย์พื้นบ้านที่ได้รับการยอมรับจากสังคมโดยทั่วไป

ด้านจุดด้อยของจังหวัดสุรินทร์ ไม่ว่าเรื่องคุณภาพดิน หรือการถือครองที่ทำกิน ตลอดจนทรัพยากรน้ำ การแก้ปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องใช้งบประมาณมาก หรือใช้กฎหมายมาช่วย เช่น การถือครองที่ดิน ราษฎรคนสุรินทร์ที่ยากจนส่วนใหญ่เห็นว่า รัฐควรมีกฎหมายว่าด้วยการถือครองที่ดิน กล่าวคือกำหนดค่าเช่าที่ดินว่าแต่ละอาชีพสามารถถือครองที่ดินได้จำนวนเท่าใด ถ้าใครมีเกินที่กฎหมายกำหนด ต้องขายให้รัฐ เพื่อรัฐจะได้จำหน่ายให้กับผู้ที่ไม่มีที่ดินต่อไป วิธีนี้เห็นว่าสามารถช่วยลดการบุกรุกป่าไม้ของราษฎรได้ส่วนหนึ่ง หรือเรื่องน้ำควรสร้างแหล่งเก็บน้ำ และคลองส่งน้ำให้เพียงพอ ก็จะช่วยให้เกษตรกรสามารถทำการเพาะปลูกได้ตลอดปี ซึ่งจะช่วยลดการอพยพแรงงาน และสร้างงานในชนบทได้เป็นอย่างดี

สำหรับประเด็นที่คนสุรินทร์เป็นกลุ่มอนุรักษ์ เปลี่ยนแปลงยาก ที่ถือว่าเป็นจุดด้อยนั้น เพราะกว่าที่ชาวสุรินทร์จะยอมเปลี่ยนพฤติกรรม ที่เคยทำมาตั้งแต่อดีต ต้องใช้เวลานาน และจะยอม

เปลี่ยนก็ต่อเมื่อเห็นผลสำเร็จที่เกิดขึ้นก่อนจึงยอมทำตามนั้น แม้เป็นจุดด้อยแต่ก็ถือว่าเป็นจุดเด่นได้ เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากสิ่งใหม่ ๆ ที่หน่วยงานไม่ว่าของรัฐหรือเอกชนเข้ามาสนับสนุน ถ้า ราษฎรนำไปปฏิบัติจำเป็นต้องมีการลงทุน ทุนดังกล่าวบางคนต้องกู้ยืม ถ้าเกิดการผิดพลาดขาดทุน ผู้เดือดร้อนมิใช่ผู้ส่งเสริม แต่เป็นราษฎรที่ลงทุน ดังนั้น กว่ที่จะตัดสินใจดำเนินการจึงต้องดูจน แน่ใจว่าได้ผลจึงยอมทำตาม จากการเรียนรู้ดังกล่าว ทำให้เกิดแนวคิดสำหรับในจังหวัดสุรินทร์ ว่าการส่งเสริมให้กับราษฎรจำเป็นต้องยอมรับการตัดสินใจของราษฎร มากกว่าที่ผู้ส่งเสริมเป็นผู้ ตัดสินใจให้และควรส่งเสริมจากน้อยไปหามาก เพื่อให้ราษฎรเห็นตัวอย่างความสำเร็จจากกลุ่ม เล็ก ๆ แล้วจึงขยายผลให้มากขึ้นต่อไป

สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การประเมินสถานภาพองค์ความรู้จังหวัดสุรินทร์จากประเด็นที่ศึกษา 14 เรื่อง พบว่า มีเอกสารและรายงานวิจัยรวม 197 ฉบับ ประเด็นที่มีมากที่สุดคือ เรื่องเศรษฐกิจ การเกษตร อุตสาหกรรม การบริการ การเงินและการธนาคาร มีอยู่ร้อยละ 32.49 จากจำนวนทั้งหมด รองลงมา คือเรื่องประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานและข้อมูลทางกายภาพ มีร้อยละ 14.72 ด้านการศึกษามีอยู่ ร้อยละ 13.70 อันดับต่อไป คือเรื่องวัฒนธรรมและศาสนามีร้อยละ 6.60 เรื่องสาธารณสุขมีร้อยละ 6.09 เรื่อง การท่องเที่ยวมีร้อยละ 4.57 เรื่องการพัฒนามีร้อยละ 4.57 เรื่องการเมืองการปกครองมี ร้อยละ 4.57 เรื่องวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีร้อยละ 2.54 เรื่องวิสัยทัศน์มีร้อยละ 2.54 เรื่องประชากรมีร้อยละ 2.54 เรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีร้อยละ 2.03 สำหรับ องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการคมนาคม หรือ เรื่องทรัพยากรบุคคลชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นมี เอกสารรายงานการวิจัยน้อยที่สุด คือ มีเพียงร้อยละ 1.52 จากจำนวนเอกสารทั้งหมด

องค์ความรู้ที่ถูกบันทึกเป็นเอกสารทั้ง 197 ฉบับ ดังกล่าว เป็นเอกสารในลักษณะตำรา รายงานการวิจัยและเอกสารทางราชการ เรื่องเกี่ยวกับประวัติการตั้งถิ่นฐานและข้อมูลทาง กายภาพ ส่วนใหญ่เป็นตำราและเอกสารทางราชการ ด้านเศรษฐกิจส่วนใหญ่เป็นเอกสารทาง ราชการและรายงานการวิจัย สำหรับด้านการศึกษาส่วนใหญ่เป็นรายงานการวิจัยมีเอกสารทาง ราชการเล็กน้อย ด้านวัฒนธรรมและศาสนาส่วนใหญ่เป็นงานวิจัย ด้านสาธารณสุขส่วนใหญ่เป็น เอกสารทางราชการมีงานวิจัยเล็กน้อย ด้านการท่องเที่ยวมีเอกสารทางราชการงานวิจัยเล็กน้อย เรื่องประชากรชาติพันธุ์และการอพยพแรงงานเป็นเอกสารทางราชการ และรายงานการวิจัยจำนวน ใกล้เคียงกัน ด้านวิทยาศาสตร์ทุกฉบับเป็นรายงานการวิจัย ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ส่วนใหญ่เป็นเอกสารทางราชการ งานวิจัยมีน้อย เรื่องการคมนาคมส่วนใหญ่เป็นเอกสารทางราชการ เรื่องทรัพยากรบุคคลชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นเอกสารและรายงานวิจัย

เมื่อพิจารณาลักษณะของเอกสารดังที่กล่าวมาองค์ความรู้ที่ได้จากเอกสารทางราชการ มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงปริมาณสถิติตัวเลข ซึ่งสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาทุกปี สำหรับเอกสารรายงานการวิจัยองค์ความรู้ที่ได้ส่วนใหญ่เป็นรายงานถึงความจริงที่มีอยู่ในอดีตและปัจจุบัน เช่น การอพยพแรงงานของราษฎรไปทำงานต่างถิ่นทำให้ครอบครัวมีเครื่องใช้ไฟฟ้าเพิ่มมากขึ้น การทำงานวิจัยในลักษณะเป็นการวิจัยเพื่อการพัฒนายังมีน้อย

วิวัฒนาการหรือพัฒนาการองค์ความรู้ในจังหวัดสุรินทร์ ในยุคแรก ๆ จะเป็นตำนานและการจารึกในศิลาเป็นภาษาสันสกฤต ต่อมามีการจารึกกับใบลาน มีข้อที่น่าสังเกตคือกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูยจะไม่มีภาษาเขียน เมื่อมีระบบการพิมพ์การบันทึกเป็นภาษาไทยจึงมีมากขึ้น อย่างไรก็ตามองค์ความรู้ของจังหวัดสุรินทร์ได้ถูกทำลายไปถึงสองครั้ง กล่าวคือครั้งแรกในช่วงปี พ.ศ. 2502-2505 ที่ประเทศไทยมีความขัดแย้งกับเขมรในกรณีเขาพระวิหาร ทำให้คนจังหวัดสุรินทร์ทำลายเอกสารที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างชาวสุรินทร์กับเขมรไปมาก และครั้งที่สองปี พ.ศ. 2519 ก็มีการทำลายเอกสารของทางราชการอีกมากมายเช่นกัน เมื่อหมดยุครัฐบาลปี 19 ประกอบกับมีสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัด การรวบรวมศึกษาวิจัยองค์ความรู้ของจังหวัดจึงมีเพิ่มมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการประเมินสถานภาพองค์ความรู้จังหวัดสุรินทร์ประการหนึ่งก็คือการโยกทิศทางการวิจัยเข้ากับวิสัยทัศน์ในการพัฒนาจังหวัด โดยการเสนอแนะทิศทางโจทย์หัวข้อวิจัยที่สามารถนำผลการวิจัยมาช่วยพัฒนาจังหวัดแบบยั่งยืนต่อไปในอนาคต ดังนั้นการรวบรวมเอกสารและรายงานการวิจัยมาประมวลสังเคราะห์ในบางประเด็น จึงยังไม่เพียงพอจำเป็นต้องหาข้อมูลองค์ความรู้โดยการสัมภาษณ์การประชุมสัมมนา และการใช้แบบสอบถามประกอบด้วย เช่น เรื่องการเมืองการปกครอง หรือวิสัยทัศน์พัฒนาจังหวัดสุรินทร์ และเรื่องการพัฒนา เป็นต้น ผู้มีส่วนร่วมดังกล่าวนี้ได้แก่ หัวหน้าส่วนราชการ กลุ่มสุรินทร์เสวนา กลุ่มเครือข่ายชุมชนเมืองสุรินทร์และกลุ่มออมทรัพย์ ตลอดจนกลุ่มผู้นำท้องถิ่น

จากผลการศึกษาวิเคราะห์องค์ความรู้โดยรวมของจังหวัดสุรินทร์ พบว่า ประเด็นหลักของวิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดสุรินทร์คือ “การสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรประชาชน จนเกิดเป็นประชาคมระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และระดับจังหวัด” ดังนั้น โจทย์ปัญหาวิจัยที่สำคัญและมีความเร่งด่วนที่เป็นประเด็นหลัก ๆ ก็คือ “ทำอย่างไรองค์กรประชาชนในจังหวัดสุรินทร์จะมีความเข้มแข็ง” ทั้งนี้เนื่องจากความเข้มแข็งขององค์กรประชาชน สามารถลดปัญหาทั้งด้านเศรษฐกิจ การอาชีพการเมืองการปกครอง สังคมตั้งแต่ระดับครอบครัว หมู่บ้าน ตำบล ไปถึงระดับจังหวัดอีกทั้งเมื่อต้องการกระจายอำนาจการปกครองและการศึกษาให้กับประชาชน การเตรียมประชาชน

ให้ทำงานเป็นกลุ่มเกิดเครือข่ายสร้างเป็นประชาคมของประชาชนจึงเป็นความจำเป็นที่เร่งด่วนมากที่สุด

อย่างไรก็ตามการศึกษาวิจัยเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับองค์กรประชาชนนี้ คงต้องใช้กระบวนการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (PAR) มากกว่าจะเป็นการวิจัยแบบสำรวจหรือทดลองจึงจะประสบผลสำเร็จ

โจทย์ปัญหาการวิจัยที่มีความสำคัญเร่งด่วนอีกประเด็นก็คือ เรื่องทรัพยากรบุคคล ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งในจังหวัดสุรินทร์มีผู้ทรงภูมิปัญญามากมายหลากหลายสาขา ไม่ว่าจะเป็นเกษตรแบบผสมผสานการแพทย์แผนโบราณ หรือด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน แต่จากการประเมินสถานภาพองค์ความรู้ด้านนี้ ปรากฏว่ามีเอกสารและงานวิจัยอยู่เพียงร้อยละ 1.52 เท่านั้น นอกจากนี้การเรียนรู้ของประชาชนในลักษณะการศึกษาตลอดชีวิต ยังพบว่ากระบวนการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรง เห็นตัวอย่างจริงของราษฎร เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ดีของราษฎร ประกอบกับผู้ทรงภูมิปัญญาบางสาขา เช่นการแพทย์แผนโบราณส่วนใหญ่อยู่ในวัยชรา ดังนั้น การศึกษาถึงทรัพยากรบุคคลที่มีภูมิปัญญาจึงมีความสำคัญ เพราะนอกจากจะได้บันทึกถึงองค์ความรู้ที่ท่านมีไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยีทางการเกษตรพื้นบ้าน หรือการแพทย์พื้นบ้านเก็บไว้ไม่ให้สูญหายแล้วยังเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ที่เหมาะสมสำหรับราษฎรอีกด้วย

นอกจากปัญหาเร่งด่วนที่สมควรมีการศึกษาวิจัยทั้งสองประเด็นที่กล่าวมาแล้ว ประเด็นอื่น ๆ ก็ควรศึกษาวิจัยเช่นกัน ทั้งนี้โดยมีความสำคัญตามลำดับดังนี้ ด้านการศึกษาโดยเฉพาะเรื่องการกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัด กำกับ ดูแล และพัฒนาการศึกษาในท้องถิ่น หรือ ด้านการเกษตร เช่นการพัฒนาพันธุ์พืชพื้นบ้าน อีกทั้งศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้ผู้ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีกลับมาประกอบอาชีพด้านการเกษตรของบิดามารดาในหมู่บ้านชนบทตลอดถึงแรงงานรุ่นใหม่ ทำอย่างไรจึงจะกลับมาประกอบอาชีพการเกษตรแบบพึ่งตนเอง ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวกับขยะที่นับวันจะเพิ่มปัญหาให้กับชุมชน หรือเรื่องการท่องเที่ยวในเชิงอนุรักษ์ก็นับว่ามีความสำคัญน้าศึกษาวิจัยเช่นกัน นอกจากนี้ด้านการเมืองการปกครองควรศึกษาวิจัยถึงกระบวนการ ที่จะก่อให้เกิดการดำเนินวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยสำหรับประชาชน และเรื่องความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน หรือเรื่องการคมนาคมสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อการสร้างค่านิยมของประชาชนนั้น เป็นไปได้หรือไม่ที่จะใช้การสื่อสารมาสร้างค่านิยมใหม่สำหรับประชาชน โดยเฉพาะค่านิยม ด้านคุณธรรม มากกว่าที่จะสร้างค่านิยมด้านวัตถุดังเช่นปัจจุบัน สำหรับด้านประวัติศาสตร์ที่ยังไม่ชัดเจนในช่วง พ.ศ. 1761-2306 ก็ควรมีการศึกษาวิจัยเช่นกัน

สำหรับการกระตุ้นให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ของคนในท้องถิ่น ได้เรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง ชุมชนและจังหวัดตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาอีกประการหนึ่งนั้น กระบวนการของการศึกษาก็ก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันอยู่ตลอดเวลา ตั้งแต่กระบวนการรวบรวมองค์ความรู้ด้วยการประชุม สัมมนาแบบ AiC เพื่อให้ทราบสภาพปัจจุบันและความต้องการของประชาชนหรือการระดมสมอง โดยกลุ่มผู้นำในจังหวัด ก็มีการสรุปสภาพปัจจุบันและแนวทางการแก้ปัญหา อีกทั้งการสรุป วิสัยทัศน์การพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ในทศวรรษหน้า หัวหน้าส่วนราชการทุกส่วนในจังหวัดได้มีส่วนร่วม นอกจากนี้การประเมินสถานภาพองค์ความรู้ ยังมีการนำเสนอองค์ความรู้ที่ค้นพบต่อ หัวหน้าส่วนราชการ ผู้นำกลุ่มองค์กรชาวบ้าน ผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เพื่อให้บุคคลดังกล่าว ช่วยประเมินองค์ความรู้ที่ค้นพบนี้ด้วย ถ้าจะกล่าวโดยสรุปในเรื่องการเรียนรู้ นับว่าเป็น การเรียนรู้ร่วมกันพร้อมกันระหว่างคณะกรรมการวิจัยและประชาชนองค์กรต่าง ๆ ในจังหวัด สุรินทร์

ข้อเสนอแนะประเด็นที่ควรศึกษาวิจัยในจังหวัดสุรินทร์

จากสภาพปัจจุบันและทิศทางการพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ในทศวรรษหน้า พบว่ามีองค์ความรู้บางประเด็นที่ยังไม่เพียงพอ ควรมีการศึกษาโดยกำหนดโจทย์หัวข้อวิจัยต่อไปนี้

1. ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.1 ศึกษาเป็นรายกรณีถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นทั้งด้านการเกษตร หัตถกรรม การแพทย์ และองค์กรชาวบ้าน

2. ด้านการพัฒนา

2.1 ศึกษาความคิด ความเชื่อของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ ในเรื่องการพัฒนาตนเองและพัฒนาท้องถิ่น

2.2 ศึกษาปัจจัยที่เอื้อ และ/หรือเป็นอุปสรรคต่อการทำการเกษตรแบบผสมผสานใน จังหวัดสุรินทร์

2.3 ศึกษากระบวนการสร้างความเข้มแข็งให้เกิดขึ้นในชุมชนหมู่บ้าน

2.4 ศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายของชุมชนชาวบ้านในจังหวัดสุรินทร์

2.5 ศึกษาความสามารถในการสร้างงานสำหรับสมาชิกในชุมชนเมืองโดยองค์กรชุมชนและเครือข่าย

3. ด้านวัฒนธรรม

- 3.1 ความเชื่อคนสุรินทร์กับการเปลี่ยนแปลงด้านวัฒนธรรมอันเป็นวิถีชีวิตของคนสุรินทร์
- 3.2 ศึกษาทางเลือกทางรอดของช้าง และคนเลี้ยงช้างในจังหวัดสุรินทร์
- 3.3 ศึกษาหาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้คนสุรินทร์ ยอมรับวัฒนธรรมใหม่ โดยเฉพาะเรื่องบริโภค นิยม การเปลี่ยนแปลงอาชีพ และความเป็นอยู่
- 3.4 ศึกษาความคิด ความเชื่อ ของกลุ่มคนสุรินทร์ที่ได้พัฒนาวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะการ แสดงพื้นบ้านเพื่อการประกอบอาชีพ
- 3.5 ศึกษาปัจจัยที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการเป็นผู้นำสตรีในจังหวัดสุรินทร์
- 3.6 ศึกษาปัจจัยที่เอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการรวมกลุ่มของชาวบ้าน ในการประกอบอาชีพครบ วงจร คือ ผลิต แปรรูป และจำหน่าย
- 3.7 ศึกษาทางเลือกทางรอดของเกษตรกรที่ไม่มีที่ดินเป็นของตนเอง หรือมีแต่ไม่เกิน 5 ไร่
- 3.8 ศึกษาเครือข่ายการเรียนรู้ร่วมกันของประชาชน ข้าราชการ และนักธุรกิจ ในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม

4. ด้านการศึกษา

- 4.1 ศึกษาความเป็นไปได้ของการจัดตั้งกองทุนเพื่ออาหารกลางวันสำหรับเด็ก และ/หรือการ เกษตร เพื่ออาหารกลางวัน และ/หรือการจัดการอาหารกลางวันของเด็ก โดยองค์การบริหารส่วน ตำบล
- 4.2 การพัฒนาหลักสูตรและสร้างชุดฝึกอบรมครูผู้สอนในจังหวัดสุรินทร์ เพื่อพัฒนาศักยภาพ ของครูผู้สอน
- 4.3 ศึกษาพฤติกรรมกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูในจังหวัดสุรินทร์
- 4.4 ศึกษาปัจจัยที่เอื้อ หรือเป็นอุปสรรคต่อการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้กับโรงเรียน และชุมชน
- 4.5 ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กระดับประถมศึกษา ที่เรียนภาษาไทยตาม ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมกับแบบโรตารี

- 4.6 ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการคิดแก้ปัญหา กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 4.7 ศึกษากระบวนการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับชาวสุรินทร์ ที่ส่งผลให้ผู้ศึกษาคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาได้
- 4.8 ศึกษาบทบาทของครู ประชาชน ผู้บริหารท้องถิ่น ต่อการให้บริการด้านการศึกษาลดชีวิต
- 4.9 ศึกษาการดำเนินชีวิตของเด็กนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และ มัธยมศึกษาปีที่ 3 แล้ว ไม่ได้ศึกษาต่อ
- 4.10 ศึกษาเงื่อนไขและเครื่องมือที่เอื้อให้เกิดกระบวนการทำงานร่วมกันของโรงเรียน และชุมชน เพื่อความเข้มแข็งของชุมชน
- 4.11 ศึกษาความเป็นไปได้ในการร่วมมือจัดหาอาหารกลางวัน และนมสำหรับเด็ก โดยใช้ผลผลิตจากชาวบ้านในจังหวัดสุรินทร์
- 4.12 ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4.13 ศึกษาถึงความพึงพอใจของประชาชน ต่อการจัดการศึกษาที่ยุบรวม โรงเรียนขนาดเล็ก
- 4.14 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนหมู่บ้านกับโรงเรียนในอดีต
- 4.15 ศึกษาความคาดหวังในความสัมพันธ์ระหว่างหมู่บ้านกับโรงเรียน
- 4.16 ศึกษาปัจจัยเครื่องมือที่ส่งผลให้หมู่บ้านกับโรงเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดี และมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 4.17 ศึกษากระบวนการเรียนรู้ ในการแก้ปัญหาของราษฎรในชนบท
- 4.18 ศึกษาแนวโน้มการพัฒนาเด็กก่อนวัยเรียน โดยเฉพาะเรื่องภาวะโภชนาการและการเตรียมความพร้อมของเด็ก
- 4.19 ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง

5. ด้านการเกษตร

- 5.1 ศึกษาต้นทุนการผลิตและราคาจำหน่ายสัตว์เลี้ยงของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์
- 5.2 ศึกษาต้นทุนการผลิตและราคาจำหน่ายพืชสวนของเกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์
- 5.3 ศึกษากระบวนการส่งเสริมให้ความรู้แก่เกษตรกรในจังหวัดสุรินทร์ ทำให้เกษตรกรเกิดการเรียนรู้ จากเจ้าหน้าที่รัฐ องค์กรเอกชน และนักธุรกิจ
- 5.4 ศึกษาปัจจัยที่สำคัญในอันที่จะเพิ่มผลผลิตข้าวหอมมะลิในจังหวัดสุรินทร์
- 5.5 ศึกษาวิจัยพัฒนาพันธุ์พืชและสัตว์ที่เหมาะสมกับการผลิตในจังหวัดสุรินทร์
- 5.6 ศึกษาพัฒนาพันธุ์ข้าวดอกมะลิพื้นเมืองสุรินทร์ให้มีผลผลิตสูง

- 5.7 ศึกษาเทคโนโลยีพื้นบ้านด้านการเกษตร
- 5.8 ศึกษาปัจจัยและแรงจูงใจที่ทำให้ผู้จบการศึกษาระดับปริญญาตรี กลับมาประกอบอาชีพเกษตรกรของบิดามารดา
- 5.9 ศึกษาถึงความเหมาะสมในการใช้พื้นที่เพื่อการเกษตรในจังหวัดสุรินทร์
- 5.10 ศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพของชนิดพืชพรรณในป่าจังหวัดสุรินทร์
- 6. ด้านเศรษฐกิจ
 - 6.1 ศึกษาเปรียบเทียบรายรับรายจ่ายของราษฎรที่มีฐานะยากจน ในจังหวัดสุรินทร์เป็นรายกรณี
 - 6.2 ศึกษาถึงแรงจูงใจของแรงงานในจังหวัดสุรินทร์ ต่อการตัดสินใจทำงานในจังหวัดสุรินทร์หรือไปทำงานต่างถิ่น
 - 6.3 ศึกษากระบวนการส่งเสริมให้เกิดธุรกิจชุมชนโดยประชาชนในลักษณะการรวมกลุ่ม
 - 6.4 ศึกษากระบวนการดำเนินการของสหกรณ์บริการ ข้าวหอมมะลิ ตามโครงการส่งเสริมการผลิต และการตลาดข้าวหอมมะลิสุรินทร์
 - 6.5 ศึกษากระบวนการผลิต การตลาดในสินค้า ด้านการเกษตร และหัตถกรรมพื้นบ้านของจังหวัดสุรินทร์
- 7. ด้านสภาพแวดล้อม
 - 7.1 ศึกษาถึงพฤติกรรมแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะของตนเองและสังคมหมู่บ้านหรือชุมชนเมือง
 - 7.2 ศึกษาทดลองการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าไม้ในท้องถิ่นของตน
- 8. ด้านการเมือง
 - 8.1 ศึกษากระบวนการทำงาน แก้ปัญหาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสุรินทร์
 - 8.2 ศึกษาเหตุผลในการตัดสินใจเลือกหรือไม่เลือก ในการเลือกตั้งทุกระดับของประชาชนจังหวัดสุรินทร์
 - 8.3 ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์

8.4 ศึกษาวิถีชีวิตของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์ว่ามีความสอดคล้องกับหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยหรือไม่

8.5 ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง ระหว่างราษฎรกับหน่วยงานของรัฐในจังหวัดสุรินทร์

8.6 ศึกษาทักษะของข้าราชการส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และผู้นำทางการเมือง ต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนด

8.7 ศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากการกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่น

8.8 ศึกษากระบวนการส่งเสริมวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย สำหรับราษฎรในจังหวัดสุรินทร์

9. ด้านการท่องเที่ยว

9.1 ศึกษาชุดรายการท่องเที่ยวที่เหมาะสมในจังหวัดสุรินทร์

9.2 ศึกษาความเป็นไปได้และผลกระทบจากการท่องเที่ยวแบบอนุรักษ์และแบบวัฒนธรรมในจังหวัดสุรินทร์

10. ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน

10.1 ศึกษาการพัฒนาออกแบบลวดลายในผ้ามัดหมี่ ตามความต้องการของตลาด

10.2 ศึกษาการแปรรูปผ้าไหมและ ประเทียมสุรินทร์ให้มีมูลค่าเพิ่ม

10.3 ศึกษาผลกระทบด้านวิถีชีวิตของราษฎรที่เกิดจากการรวมกลุ่มทำหัตถกรรมพื้นบ้าน

10.4 ศึกษากระบวนการส่งเสริม หัตถกรรมพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ ด้านการผลิต การประชาสัมพันธ์และการจำหน่าย

10.5 ศึกษาแนวโน้มของหัตถกรรมในจังหวัดสุรินทร์

11. ด้านการคมนาคมและการสื่อสาร

11.1 การศึกษาถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมของประชาชนในจังหวัดสุรินทร์

12. ด้านสาธารณสุข

- 12.1 ศึกษาทักษะของประชาชนที่มีต่อการรักษาความปลอดภัยในการใช้รถใช้ถนน
- 12.2 ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล และรักษาสุขภาพอนามัยของประชาชน จังหวัดสุรินทร์
- 12.3 ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์สุขภาพและเทคโนโลยีสาธารณสุข
- 12.4 ศึกษาคุณภาพมาตรฐานของยาในจังหวัดสุรินทร์
- 12.5 ศึกษาตรวจสอบคุณภาพ อาหารเครื่องดื่ม เครื่องสำอางที่มีขายในจังหวัดสุรินทร์

13. ด้านอุตสาหกรรม

- 13.1 ศึกษาศักยภาพความพร้อม และความเหมาะสมในการลงทุนอุตสาหกรรมในจังหวัดสุรินทร์

14. ด้านประวัติศาสตร์

- 14.1 ควรศึกษาประวัติของมนุษย์ที่ดำรงชีวิตอยู่ในเขตที่ตั้งจังหวัดสุรินทร์ ระหว่างปี พ.ศ. 1761- พ.ศ. 2306 ทั้งในชาติพันธุ์ การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม ความเชื่อ และวิถีชีวิต
- 14.2 ศึกษาถึงการอพยพของชนจีนสู่ดินแดนจังหวัดสุรินทร์ และการก่อร่างสร้างตัว
- 14.3 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคนจีนและคนไทยชาติพันธุ์ลาว ส่วย และเขมรในจังหวัดสุรินทร์
- 14.4 ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้คนจีนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสุรินทร์ ยอมรับวัฒนธรรมของคนสุรินทร์
- 14.5 ประวัติชุมชน หมู่บ้าน และการเปลี่ยนแปลง
- 14.6 การอพยพย้ายถิ่นมาอยู่ในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์ ของชาวลาว ส่วย และเขมร
- 14.7 ชำระประวัติศาสตร์สุรินทร์
- 14.8 ประวัติเส้นทางคนเลี้ยงช้าง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- การเลือกตั้งจังหวัดสุรินทร์, องค์กรกลาง. การเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 2 จังหวัดสุรินทร์ 2539
- กฤษณา วงษาสันต์, การเสนอต้นแบบในการพึ่งพิงตนเองโดยวิธีการตามอุดมการณ์ แผ่นดินธรรม-แผ่นดินทอง วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2536
- โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และคณะ. ระบบการแพทย์พื้นบ้าน บริษัทไชด์ จำกัด กรุงเทพฯ 2535
- คณิง สายแก้ว. การศึกษากิจกรรมสังเกต การจำแนกที่มีต่อความพร้อมทางภาษา และการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2534
- จรัญญา ไชยประเสริฐ. พฤติกรรมผู้บริโภคมะหมี่กึ่งสำเร็จรูปของนักศึกษาหอพัก วิทยาลัยครูสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2537
- เจริญ ไวรวัจนกุล, กฤษณา วงษาสันต์, สาโรช อารยะพงศ์. การสำรวจวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2532
- ชนินทร์ รัตนสกุล และคณะ. “พัฒนาการของการบันทึกและการถ่ายทอดความรู้ทาง แพทย์แผนไทย” โรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก กรุงเทพฯ 2537
- ชื่น ศรีสวัสดิ์. รูปแบบในการพัฒนาชนบทโดยใช้กลุ่มออมทรัพย์เป็นเครื่องมือ ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสุรินทร์ ม.บ.ป. 2532
- . การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท .วิทยานิพนธ์ ศ.ศ.ม. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2532
- และ เอียด ดิพน. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ใน จังหวัดสุรินทร์ โครงการสนับสนุนการวิจัยพัฒนาชนบท 2532
- . ศึกษาสภาพในการสร้างเสริมอาชีพของคนในท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2536
- . ความร้นลับในหมู่ชาวไทยเขมร วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2530
- ดาร์รัตน์ เมตาริกานนท์. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ขอนแก่น 2539
- เดิม วิภาคย์พจนกิจ. ประวัติศาสตร์อีสาน โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2530
- ทิวา สุภจรรยา. แหล่งชุมชนโบราณมรดกทางวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ เอกสารสัมมนาสุรินทร์ มรดกโลก หมายเลข 01, 2536
- . แหล่งชุมชนโบราณมรดกทางวัฒนธรรม จังหวัดสุรินทร์ เอกสารการสัมมนาสุรินทร์มรดกโลก หมายเลข 01 2536

- เทคโนโลยีราชมงคล,สถาบัน คู่มือนักศึกษาปี การศึกษา 2540 สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
วิทยาเขตสุรินทร์, 2540
- ทศพร ลิทธิมนต์. การศึกษากิจกรรมกลุ่มทอผ้าไหมบ้านเสด็จ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539
- ทองใบ สุดชาติ. การนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติ พ.ร.บ. วิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2)
กรณีศึกษาสหวิทยาลัยอีสานใต้ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2535
- ทอง บุญยศ และคณะ. ศึกษาภาพหมอบ้านบ้านกับการสาธารณสุขมูลฐาน :
กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โรงพิมพ์ทหารผ่านศึก กรุงเทพฯ 2535
- ทองสุข วันแสน. การประเมินการจัดงานแสดงของช้างและงานช้างแฟร์ของจังหวัดสุรินทร์
ประจำปี 2535 สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- ธวัช ปุณณทก. “ประวัติศาสตร์อีสานตอนล่างพิจารณาทางด้านวัฒนธรรมประชานิยม”
ในเอกสารการสัมมนาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอีสานใต้.....2525
- ธวัช สุทธิกุลสมบัติ. อิทธิพลการรับรู้การซื้อสิทธิที่มีต่อการออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน
ราษฎรของชาวชนบท สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- _____. ปัจจัยที่มีส่วนสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
ในชนบท กรมฝึกหัดครู 2538
- _____. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์โบราณสถานในท้องถิ่น
จังหวัดสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2535
- บรรณ สวันตรัจท์. พงศาวดารเมืองสุรินทร์ สุรินทร์. 2517
- บุญสม สังข์สาย. ลักษณะทางกายภาพเส้นทางสุรินทร์ - ช่งจอม
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ : 2536
- _____. รูปแบบการตั้งถิ่นฐานชุมชนโบราณในจังหวัดสุรินทร์
วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2536
- บุญยัง หมั่นดี. บทบาทหญิงชายชาติพันธุ์เชื้อสายลาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- _____. โครงการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- _____. ความสุขในครอบครัวตามทัศนะของคนอีสานใต้ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- _____. การศึกษาวรรณกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาชนบท : กรณีจังหวัดสุรินทร์
สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุงเทพฯ 2533

- บุญยัง หนันดี. การเปลี่ยนแปลงในสถาบันครอบครัวผลกระทบต่อการทำงานต่างถิ่น
สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุงเทพฯ 2536
- _____. ประเมินโครงการอีสานเขียว กรณีหมู่บ้านแหล่งน้ำ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2534
- _____. การเลือกตั้งสมาชิก อบ.ต. จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- _____. โครงการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปการเมืองจังหวัดสุรินทร์
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- _____. รายงานการวิจัยการประเมินผลโครงการพัฒนาชนบท วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2526
- ปกรณีสีดาพาลี. ประเพณีไทยอีสาน สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- ปราณี นิลเหม. บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการเรียนการสอนโปรแกรมวิชาสังคมศึกษาระดับ
ปริญญาตรีในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2536
- ปาริชาติ วลัยเสถียรและคณะ. โครงการพัฒนาชนบทเพื่อการพึ่งพาตนเองของชุมชน
C D E S 2531-2535
- ปกครองจังหวัดสุรินทร์,สำนักงาน. สถิติประชากรจังหวัดสุรินทร์.
สำนักงานปกครองจังหวัดสุรินทร์สำนักงาน,2540
- ป่าไม้จังหวัดสุรินทร์,สำนักงาน. สถิติป่าไม้จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์2536
- ปศุสัตว์จังหวัดสุรินทร์,สำนักงาน. สถิติเลี้ยงสัตว์ในจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดสุรินทร์ 2539
- พัฒนาชุมชนจังหวัดสุรินทร์,สำนักงาน. ผลการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชน ประจำปี 2540
สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสุรินทร์,2540
- _____. วิเคราะห์ผลการจัดระดับการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต งวดที่ 2/2540
ฝ่ายแผนงานและโครงสร้างสำนักงานพัฒนาชุมชน จังหวัดสุรินทร์,2540
- พัฒนาอีสาน, มูลนิธิ. ประเมินโครงการส่งเสริมโรงสีรวม
มูลนิธิพัฒนาอีสาน จังหวัดสุรินทร์2541
- พาณิชย์จังหวัดสุรินทร์,สำนักงาน. ข้อมูลการตลาดจังหวัดสุรินทร์ ประจำปี 2539
สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุรินทร์,2539
- พันธุ์ศักดิ์ สุปิงคลัด. การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน อำเภอสำโรงทาบ
จังหวัดสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2537
- ไพฑูรย์ มีสกุล. ประวัติศาสตร์อารยธรรมอีสาน มหาสารคาม 2532
- มนิรัตน์ แซ่โล้ว. พิธีแซนโดนตา วันสารท เดือน 10 จังหวัดสุรินทร์
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538

-135-

- แรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดสุรินทร์,สำนักงาน สรุปการดำเนินงานด้านแรงงานและ
สวัสดิการสังคม 2540 สำนักงานแรงงานและสวัสดิการสังคมจังหวัดสุรินทร์,2540
 วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์,ศูนย์. สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์.2522
 วิสามัญและรับฟังความคิดเห็นประจำจังหวัดสุรินทร์, คณะกรรมการ. สรุปความคิดเห็นของ
ประชาชนในจังหวัดสุรินทร์เกี่ยวเนื่องด้วยการร่างรัฐธรรมนูญ 2540
 ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. แอ่งอารยธรรมอีสาน กรุงเทพฯ : 2533
 ศิริพร สุเมธารัตน์. “แหล่งโบราณสถานในจังหวัดสุรินทร์” ...บทความสุรินทร์.2536
 ศิลปากร, กรม. จารึกในประเทศไทย เล่ม 1 กรุงเทพฯ 2519
 _____. จารึกในประเทศไทย เล่ม 3 กรุงเทพฯ 2529
 สินี ช่างจำ และ คณะ. ปาวังวัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์ : การอนุรักษ์และฟื้นฟูความยั่งยืน
สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี
และสิ่งแวดล้อม 2540
 สถิติจังหวัดสุรินทร์,สำนักงาน. สมุดรายงานสถิติจังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2540
สำนักงานสถิติจังหวัดสุรินทร์,2540
 _____. สมุดรายงานสถิติจังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2538
สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี,2538
 _____. รายงานผลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน
พ.ศ. 2537 จังหวัดสุรินทร์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี,2537
 สมพันธ์ เตชะอธิก. บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนในการส่งเสริมการเกษตรผสมผสาน
มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2538
 สมุห์ สาคร. การศึกษาทักษะของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย
ของไทยยุคปัจจุบัน สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539
 สวัสดิ์ โพธิวัฒน์. แบบวิธีเรียนของนักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากรประจำการ
วิทยาลัยครูสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2538
 สหกรณ์จังหวัดสุรินทร์,สำนักงาน รายงานประจำปี 2540 สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุรินทร์,2540
 สมชาติ มณีโชติ. ปรากฏการณ์บ้านเขว “อโรคยาศาล” ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม
วิทยาลัยครูมหาสารคาม อภิชาติการพิมพ์ มหาสารคาม 2531
 สรเชต วรคามวิชัย. ประวัติศาสตร์อีสานใต้พุทธศตวรรษที่ 18 บุรีรัมย์ 2531
 สาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์,สำนักงาน รายงานประจำปี 2539
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์,2539

-136-

- สิ่งแวดล้อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,สำนักงาน. รายงานสถานภาพการจัดการสิ่งแวดล้อมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ. 2539-2540 สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม,2540
- สุทัศน์ สุทธิกุลสมบัติ. ปัญหาการพัฒนากลุ่มเกษตรกร เรื่อง ระบบบัญชีในจังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- สุทัศน์ กองทรัพย์. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ : 2536
- _____. ความสำคัญของหัวเมืองอุบลราชธานี สังขะ และสุรินทร์ พ.ศ. 2302-2540
- ปริญญาณิพนธ์ ก.ศ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม 2540
- สุเทพ คำจันทร์. ปราสาทบ้านพลวง สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- สุพล วุฒิสาน. สถาบันการศึกษาและวิจัยท้องถิ่น จากหลักการสู่ปฏิบัติการ :
- กรณีวิทยาลัยครูสุรินทร์ 2528-2532 วิทยาลัยครูสุรินทร์,2532
- สุภาพร ปิติพร และพิรพน พิสณุพงศ์. “โรงพยาบาลในอดีต” Monthil Magazine Health ปีที่ 3 ฉบับที่ 30 กรุงเทพฯ 2537
- สุรวิทย์ วิชากร,โรงเรียน. 84 ปี สุรวิทย์ วิชากร โรงเรียนสุรวิทย์ วิชากรจังหวัดสุรินทร์,2536
- สุริยะ ชนะชัย. การศึกษาผลการจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมในระดับหมู่บ้าน เพื่อการแก้ปัญหาความยากจนในบางท้องที่ในจังหวัดสุรินทร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2535
- เสาวภา วิเศษ. กัณฑ์ในจังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- ไสว สายแก้ว. การศึกษาแบบคิดของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2536
- ไสว สายแก้ว. การศึกษาแบบคิดและการแก้ปัญหานักเรียนชั้นประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2534
- แห่งประเทศไทย,ธนาคาร. รายงานเศรษฐกิจและการเงินภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กันยายน 2540
- ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,2540
- _____. สถิติการเงินการธนาคารภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประจำปี 2540
- ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ,2540
- อรรณพ กิมะพันธุ์. การให้บริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนของครูประจำการประจำจังหวัดสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2529
- อรุณ เอื้อสามาลย์. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรมของหมู่บ้านลุ่มแม่น้ำมูล : ศึกษากรณีบ้านตูม อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ ปริญญาณิพนธ์ ก.ศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม,2537

-137-

- อรุณวรรณ เหล่าภักดี. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองนครราชสีมา นครราชสีมา 2530
- อัจฉรา ภาณุรัตน์. บทบาทหญิงชายชาติพันธุ์ชาวเขมร สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- อิสราพร จันทร์ทอง. บทบาทหญิงชายชาติพันธุ์ชาวกูย สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- อุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์,สำนักงาน. ทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์ ปี 2539
สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์ กระทรวงอุตสาหกรรม,2539
- อุดุนิยมวิทยา,สำนักงาน. สถิติภูมิอากาศจังหวัดสุรินทร์
สำนักงานอุดุนิยมวิทยาจังหวัดสุรินทร์,2540
- อุราลักษณ์ สติบุตร. มณฑลอีสานกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์ อ.ม. กรุงเทพฯ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2520

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ตารางแสดงสถิติข้อมูลในจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 1 แสดงเขตการปกครองจังหวัดสุรินทร์ (ปกครองท้องที่)

ข้อมูล ณ วันที่ 3 พฤศจิกายน 2540

อำเภอ /กิ่งอำเภอ	พื้นที่ (ตร.กม.)	จำนวน ตำบล	จำนวน หมู่บ้าน	ระยะทางจาก จังหวัด (กม.)
เมืองสุรินทร์	903.845	20	261	-
ท่าตูม	643.256	10	162	52
ปราสาท	908.836	18	229	28
สังขะ	1,009	12	155	47
ศีขรภูมิ	561.613	15	214	34
รัตนบุรี	202.83	12	161	70
ชุมพลบุรี	520.256	9	117	91
ลำโรงทับ	375.256	10	100	54
จอมพระ	314	9	101	25
สนม	203	7	71	51
กาบเชิง	574	6	71	58
ลำดวน	301	5	51	26
บัวเชด	479	6	62	70
กิ่ง อ.พนมดงรัก	318	4	43	78
กิ่ง อ.ศรีณรงค์	410	5	58	64
กิ่ง อ.เขวาสินรินทร์	214	5	52	14
กิ่ง อ.โนนนารายณ์	199.17	5	57	75
รวม	8,124.056	158	1,965	-

ที่มา : ปกครองจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 2 แสดงสถิติอุณหภูมิต่อวันและปริมาณน้ำฝน ปี 2539

เดือน	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)			จำนวนวันฝนตก (วัน)	ปริมาณฝนรวม (มม.)	เฉลี่ยต่อวัน (มม.)
	สูงสุด	ต่ำสุด	เฉลี่ย			
มกราคม	31.42	17.98	24.10	1	2.7	0.09
กุมภาพันธ์	31.40	17.91	24.24	1	3.9	0.13
มีนาคม	35.59	22.33	28.66	2	49.6	1.60
เมษายน	34.32	24.11	28.62	12	159.5	5.32
พฤษภาคม	33.51	24.68	28.24	20	208.5	6.73
มิถุนายน	32.99	24.74	28.28	17	348.0	11.60
กรกฎาคม	32.56	24.63	27.73	17	91.1	2.94
สิงหาคม	32.55	24.17	27.63	17	245.5	7.92
กันยายน	30.91	23.95	26.60	22	373.6	12.45
ตุลาคม	30.31	23.50	26.58	18	79.2	2.55
พฤศจิกายน	29.61	21.71	25.30	8	149.5	4.98
ธันวาคม	28.24	17.43	22.50	0	0.0	0.0

ที่มา : สถานีอุตุนิยมวิทยาสุนทร

ตารางที่ 3 แสดงรายชื่อป่าสงวนแห่งชาติในจังหวัดสุรินทร์ ปี 2539

รายชื่อป่า	อยู่ในเขตอ./กิ่งอ.	เนื้อที่(ไร่)	สภาพป่า
ป่าแสงพัน	เมืองสุรินทร์	1,668	พื้นที่ป่าส่วนใหญ่สภาพเสื่อมโทรมจะมีสภาพป่าค่อนข้างสมบูรณ์ ติดอยู่ตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา
ป่าจารพัด	ศีขรภูมิ	41,820	
ป่าหนองเยี่ย แปลง 1	เมืองสุรินทร์	1,762	
ป่าภูดิน	ท่าตูม	7,818	
ป่าหินลิ่ม	รัตนบุรี	43,962	
ป่าดงสายทอ	ท่าตูม	12,968	
ป่าเทนมีย์	เมืองสุรินทร์	12,812	
ป่าหนองเยี่ย แปลง 2	เมืองสุรินทร์	331	
ป่าหนองเยี่ย แปลง 4	เมืองสุรินทร์	456	
ป่าหนองเยี่ย	เมืองสุรินทร์	19,412	
ป่าท่าสว่างและป่าเพี้ยราม	ท่าตูม	4,754	
ป่าพนมดิน แปลง 1	ท่าตูม	11,793	
ป่าผักไหม	รัตนบุรี	11,018	
ป่าบ้านเดียด	สังขะ	26,093	ปัจจุบันได้มอบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ที่เสื่อมโทรมจำนวน 49 ป่า

ตารางที่ 3 (ต่อ)

รายชื่อป่า	อยู่ในเขตอ./กิ่งอ.	เนื้อที่(ไร่)	สภาพป่า
ป่าฝั่งซ้ายห้วยกำโศด	ลำควน,สังขะ	43,934	รวมพื้นที่ 890,248.55 ไร่ ให้กับ ส.ป.ก.นำไป ปฏิรูป
ป่าเนกเหียรดัดสันตูด	ปราสาท	24,375	
ป่าทุ่งมน ป่าบักได และป่าตาเบา แปลง 2	กาบเชิง,ปราสาท	145,593	
ป่าทุ่งมน ป่าบักได และป่าตาเบา แปลง 1	ปราสาท	2,968	
ป่าทุ่งมน ป่าบักได และป่าตาเบา แปลง 3	กาบเชิง,ปราสาท	270,431	
ป่าเขาสวาย	เมืองสุรินทร์	18,143	
ป่าพนมสวาย	ปราสาท	2,475	
ป่าหนองเหล็ก	ศีขรภูมิ	11,225	
ป่ากำไสจาน	ปราสาท	15,600	
ป่าบ้านกระวัน	ปราสาท	14,325	
ป่าฝั่งขวาห้วยเสน	สังขะ	90,312	
ป่าฝั่งซ้ายห้วยเสน แปลง 1-2	สังขะ	77,891	
ป่าห้วยสำราญ	สังขะ,บัวเชด	38,048	
ป่าฝั่งซ้ายแม่น้ำมูล	รัตนบุรี	13,922	
ป่าฝั่งซ้ายห้วยทับทัน แปลง 1-2-3	ลำควน,สังขะ,กาบเชิง	149,375	

ที่มา : สำนักงานป่าไม้จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 4 แสดงรายชื่อวนอุทยานในจังหวัดสุรินทร์ ปี 2539

รายชื่อป่า	อยู่ในเขต อ./กิ่งอ.	เนื้อที่ (ไร่)	สภาพป่า
วนอุทยานป่าสนหนองคู	สังขะ	625	สมบูรณ์ดี
วนอุทยานพนมสวาย	เมืองสุรินทร์	2,500	สมบูรณ์ปานกลาง

ที่มา : สำนักงานป่าไม้จังหวัด

ตารางที่ 5 แสดงเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าในจังหวัดสุรินทร์ ปี 2539

รายชื่อป่า	อยู่ในเขต อ./กิ่งอ.	เนื้อที่ (ไร่)	สภาพป่า
เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน ห้วยสำราญ	กิ่งอำเภอพนมดงรัก อำเภอกาบเชิง อ.สังขะ,อ.บัวเชด	313,750	ค่อนข้างสมบูรณ์

ที่มา : สำนักงานป่าไม้จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 6 แสดงจำนวนประชากรและความหนาแน่นของประชากร ปี 2539

อำเภอ/กิ่ง อ.	รวม (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	ความหนาแน่นของประชากร (คน)		จำนวนบ้าน
				ต่อหลังคาเรือน	ต่อ 1 ตร.กม.	
เมืองสุรินทร์	220,515	112,111	108,404	5	186	46,467
ชุมพลบุรี	67,827	34,101	33,726	5	101	13,472
ท่าตูม	97,430	48,888	48,542	6	151	17,185
จอมพระ	60,546	30,260	30,285	6	140	10,934
ปราสาท	151,594	75,428	76,166	5	165	31,720
กาบเชิง	57,886	30,622	27,264	5	133	12,680
รัตนบุรี	130,525	65,657	64,868	6	259	22,440
สนม	45,730	22,757	22,973	6	99	7,922
ศีขรภูมิ	143,982	71,856	72,126	6	261	22,882
สังขะ	117,314	58,069	59,245	5	117	23,357
ลำดวน	28,510	14,038	14,472	5	68	5,624
สำโรงทาบ	53,429	26,797	26,695	6	155	9,135
บัวเชด	37,379	18,107	19,272	5	75	7,546
กิ่ง อ.ศรีณรงค์	42,550	21,301	21,249	6	142	6,942
กิ่ง อ.พนมดงรัก	34,802	17,534	17,268	4	109	8,772
เทศบาลเมืองฯ	45,432	21,850	23,582	3	3,376	13,357
อ.เขวาสินรินทร์	38,527	18,804	19,723	-	-	6,983
รวมทั้งสิ้น	1,374,040	688,180	685,860	-	-	267,418

ที่มา : ปกครองจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 7 แสดงสถิติตำแหน่งงานว่าง ผู้สมัคร และจำนวนบรรจุในแต่ละเดือนของ ปี 2539

เดือน	ตำแหน่งงาน (คน)		
	ว่าง	สมัคร	บรรจุ
มกราคม	23	7	4
กุมภาพันธ์	38	13	5
มีนาคม	5	11	-
เมษายน	17	3	1
พฤษภาคม	18	122	4
มิถุนายน	16	20	5
กรกฎาคม	33	20	-
สิงหาคม	21	11	10
กันยายน	20	10	3
ตุลาคม	17	16	3
พฤศจิกายน	16	16	2
ธันวาคม	634	64	20
รวม	858	313	57

ที่มา : สำนักงานจัดหางานจังหวัดสุรินทร์

หมายเหตุ ส่วนใหญ่ประมาณ 95 % เป็นการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานที่อื่น นอกจังหวัด

สุรินทร์ เช่น กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ ชลบุรี ฯลฯ

ตารางที่ 8 แสดงระยะทางจากตัวเมืองสุรินทร์ถึงอำเภอ/กิ่งอำเภอ

อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ระยะทาง (กม.)	อำเภอ/กิ่งอำเภอ	ระยะทาง (กม.)
ปราสาท	28	รัตนบุรี	70
สังขะ	47	สนม	51
ศีขรภูมิ	34	กาบเชิง	58
ลำโรงทับ	54	บัวเชด	70
จอมพระ	25	ลำดวน	26
ท่าตูม	52	ศรีณรงค์	64
ชุมพลบุรี	91	พนมดงรัก	78

ที่มา : แขวงทางหลวงจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนยานยนต์จังหวัดสุรินทร์ที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติการขนส่งทาง

บก

จำแนกประเภท พ.ศ. 2537-2539

ประเภท	2537	2538	2539
รวมยอด	6,078	6,511	8,674
รถโดยสาร	1,102	1,081	1,111
รถประจำทาง	1,087	1,065	1,093
รถไม่ประจำทาง	7	7	9
รถส่วนบุคคล	8	9	9

ตารางที่ 9 (ต่อ)

ประเภท	2537	2538	2539
รถบรรทุก	4,897	5,343	7,477
รถไม่ประจำทาง	44	45	46
10 ล้อ	35	-	-
6 ล้อ	3	3	4
4 ล้อ	6	41	41
อื่น ๆ	-	1	1
รถส่วนบุคคล	4,853	5,298	7,431
10 ล้อ	1,209	1,177	1,337
6 ล้อ	2,115	2,504	3,135
4 ล้อ	1,317	1,270	2,545
ลากจูง	22	28	33
พ่วง	78	140	186
กึ่งพ่วง	34	43	50
อื่น ๆ	78	136	145
รถขนาดเล็ก	79	87	86

ที่มา : สำนักงานขนส่งทางบกจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 10 แสดงเส้นทางและความยาวของทางหลวงแผ่นดินในเขตท้องที่จังหวัดสุรินทร์ ปี 2539

ลำดับที่	ชื่อเส้นทาง	จาก กม.ที่-กม.ที่	ความยาว (กม.)
1.	อ.ประโคนชัย-สี่แยกประสาท	118+539 - 138+057	19.874
2.	สี่แยกประสาท-กม.	138+057 - 168+700	30.643
3.	สุรินทร์-จอมพระ	0+000 - 26+000	26.000
4.	สุรินทร์-สี่แยกประสาท	0+052 - 29+451	29.339
5.	ทางเลี่ยงเมืองสุรินทร์ด้านตะวันตก	0+000 - 7+098	7.089
6.	ทางเลี่ยงเมืองสุรินทร์ด้านตะวันออก	0+000 - 15+608	15.608
7.	อ.ประสาท-ช่องจอม	29+451 - 69+922	40.471
8.	แยก อ.กระสัง-ต่อเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์	155+925 - 167+930	12.005
9.	ต่อเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์-ศีขรภูมิ	0+000 - 32+500	34.035
10.	สุรินทร์-สังขะ	1+535 - 48+966	47.43
11.	บ้านหินโคน-นางมด	0+000 - 15+000	15.000
12.	นางมด-ตาเมียง	15+000 - 35+025	20.025
13.	ตาเมียง-บ้านกรวด	36+525 - 37+816	1.291
14.	ปักธง-มะโน	0+000 - 18+135	18.135
	พร้อมทางแยก เข้า บ.โคกเจริญ	0+000 - 0+511	0.511
	บ.นาเรือง	0+000 - 0+605	0.650
	บ.จบก	0+000 - 0+600	0.600
15.	หนองยาว-ลำควน	0+000 - 9+798	9.798
16.	ลำควน-บรรจบสาย 2077	0+000 - 1+827	1.827
17.	บ้านด่าน-ปวงดึก	0+000 - 11+429	11.429
18.	บักดอ-พนมดิน	0+000 - 28.547	28.547
19.	จอมพระ-สตึก	0+984 - 18+936	18.392
20.	แยกสาย 24 (ประสาท)-บ.ช่างหมอนพัฒนา	0+000 - 18+541	18.541

ที่มา : แขวงทางหลวงสุรินทร์

ตารางที่ 11 แสดงสถิติหมายเลขโทรศัพท์ ข้อมูลวันที่ 30 ธันวาคม 2539

หมายเลข	สำนักงาน บริการ	เลขหมายโทรศัพท์		โทรศัพท์สาธารณะ			โทรศัพท์เคลื่อนที่			
		เต็มทั้งหมด	ที่มีผู้เช่า	ทางไกล	CARD PHONE	ทางไกล ชนบท	470 MHz		900 MHz	
							เต็ม	เปิดใช้	เต็ม	เปิดใช้
สุรินทร์	สุรินทร์	6,800	5,260	68	39	218	1,000	211	-	-
ลำดวน	สุรินทร์	128	121	3	1	-	-	-	-	-
เมืองที	สุรินทร์	128	69	1	1	-	-	-	-	-
ลำโรงทาน	ศีขรภูมิ	256	242	4	13	-	-	-	-	-
ศีขรภูมิ	ศีขรภูมิ	768	673	5	20	-	-	-	-	-
ท่าตูม	ท่าตูม	512	505	9	12	8	-	-	-	-
จอมพระ	ท่าตูม	384	372	6	12	-	-	-	-	-
ชุมพลบุรี	ท่าตูม	256	216	4	9	-	-	-	-	-
รัตนบุรี	ท่าตูม	640	626	4	13	-	-	-	-	-
สนม	ท่าตูม	128	118	2	9	-	-	-	-	-
ปราสาท	ปราสาท	768	757	5	10	-	-	-	-	-
สังขะ	ปราสาท	512	490	2	15	13	-	-	-	-
กาบเชิง	ปราสาท	128	114	1	7	-	-	-	-	-
บัวเชด	ปราสาท	128	111	2	5	-	-	-	-	-
รวม		11,536	9,674	116	166	239	1,000	211	-	-

ที่มา : โทรศัพท์จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 12 แสดงภาวะเศรษฐกิจและการค้าจังหวัดสุรินทร์

รายการ	ปี 2538	ปี 2539	เปลี่ยนแปลง	ร้อยละ
1.ราคาสินค้าเกษตรกรรมที่สำคัญ (บาท/กก.)				
- ข้าวเปลือก				
หอมมะลิ	4.72	5.98	+1.26	+26.69
เมล็ดใหญ่	4.51	5.20	+0.69	+15.30
เมล็ดเล็ก	4.40	5.01	+0.61	+13.86
- ปอแก้วฟอกคละ	9.31	9.10	-0.21	-02.26
- หัวมันสด	1.17	0.88	-0.71	-24.79
- มันเส้น	2.60	2.28	-0.32	-12.31
- สุกรมีชีวิต (นน. 100 กก.)	32.00	34.94	+2.94	+09.19
2.โรงงานอุตสาหกรรมที่ได้รับอนุญาต				
- จำนวนโรงงาน	76	57	-19	-25
- เงินทุน	147,984,940	188,641,600	+40,656,600	+27.47
- คนงาน	501	602	+101	+20.16
3.การจดทะเบียนประกอบธุรกิจ (ราย)				
-ห้างหุ้นส่วนจำกัด	92	128	+36	+39.13
-บริษัทจำกัด	35	37	+2	+05.71
-ทะเบียนพาณิชย์ (อ.เมือง)	189	136	-53	-28.04

ที่มา : สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 13 แสดงพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ ปีการเพาะปลูก 2539/2540

ชนิดพืช	พื้นที่ปลูก (ไร่)	พื้นที่เก็บเกี่ยว (ไร่)	ผลผลิตรวม (ตัน)	ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)
ข้าวนาปี	2,868,121	2,484,241	907,808	365
ข้าวนาปรัง	1,030	1,030	496	482
ปอแก้ว	40,822	40,442	10,377	257
อ้อยโรงงาน	10,570	10,570	110,825	10,485
ถั่วลิสง ถูปลูก	3,024	3,024	632	209
ถั่วลิสง ถูเลี้ยง	6,425	6,413	1,309	204
งาคำ	3,450	3,450	295	85
ถั่วเขียว ถูปลูก	496	496	61	123
แตงโม	3,498	3,498	9,696	2,772
ละหุ่ง	1,780	1,740	315	181
มันเทศ	4,505	4,505	9,414	2,113
มะม่วง	42,153	17,235	8,923	518
มะขาม	2,763	1,674	901	538
มะพร้าว	12,246	8,180	8,214	1,006
มะม่วงหิมพานต์	870	5,383	584	109
ข้าวโพดหวาน ถูปลูก	1,126	1,126	1,449	1,287
ข้าวโพดหวาน ถูเลี้ยง	2,819	2,819	4,786	1,698

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 14 แสดงสถิติการผลิตข้าว ฤดูการผลิตปี 2536/37-2539/40

การผลิต	ปี 2536/37	ปี 2537/38	ปี 2538/39	ปี 2539/40	เปรียบเทียบกับปี 2538/39	
					เปลี่ยนแปลง	ร้อยละ
พท.เพาะปลูก (ไร่)	3,077,436	3,050,869	3,028,237	2,868,121	-160,116	-5.27
พท.เก็บเกี่ยว (ไร่)	2,532,171	3,050,869	2,887,553	2,484,241	-403,312	-13.97
ผลผลิตเฉลี่ย (กก./ไร่)	343	358	381	381	-	-
ผลผลิตรวม (ตัน)	868,140	1,091,005	1,100,158	1,100,466	-308	-0.08
มูลค่ารวม (ล้านบาท)*	4,119.3	5,127.7	5,500.8	5,501.00	+0.2	+0.01

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 15 แสดงสถิติราคาข้าวเปลือกเจ้า ปี 2538-2539

หน่วย : บาท/ตัน

เดือน	ปี 2538			ปี 2539		
	หอมมะลิ	เมล็ดใหญ่	เมล็ดเล็ก	หอมมะลิ	เมล็ดใหญ่	เมล็ดเล็ก
มกราคม	4,125	3,480	3,290	4,819	4,613	4,500
กุมภาพันธ์	4,175	3,650	3,450	4,888	4,725	4,625
มีนาคม	4,165	3,785	3,669	5,045	4,870	4,770
เมษายน	4,200	3,935	3,790	5,187	4,862	4,812
พฤษภาคม	4,320	4,100	3,900	5,470	5,020	5,010

ตารางที่ 15 (ต่อ)

หน่วย : บาท/ตัน

เดือน	ปี 2538			ปี 2539		
	หอมมะลิ	เมล็ดใหญ่	เมล็ดเล็ก	หอมมะลิ	เมล็ดใหญ่	เมล็ดเล็ก
มิถุนายน	4,465	4,310	4,230	5,700	5,200	5,100
กรกฎาคม	4,900	4,375	4,550	5,800	5,250	5,075
สิงหาคม	5,010	5,010	4,915	6,175	5,350	5,100
กันยายน	5,060	5,090	5,000	6,900	5,650	5,400
ตุลาคม	5,530	5,505	5,480	7,350	5,850	5,500
พฤศจิกายน	5,395	5,315	5,315	7,200	5,538	5,288
ธันวาคม	5,350	5,250	5,250	7,200	5,539	5,320
เฉลี่ยทั้งปี	4,719	4,509	4,407	5,978	5,206	5,012

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 16 แสดงสถิติจำนวนสัตว์เลี้ยงในจังหวัดสุรินทร์ประจำปี 2537 และปี 2539 ดังนี้

ประเภทสัตว์	ปี 37 จำนวน	ปี 39 จำนวน
1. ช้าง	ไม่มีข้อมูล	215 เชือก
2. โค	144,024 ตัว	146,386 ตัว
3. กระบือ	299,449 ตัว	203,762 ตัว
4. แพะ	43 ตัว	ไม่มีข้อมูล
5. แกะ	25 ตัว	ไม่มีข้อมูล
6. สุกร	97,514 ตัว	73,689 ตัว
7. ไก่	1,401,212 ตัว	1,390,280 ตัว
8. น่าน	1,757 ตัว	ไม่มีข้อมูล
9. เป็ด	459,939 ตัว	406,741 ตัว
10. ไก่ทรง	1,985 ตัว	ไม่มีข้อมูล

ที่มา : สมุดรายนสัตว์จังหวัดฉบับ พ.ศ. 2538 และ 2540

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนโรงงาน-เงินทุน-คนงาน แยกเป็นอำเภอ ยอดรวมสะสม

ที่	อำเภอ	โรงงาน จำนวน	เงินทุน	จ้างงาน		
				ชาย	หญิง	รวม
1.	เมืองสุรินทร์	684	736,040,959	1,966	383	2,349
2.	ชุมพลบุรี	210	78,643,040	373	320	693
3.	ท่าตูม	271	52,218,300	395	35	430
4.	จอมพระ	150	31,116,500	306	65	371
5.	ปราสาท	362	104,197,300	597	37	634
6.	กาบเชิง	155	13,783,400	213	2	215
7.	รัตนบุรี	312	32,692,600	413	7	420
8.	สนม	105	9,659,200	141	1	142
9.	ศีขรภูมิ	316	54,927,400	411	10	421
10.	สังขะ	372	80,110,400	511	4	515
11.	ลำดวน	134	9,406,100	179	11	190
12.	ลำโรงทับ	120	27,565,000	152	4	156
13.	บัวเชด	69	7,314,935	77	0	77
14.	เทศบาลเมืองสุรินทร์	97	132,698,100	676	106	782
	รวม	3,357	1,370,373,234	6,410	985	7,395

ที่มา : ข้อมูลจากทำเนียบโรงงานอุตสาหกรรมจังหวัดสุรินทร์ ปี 2539 สำนักอุตสาหกรรมสุรินทร์

ตารางที่ 18 แสดงสถิติข้อมูลการค้าชายแดนตั้งแต่ปี 2535-2539

ปี	มูลค่าส่งออก	มูลค่านำเข้า
2535	-	406,463,802
2536	661,300	18,301,486
2537	358,620	77,242,737
2538	8,739,800	35,175,450
2539	10,257,812	4,991,074

ตารางที่ 19 แสดงข้อมูลการจดทะเบียนนิติบุคคลและร้านค้าในจังหวัดสุรินทร์
ปี 2538-2539

ประเภท	ปี 2538		ปี 2539		เปรียบเทียบปี2538กับปี2539	
	จำนวน (ราย)	ทุน(ล้านบาท)	จำนวน (ราย)	ทุน(ล้านบาท)	จำนวน (ราย)	ทุน(ล้านบาท)
ห้างหุ้นส่วนจำกัด	92	131.89	127	250	+35	+118.11
บริษัทจำกัด	35	100	39	202	+4	+102
ห้างหุ้นส่วนจำกัด นิติบุคคล	-	-	1	0.80	+1	+1
ทะเบียนพาณิชย์	189	29.763	136	27	-53	-2.76
รวม	316	261.653	303	479.80	-13	+218.35

ที่มา : สำนักงานทะเบียนการค้าจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 20 แสดงประเภทธุรกิจที่จดทะเบียนประกอบกิจการในจังหวัดสุรินทร์ ปี 2539

ประเภทธุรกิจ	ห้างหุ้นส่วน จำกัด	ห้างหุ้นส่วน (อ.เมืองสุรินทร์)	ห้างหุ้นส่วน สามัญ	
1. ตัวแทนจำหน่ายรถยนต์	2	2	-	-
2. รับเหมาก่อสร้าง	57	2	-	-
3. จำหน่ายวัสดุก่อสร้าง	2	5	25	-
4. จัดสรรที่ดิน	-	3	-	-
5. รับซื้อสินค้าเกษตรกรรมและ จำหน่ายอุปกรณ์การเกษตร	1	-	25	-
6. จำหน่ายเครื่องมือสื่อสารโทรคมนาคม	1	-	1	-
7. จำหน่ายสินค้าเบ็ดเตล็ด	-	-	57	-
8. ร้านอาหาร	-	-	14	-
9. จำหน่ายและซ่อมเครื่องใช้ไฟฟ้า	2	1	4	-
10. จำหน่ายเครื่องเขียนและอุปกรณ์สำนักงาน	2	1	4	-
11. จำหน่ายเสื้อผ้า เครื่องนุ่งห่ม	-	3	4	-
12. จำหน่ายเครื่องประดับ	-	-	2	-
13. จำหน่ายน้ำมันเชื้อเพลิงและน้ำมันหล่อลื่น	9	2	7	-
14. จำหน่ายอะไหล่และซ่อมรถจักรยานยนต์	1	-	1	-
15. อื่น ๆ	14	16	41	1
รวม	127	39	136	1
ทุน (ล้านบาท)	250	202	27	0.80

ที่มา : สำนักงานทะเบียนการค้าจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 21 แสดงสถิติเงินฝากและเงินกู้ของธนาคารพาณิชย์ปี 2536-2540
ในจังหวัดสุรินทร์

(ล้านบาท)

ปี	เงินฝาก	เงินให้กู้
2536 (1993)	5,270.0	5,354.5
2537 (1994)	6,045.0	7,168.0
2538 (1995)	7,435.5	9,058.6
2539 (1996)	101,627.3	122,025.9
2540 (1997)	9,575.2	11,119.0

ที่มา : สมุดรายนงานสถิติจังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2540

ตารางที่ 22 แสดงสินเชื่อบริษัทพาณิชย์จำแนกตามประเภทธุรกิจ ปี 2536-2539

(ล้านบาท)

ปี	การเกษตร	การเหมืองแร่	การอุตสาหกรรม	การรับเหมาก่อสร้าง	การพาณิชย์	การธนาคารและสถาบันการเงินอื่น	ธุรกิจเกี่ยวกับอสังหาริมทรัพย์	การธนาคาร	การบริการ	การบริโภคส่วนบุคคล	รวม
2536	620.3	44.2	971.5	217.7	1,601.9	296.9	130.4	14.2	91.5	1,265.9	5,354.5
2537	604.2	27.0	1,101.3	378.9	2,541.3	317.2	179.9	33.5	218.2	1,766.5	7,168.0
2538	590.4	70.2	1,274.6	602.5	3,272.7	420.4	245.3	50.0	318.7	2,213.8	9,058.6
2539	564.8	182.7	1,538.9	878.0	4,479.0	478.8	188.4	50.4	391.6	2,417.0	11,169.6

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ตารางที่ 23 แสดงสินเชื่อการเกษตรของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ปี	เกษตรโดยตรง			สหกรณ์การเกษตร			รวม		
	ใหญ่	ชำระคืน	คงค้าง	ใหญ่	ชำระคืน	คงค้าง	ใหญ่	ชำระคืน	คงค้าง
2536	1,370,403	1,069,282	1,166,753	203,648	183,412	166,441	1,574,051	1,252,694	133,194
2537	1,355,150	1,116,309	1,405,595	228,091	200,964	193,567	1,583,241	1,317,273	1,599,162
2538	1,829,378	1,585,560	1,649,414	249,112	216,423	226,255	2,078,490	1,801,983	1,875,669
2539	1,107,560	923,801	1,948,433	239,615	202,883	159,184	1,347,175	1,126,684	2,017,617

ที่มา : บ.ก.ส. จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 24 แสดงสถิติการจัดเก็บภาษีอากรประจำปี 2537 และ 2539

ประเภทภาษี	จำนวนเงิน (บาท) ปี 2537	จำนวนเงิน (ล้านบาท) ปี 2539
บุคคลธรรมดา	102,664,971.30	133,079
นิติบุคคล	31,731,014.88	21.648
การค้า	450,527.50	0.277
มูลค่าเพิ่ม	125,816,581.41	58.680
ธุรกิจเฉพาะ	13,060,495.96	30.998
อากรแสตมป์	14,592,422.26	9.535
รายได้อื่น ๆ	738,927.00	1.259
รวม	289,054,940.31	255.476

ที่มา : สมุดรายงานสถิติจังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2540

ตารางที่ 25 แสดงการดำเนินงานของสหกรณ์ในจังหวัดสุรินทร์ ปี 2539

ประเภท สหกรณ์กรณ์	จำนวน			ทุน (บาท)		หนี้สิน (บาท)	กำไรสุทธิ (บาท)
	ส.ก	กลุ่ม	คน	ดำเนินงาน	สหกรณ์		
สหกรณ์การเกษตร	47	11,407	117,076	517,168,651.83	184,937,736.57	332,230,915.26	
สหกรณ์ออมทรัพย์	10	-	21,294	2,417,668,408.04	1,104,632,641.35	1,313,035,766.69	
สหกรณ์ร้านค้า	5	-	1,438	2,595,749.00	1,178,989.00	1,416,760.00	153,464.00
สหกรณ์บริการ	3	-	585	1,643,183.32	1,052,358.26	590,825.06	244,005.52

ที่มา : สำนักงานสหกรณ์จังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 26 แสดงสถาบันเกษตรกร และสมาชิกกลุ่มปี 2538

อำเภอ/กิ่งอ.	กลุ่มเกษตรกร		กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร		กลุ่มยุวเกษตรกร	
	จำนวนกลุ่ม	สมาชิก	จำนวนกลุ่ม	สมาชิก	จำนวนกลุ่ม	สมาชิก
เมือง	18	7,535	6	194	15	370
จอมพระ	2	501	10	346	3	40
ชุมพลบุรี	3	485	10	240	8	337
ท่าตูม	8	1,763	10	355	13	333
ปราสาท	8	2,008	10	270	4	111
รัตนบุรี	5	777	11	245	8	221
ศีขรภูมิ	9	1,588	9	248	12	353
สังขะ	8	1,323	25	707	13	408
ลำโรงทาน	4	524	8	205	7	197
สนม	5	818	8	209	6	151
กาบเชิง	5	1,573	10	234	5	127
บัวเชด	-	-	12	256	6	72
ลำดวน	2	102	8	185	5	112
ศรีณรงค์	3	494	-	-	1	16
พนมดงรัก	2	793	-	-	7	184
กิ่งเขวาสินรินทร์	3	1,074	-	-	1	17
รวม	85	21,358	137	3,694	114	3,049

ที่มา : สำนักงานเกษตรจังหวัดสุรินทร์

ตารางที่ 27 แสดงผลการพัฒนาของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตามระดับการพัฒนา
แยกรายอำเภอ

ที่	อำเภอ/กิ่ง อ.	ระดับการพัฒนา							
		ผลงานดี (ระดับ 3)		ผลงานปานกลาง (ระดับ 2)		ผลงานควรปรับปรุง (ระดับ 1)		รวม (กลุ่ม)	ร้อยละ
		จำนวนกลุ่ม	ร้อยละ	จำนวนกลุ่ม	ร้อยละ	จำนวนกลุ่ม	ร้อยละ		
1	เมืองสุรินทร์	3	5.66	49	92.45	1	1.89	53	100
2	จอมพระ	2	28.57	3	42.86	2	28.57	7	100
3	ท่าตูม	7	25.93	18	66.67	2	7.41	27	100
4	ชุมพลบุรี	10	76.92		0.00	3	23.08	13	100
5	รัตนบุรี	1	6.67	11	73.33	3	20.00	15	100
6	สนม	4	21.05	10	52.63	5	26.32	19	100
7	ลำโรงาบ	29	80.56	7	19.44		0.00	36	100
8	ศีขรภูมิ	1	2.44	8	19.51	32	78.05	41	100
9	สังขะ	5	17.24	17	58.62	7	24.14	29	100
10	กาบเชิง		0.00	6	100.00		0.00	6	100
11	ลำดวน	6	100.00		0.00		0.00	6	100
12	ปราสาท	3	3.13	36	37.50	57	59.38	96	100
13	บัวเชด		0.00	1	9.09	10	90.91	11	100
14	กิ่งอ.ศรีณรงค์		0.00	1	5.26	18	94.74	19	100
15	กิ่งอ.พนมดงรัก		0.00	3	30.00	7	70.00	10	100
16	กิ่งอ.เขวาสินรินทร์	6	50.00	6	50.00		0.00	12	100
17	กิ่งอ.โนนนารายณ์	0		0		0		0	0
	รวม	77	19.25	176	44.00	147	36.75	400	100

ที่มา : สำนักงานพัฒนาการจังหวัดสุรินทร์

ภาคผนวก ข

รายชื่อเอกสารตำราและรายงานการวิจัย
เกี่ยวกับจังหวัดสุรินทร์

รายชื่อเอกสารตำราและรายงานการวิจัยเกี่ยวกับจังหวัดสุรินทร์

วิสัยทัศน์พัฒนาจังหวัดสุรินทร์

สำนักงานจังหวัดสุรินทร์. ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดสุรินทร์ ปี 2537-2547

บริษัทคอมมูนิตี้เอนไวรอนเมนต์ ดีเวลอปเมนต์ จำกัด. การศึกษาและจัดทำแผนลงทุนจังหวัดสุรินทร์ 2537

สำนักงานจังหวัดสุรินทร์. แผนพัฒนาจังหวัด 5 ปี พ.ศ. 2540-2541 เล่ม 1-4

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดสุรินทร์. ข้อมูลการตลาดจังหวัดสุรินทร์ ประจำปี 2539

สถิติจังหวัดสุรินทร์. เอกสารวิสัยทัศน์จังหวัดสุรินทร์ ปี 2541

ประวัติศาสตร์จังหวัดสุรินทร์

บุญสม สังข์สาย. ลักษณะทางกายภาพเส้นทางสุรินทร์ - ช้องจอม

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ : 2536

อารีย์ ทองแก้ว. ประวัติหมู่บ้าน อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ : 2536

สุทัศน์ กองทรัพย์. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ : 2536

ทองแก้ว วีระประจักษ์. จารึกปราสาทพิมาย กรุงเทพฯ 2532

ทิพากรวงศ์เจ้าพระยา. พระราชพงสาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ 3

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2503

ศิลปากร, กรม. จารึกในประเทศไทย เล่ม 1 2519

ศิลปากร, กรม. จารึกในประเทศไทย เล่ม 3 2529

บรรณ สวันตรัจท์. พงสาวดารเมืองสุรินทร์ สุรินทร์. 2517

ไพฑูรย์ มีสกุล. ประวัติศาสตร์อารยธรรมอีสาน มหาสารคาม 2532

ไพฑูรย์ สุนทรารักษ์. เมืองสังขะบุรี ศรีนครอู่จะปะนึ่ง สุรินทร์ 2533

นาฏวิภา ชลิตกานนท์. ประวัติศาสตร์นิพนธ์ไทย

สำนักงานพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ 2524

ทองเหลือง บุญพร้อม. ปราสาทภูมิโปน สุรินทร์ 2531

นิคม มุกสิกามะ. ประวัติศาสตร์โบราณคดีกัมพูชา กรุงเทพฯ : 2526
 ศรีศักดิ์ วัลลิโกดม. แอ่งอารยธรรมอีสาน กรุงเทพฯ : 2533
 ดารารัตน์ เมตาริกานนท์. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ขอนแก่น 2539
 เต็ม วิภาคย์พจนกิจ. ประวัติศาสตร์อีสาน โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 2530
 ธวัช ปุณโณทก. “ประวัติศาสตร์อีสานตอนล่างพิจารณาทางด้านวัฒนธรรมประชาคม”

ในเอกสารการสัมมนาประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมอีสานใต้.....2525

สงบ บุญคล้อย. ภาษาเขมรเบื้องต้น บุรีรัมย์ 2536
 ลัทธา อริยะสินธุ์. วรรณกรรมอีสานใต้ บุรีรัมย์ 2536
 สรเชต วรคามวิชัย. ประวัติศาสตร์อีสานใต้พุทธศตวรรษที่ 18 บุรีรัมย์ 2531
 ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม สุรินทร์ 2522
 สุภัทรดิศ ดิศกุล ม.จ. ประวัติศาสตร์เอเชียอาคเนย์ ถึง พ.ศ. 2000 กรุงเทพฯ : 2522
 แสงว มาละแซม. คนของย้ายแผ่นดิน กรุงเทพฯ : 2540
 อรุณวรรณ เหล่าภักดี. ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเมืองนครราชสีมา นครราชสีมา 2530
 ธิดา จาตุประยูร. บทบาทของไทยเกี่ยวกับเขมรในรัชกาลที่ 1 และ รัชกาลที่ 4

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2510

สุทัศน์ กองทรัพย์. ความสำคัญของหัวเมืองขุนันท์ สังขะ และสุรินทร์ พ.ศ. 2302-2540

ปริญญาณิพนธ์ ก.ศ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมหาสารคาม 2540

อุราลักษณ์ สติบุตร. มณฑลอีสานกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์ อ.ม. กรุงเทพฯ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2520

อิสราพร จันทร์ทอง. บทบาทหน้าที่ของพิธีแกลมอ ของชาวกูยบ้านสำโรงทาบ อำเภอสำโรงทาบ
 จังหวัดสุรินทร์ วิทยานิพนธ์ ศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร 2537

เดวิท เค วัยอาจ. “การเขียนประวัติศาสตร์ไทยแบบตำนาน และพงสาวดาร”

วารสารธรรมศาสตร์ มิถุนายน-กันยายน 2519

ศิริพร สุเมธรัตน์. “แหล่งโบราณสถานในจังหวัดสุรินทร์” ...บทความสุรินทร์.2536

บุญสม สังข์สาย. รูปแบบการตั้งถิ่นฐานชุมชนโบราณในจังหวัดสุรินทร์

วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2536

ด้านการศึกษา

- ศิริพร หงส์พันธุ์. การศึกษาความต้องการเพิ่มพูนความรู้และวิทยฐานะของบุคลากร
ประจำการในสาขาวิชาการต่าง ๆ ทั้งหลักสูตรระยะสั้นและหลักสูตรระยะยาว
ในจังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- สวัสดิ โปธิวัฒน์. การศึกษาแบบวิธีเรียนของนักศึกษาโครงการจัดการศึกษาสำหรับบุคลากร
ประจำการวิทยาลัยครูสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2531
- อัจฉรา ภาณุรัตน์. วัฒนธรรมองค์กรของครูโรงเรียนประถมศึกษาในเขตจังหวัดสุรินทร์
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- ธวัชชัย สุทราย. การศึกษาสมรรถนะการสอนวิชาพลศึกษาของครูในโรงเรียนประถมศึกษา
ในเขตจังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- พิศิษฐ์ ตัณฑวณิช. การศึกษาลำดับที่ของค่าความยากของข้อสอบที่เขียนในรูปโจทย์ปัญหา
และโจทย์สัญลักษณ์ที่วัดพฤติกรรมในการคิดคำนวณเท่าเทียมกันในวิชาคณิตศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- สุพรรณิ ปานเจริญ. บทบาทที่คาดหวังและบทบาทที่ปฏิบัติจริงของครูประจำชั้นในการพัฒนา
คุณภาพนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- สมคิด สร้อยน้ำ. การศึกษาสภาพปัจจุบันและข้อคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับโครงการ
วิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- ไสว สายแก้ว. การศึกษาแบบการคิดของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- คณิง สายแก้ว. ผลการศึกษากิจกรรมสังเกต การจำแนก ที่มีต่อความพร้อมทางภาษาและการ
แก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2534
- คณิง สายแก้ว. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานด้านสภาพการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยในช่วง
อายุ 0-3 ปี ที่ดูแลโดย ปู่ ย่า ตา ยาย ในจังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- คณิง สายแก้ว. ความสัมพันธ์ระหว่างความต้องการของเด็กปฐมวัยกับการตอบสนอง
ของผู้ปกครอง สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- พิศิษฐ์ ตัณฑวณิช. การพัฒนาชุดแผนสอบคณิตศาสตร์ในระดับประถมศึกษาเพื่อวัดพัฒนาการ
ในช่วงระดับความต่อเนื่องของความสามารถในการเรียนคณิตศาสตร์
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536

- ไสว สายแก้ว. การศึกษาแบบคิดและการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมทักษะกระบวนการ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- ไสว สายแก้ว. การศึกษาแบบการคิดและการแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาใน
จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2534
- นพดล พูนสวัสดิ์. สมรรถภาพครูดนตรีที่โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ
ต้องการ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2526
- วุฒิไกร ตั้งทรัพย์โสภณ. การศึกษาสภาพความคิดเห็นและสาเหตุของนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนศรีไผทสมันต์ จังหวัดสุรินทร์ที่มีต่อการสูบบุหรี่
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539
- เสริมพงศ์ หงส์พันธ์. ปัญหาความพอใจที่มีต่อการดำเนินของภาควิชา: การศึกษาเพื่อวางแผน
บริหารของภาควิชาในวิทยาลัยครูสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2534
- นัศพร สุหรัย. การศึกษาพฤติกรรมการสอนวิชาภาษาไทยด้วยการจูงใจของอาจารย์ภาษาไทยใน
สหวิทยาลัยอีสานใต้ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2534
- อรรธรณ กิมะพันธุ์. การให้บริการการศึกษานอกระบบโรงเรียนของครูประจำการ ประจำ
จังหวัดสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2529
- ศิริพร หงส์พันธ์. การศึกษาความต้องการข้อมูลข่าวสารทางการศึกษาของครูประจำการใน
จังหวัดสุรินทร์ และศรีสะเกษ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2535
- ทองใบ สุดชาติ. การนำนโยบายของวิทยาลัยครูไปปฏิบัติ พ.ร.บ. วิทยาลัยครู (ฉบับที่ 2)
กรณีศึกษาสหวิทยาลัยอีสานใต้ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2535
- เสริมพงศ์ หงส์พันธ์. ความต้องการและการได้โอกาสในการพัฒนาตนเองของอาจารย์วิทยาลัยครู
ในสหวิทยาลัยอีสานใต้ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- วิเศษศักดิ์ โคตรอาษา. การสร้างชุดการสอนวิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา สำหรับนักศึกษา
วิชาชีพครู สถาบันราชภัฏสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- กรรณิการ์ จินากุล. การศึกษาลักษณะความผิดและข้อบกพร่องทางคณิตศาสตร์ของนักศึกษา
วิทยาลัยครูสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- เกียรติศักดิ์ อุดชี. พฤติกรรมความเป็นผู้นำของผู้นำกิจกรรมนักศึกษาในสถาบันราชภัฏสุรินทร์
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- ธงชัย วงเสนา. สภาพการให้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษาตามความเป็นจริงและความต้องการ
ของนักศึกษาภาคปกติและภาคบุคลากรประจำการในสหวิทยาลัยอีสานใต้
วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2534

- ธวัช สุทธิกุลสมบัติ. ผลกระทบของประสบการณ์ ความพร้อม และแรงจูงใจที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ใน
การเรียนรู้วิชามนุษย์กับสังคมของนักศึกษาวิทยาลัยครูสุรินทร์
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- เกษมศรี สอนจันทร์. การศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาวิทยาลัยครูสุรินทร์ที่เกี่ยวกับการเผยแพร่
วัฒนธรรมของศูนย์ศิลปวัฒนธรรม สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- สารทิ ภูมิประเทศ. การศึกษาและความต้องการในการใช้บริการห้องสมุดของนักศึกษา
วิทยาลัยครูสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- ปราณี นิลเหม. บทบาทของสื่อมวลชนที่มีต่อการเรียนการสอนโปรแกรมวิชาสังคมศึกษาระดับ
ปริญญาตรีในวิทยาลัยครู ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- สุรพล ฤกษ์สำราญ. การพัฒนาเครื่องมือสืบค้นสารนิเทศ โดยใช้โปรแกรมฐานข้อมูล
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- พิศิษฐ์ ตัณทวนิช. การประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการฝึกอบรม
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- กรรณิการ์ จินากุล. การประเมินสมรรถภาพผู้สำเร็จการศึกษาโปรแกรมวิชาสถิติประยุกต์
วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2536
- ธวัชชัย สุห์รัมย์. การสร้างเครื่องมือสอบสมรรถภาพทางกายสำหรับผู้เข้าเรียน
ในโปรแกรมวิชาเอกพลศึกษา วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2536
- เจสดา ธนวิภาคนันท์. ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพด้านมิติสัมพันธ์ และผลสัมฤทธิ์ทาง
การเรียนรู้พลศึกษา ของนักศึกษามัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดสุรินทร์
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- บุญยัง หมั่นดี. การศึกษากระบวนการพัฒนาความรู้ด้านศิลปศึกษาสำหรับครูผู้สอนศิลปศึกษา
ระดับประถมศึกษาด้วยชุดฝึกอบรมมินิคอร์ส วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2533
- วรารุช ผลานันท์. ความต้องการและปัญหาของอาจารย์ในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศหอสมุด
วิทยาลัยครูสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- เสริมพงศ์ หงส์พันธุ์. การใช้สื่อและปัญหาการใช้สื่อในการประชาสัมพันธ์ของวิทยาลัยครู
วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2533
- พิศิษฐ์ ตัณทวนิช. การพัฒนาหลักสูตรเพื่ออบรมทักษะด้านการสอนเฉพาะด้านสำหรับครู
ประจำการ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2533
- ธวัชชัย สุห์รัมย์. การศึกษาสมรรถภาพทางกายของนักศึกษาเอกพลศึกษา
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536

- อารี บุญอาจ. ปัญหาการใช้หลักสูตรวิทยาลัยครู พุทธศักราช 2530 สาขาการศึกษาโปรแกรมวิชาพลศึกษา ในสหวิทยาลัยอีสานใต้ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2530
- โยธิน นิยมทอง. การสร้างแบบฝึก เพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายตามแนวแบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย ICSPEI วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2533
- เจสดา ธนวิภาคนนท์. องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กับความถนัดทางด้านกีฬาของนักศึกษา สหวิทยาลัยอีสานใต้ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2533
- รวิชัย สุหร่าย. การสร้างโปรแกรมการเสริมสมรรถภาพทางกายและกีฬาสำหรับนักศึกษาวิชาเอกพลศึกษาชั้นปีที่ 1 สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- พันธุ์ศักดิ์ สุปิงคลัด. การจัดโครงการอาหารกลางวันในโรงเรียน อำเภอลำโรงท่าบ จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- กิริติ กะภูทิน. ทัศนคตินักเรียนในการเลือกศึกษาและประกอบอาชีพเกษตรของนักเรียนชั้น ม.3 ที่เรียนวิชาเกษตร โรงเรียนตานีวิทยา ตำบลตานี อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537

ด้านวัฒนธรรม

- ขึ้น ศรีสวัสดิ์. รูปแบบในการพัฒนาชนบทโดยใช้กลุ่มออมทรัพย์เป็นเครื่องมือศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสุรินทร์ ม.บ.ป. 2532
- สินี ช่วงฉ่ำ และคณะ. โครงการศึกษาและสำรวจการอนุรักษ์และคุ้มครองป่าวัฒนธรรม จังหวัดสุรินทร์ สำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม กรุงเทพฯ 2540
- เกรียงศักดิ์ ศรีบุญนาค. เจียงเบริน : เพลงพื้นบ้านของชาวไทยเขมรสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- เสาวภา วิเศษ. กัณฑ์ในจังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- มณีรัตน์ แซ่โล้ว. พิธีแซนโดนตา วันสารท เดือน 10 จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- ขึ้น ศรีสวัสดิ์. ความรันทบในหมู่ชาวไทย-เขมร วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2529-2530
- เจริญ ไวรวัจนกุล, กฤษณา วงษาสันต์, สาโรช อารยะพงศ์. การสำรวจวัฒนธรรมลุ่มแม่น้ำมูล วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2532
- อจลรา ภาณุรัตน์. บทบาทหญิงชายชาติพันธุ์ชาวเขมร สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540

บุญยัง หนั่นดี. บทบาทหญิงชายชาติพันธุ์เชื้อสายลาวภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540

อิสราพร จันทร์ทอง. บทบาทหญิงชายชาติพันธุ์ชาวกูย สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540

เครือจิต ศรีบุญนาค. การศึกษาเปรียบเทียบวรรณกรรมท้องถิ่น เรื่องท้าวอำกาดำ

สำนวนเขียนและสำนวนหมอลำ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536

ทินกร มณีกุล. ประวัติและวิวัฒนาการของหมอลำ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538

อิสรพงศ์ วงศ์ลาด. การละเล่นพื้นเมืองของเด็กจังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538

อารีย์ ทองแก้ว. ช้าง กองทุนมูลนิธิหมู่บ้านช้างแห่งประเทศไทย 2538

ไพโรจน์ จันทรสุวรรณ. การศึกษาเกี่ยวกับช้างในประวัติศาสตร์ไทย วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2533

ภาควิชาเกษตรศาสตร์. การศึกษาสภาพการเลี้ยงช้างของเกษตรกรผู้เลี้ยงช้างในหมู่บ้านตากลาง

ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538

ปกรณ์ สีดาพาลี. ประเพณีไทยอีสาน สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538

นภค พลสวัสดิ์. การทดลองสร้างป๊อด้้นแบบ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538

นภค พลสวัสดิ์. มาตรการเสี่ยงป๊อด้้นในจังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2530

ด้านศิลปหัตถกรรม

อารีย์ ทองแก้ว. ศิลปหัตถกรรมเครื่องเงินเมืองสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537

ฐานทอง เอนกศรี. ขนมพื้นบ้านในงานพิธีกรรม สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539

เกษราภรณ์ มานูจำ. การศึกษาหัตถกรรมพื้นบ้านจังหวัดสุรินทร์ เฉพาะกรณีประเทียม

บ้านโชค สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538

สรัญญา ศรีวัฒนาประภา. ผ้าไหมมัดหมี่ : ศึกษากรณีจังหวัดสุรินทร์

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538

ทองสุข วันแสน. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมอาชีพการทอผ้าไหมมัดหมี่สำหรับประชาชนในชนบท

ปริญาณิพนธ์ ก.ศ.ค มศว.ประสานมิตร 2537

พิกุล นาคไชยะ. การผลิตผ้าพื้นเมือง : กรณีศึกษาแม่บ้านเกษตรกร ตำบลทับทัน อำเภอสังขะ

จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539

วัชรรา เครือเนียม. การผลิตผ้าพื้นบ้าน : กรณีแม่บ้านเกษตรกร ตำบลนาดี อำเภอเมือง

จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539

ถวิล เอี่ยมสะอาด. การทำอาชีพเสริมไม้กวาดในหมู่บ้านโคกอำนวย ตำบลศรีสุข
กิ่งอำเภอศรีณรงค์ 7 จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537

ด้านสังคม

ชมรมเครดิตยูเนียนจังหวัดสุรินทร์. การประชุมใหญ่สามัญประจำปีครั้งที่ 5/2538
ศูนย์ฝึกอบรม 2538

ชมรมเครดิตยูเนียนจังหวัดสุรินทร์. การประชุมใหญ่สามัญประจำปีครั้งที่ 2538
ศูนย์ฝึกอบรม 2532

ชมรมเครดิตยูเนียนจังหวัดสุรินทร์. แนวทางส่งเสริมเครดิตยูเนียนจังหวัดสุรินทร์
มูลนิธิพัฒนาอีสาน 2534

ชมรมเครดิตยูเนียนจังหวัดสุรินทร์. การประชุมใหญ่สามัญประจำปีครั้งที่ 4/2538
ศูนย์ฝึกอบรม 2536

ชมรมเครดิตยูเนียนจังหวัดสุรินทร์. การประชุมใหญ่สามัญประจำปีครั้งที่ 7/2540
ศูนย์ฝึกอบรม 2540

ชมรมเครดิตยูเนียนจังหวัดสุรินทร์. แนวทางการพัฒนาเครือข่ายองค์กรการเงิน
ชุมชนจังหวัดสุรินทร์ ศูนย์ฝึกอบรม 2539

ชื่น ศรีสวัสดิ์. การมีส่วนร่วมของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 2532

ทศพร ลิทธิมนต์. การศึกษากิจกรรมกลุ่มทอผ้าไหมบ้านเสียว สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539

อรทัย แพงเจริญ. การรวมกลุ่มทอผ้าไหมบ้านสวาย สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538

มงคล คำณานินทร์. ศักยภาพชุมชนหมู่บ้าน : กรณีจังหวัดสุรินทร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2533

สุริยะ ชนะชัย. การศึกษาผลการจัดตั้งกลุ่มกิจกรรมในระดับหมู่บ้านเพื่อการแก้ปัญหา
ความยากจนในบางท้องที่ในจังหวัดสุรินทร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2535

ด้านการเมือง การปกครอง

คณะกรรมการวิสามัญและรับฟังความคิดเห็นประจำจังหวัดสุรินทร์. สรุปความคิดเห็นของ
ประชาชนในจังหวัดสุรินทร์เกี่ยวเนื่องด้วยการร่างรัฐธรรมนูญ 2540

ธวัช สุทธิกุลสมบัติ. อิทธิพลการรับรู้การซื้อสิทธิ์ที่มีต่อการออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

ราษฎรของชาวชนบท 2538

ธวัช สุทธิกุลสมบัติ. ปัจจัยที่มีส่วนสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

ในชนบท กรมฝึกหัดครู 2538

บุญยัง หมั่นดี. โครงการส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538

สมุห์ ศาคร. การศึกษาทัศนะของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

ของไทยยุคปัจจุบัน สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539

องค์กรกลางการเลือกตั้งจังหวัดสุรินทร์. การเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

เขต 2 จังหวัดสุรินทร์ 2539

บุญยัง หมั่นดี. การศึกษาความต้องการและทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงาน

เทศบาลเมืองสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2537

บุญยัง หมั่นดี. การเลือกตั้งสมาชิก อบ.ต. จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540

บุญยัง หมั่นดี. โครงการรณรงค์เพื่อการปฏิรูปการเมืองจังหวัดสุรินทร์

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540

ด้านเศรษฐกิจ

ศิริ ผาสุก. ข้าวร้องไห้ กรุงเทพฯ 2529

โครงการพัฒนาหมู่บ้านชายแดนจังหวัดสุรินทร์. บทเรียนการขายข้าว สุรินทร์ 2527

มูลนิธิพัฒนาอีสาน. ประเมินโครงการส่งเสริมโรงสีรวม สุรินทร์ 2541

มูลนิธิพัฒนาอีสาน. รายงานผลการดำเนินงานโรงสีรวมเดือนมีนาคม-สิงหาคม สุรินทร์ 2539

มูลนิธิพัฒนาอีสาน. รายงานผลการดำเนินงานโรงสีรวมเดือนสิงหาคม-มกราคม

สุรินทร์ 2539,2540

มูลนิธิพัฒนาอีสาน. รายงานผลการดำเนินงานโรงสีรวมเดือนกุมภาพันธ์-กรกฎาคม สุรินทร์ 2539

เบญจมาศ ศิริภัทร. แนวทางการพิจารณาจัดตั้งโรงสีสำหรับสหกรณ์การเกษตรเพื่อการ

ตลาดลูกค้า ธ.ก.ส. ในรายงานผลการศึกษาของกรมส่งเสริมธุรกิจการเกษตร 2538

สุัทสนา สุทธิกุลสมบัติ. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสำเร็จของธุรกิจในจังหวัดสุรินทร์

วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2535

สุทธิชัย จุ่งเล็ก. ปัญหาการใช้เงินกู้และแหล่งเงินกู้เพื่อการผลิตของเกษตรกรภายใน
เขตชลประทานห้วยเสนง ตำบลเจียง อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536

พรชัย แหวนวิเศษ. การศึกษาภาวะเศรษฐกิจและรายได้ของเกษตรกรหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว
ในเขตตำบลไพล อำเภอปรางสา จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537

ปราโมทย์ ดับไธรก. สภาวะการกู้เงินนอกระบบของเกษตรกรบ้านพระปืด ตำบลเมืองที่
อำเภอมือง จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537

จรัญญา ไชยประเสริฐ. พฤติกรรมผู้บริโภคกะหมี่กิ่งสำเร็จรูปของนักศึกษาหอพัก
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537

สุทัสนา สุทธิกุลสมบัติ. การผลิตและจำหน่ายประเทียม สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539

สุทัสนา สุทธิกุลสมบัติ. ปัญหาการพัฒนากลุ่มเกษตรกรเรื่องระบบบัญชีในจังหวัดสุรินทร์
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536

ชื่น ศรีสวัสดิ์ และ เอียด ดีพูน. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ใน
จังหวัดสุรินทร์ โครงการสนับสนุนการวิจัยพัฒนาชนบท 2532

ด้านการพัฒนา

มุลนิธิสวิตา. โครงการพัฒนาหมู่บ้านชายแดนจังหวัดสุรินทร์ 2526

ปาริชาติ วลัยเสถียร. โครงการพัฒนาชนบทเพื่อการพึ่งตนเองของชุมชน 2531-2535
CDES 2531-2535

บุญยัง หมั่นดี. รายงานการวิจัยการประเมินผลโครงการพัฒนาชนบท
วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2526

บุญยัง หมั่นดี. การศึกษาวัฒนธรรมชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาชนบทในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
: ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2533

สมพันธ์ เตชะอธิก. บทบาทขององค์กรพัฒนาเอกชนในการส่งเสริมการเกษตรผสมผสาน
มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2538

ชื่น ศรีสวัสดิ์. ศักยภาพในการสร้างเสริมอาชีพของคนในท้องถิ่นจังหวัดสุรินทร์
วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2536

สารทิ ภูมิประเทศ. การศึกษาแหล่งสารนิเทศในจังหวัดสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2536

สารภี ภูมิประเทศ. การดำเนินงานของศูนย์ข้อมูลระดับตำบลในจังหวัดสุรินทร์

วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2526

กฤษณา วงษาสันต์. การเสนอหมู่บ้านต้นแบบในการพึ่งตนเองโดยวิธีการตามอุดมการณ์

แผ่นดินธรรม-แผ่นดินทอง วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2535

บุญยัง หมั่นดี. รายงานการวิจัยประเมินโครงการอีสานเขียว วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2534

พรเสริญ พิสิฐพันธ์ และ ศักดิ์ ประสานดี. ทำเนียบพระสงฆ์นักพัฒนาภาคอีสาน

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น 2534

บุญยัง หมั่นดี. ความสุขในครอบครัวตามทัศนะของคนอีสานใต้ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540

ด้านสถานที่ท่องเที่ยว

ธวัช สุทธิกุลสมบัติ. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์โบราณสถานในท้องถิ่น

จังหวัดสุรินทร์ วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2535

อดิศักดิ์ นามแสง. ปราสาทศิขรภูมิ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536

สุเทพ คำจันทร์. ปราสาทบ้านพลวง สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538

ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดสุรินทร์. ปราสาทในจังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537

ทิวา ศุภจรรยา. แหล่งชุมชนโบราณมรดกทางวัฒนธรรม จังหวัดสุรินทร์

เอกสารการสัมมนาสุรินทร์มรดกโลก หมายเลข 01 2536

ทองสุข วันแสน. การประเมินการจัดงานแสดงของช้างและงานช้างแฟร์ของจังหวัดสุรินทร์

ประจำปี 2535 สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536

ด้านสาธารณสุข

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ และคณะ. ระบบการแพทย์พื้นบ้าน บริษัทไชด์ จำกัด กรุงเทพฯ 2535

ชนินทร์ รัตนสกุล และคณะ. “พัฒนาการของการบันทึกและการถ่ายทอดความรู้ทาง

แพทย์แผนไทย” โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก กรุงเทพฯ 2537

ทอง บุญยศ และคณะ. ศักยภาพหมอพื้นบ้านกับการสาธารณสุขมูลฐาน :

กรณีศึกษาจังหวัดสุรินทร์ โรงพิมพ์ทหารผ่านศึก กรุงเทพฯ 2535

ฝ่ายกามโรคและเอดส์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์ “รายงานผู้ป่วย/ผู้ติดเชื้อเอดส์

ประจำเดือนสิงหาคม 2540 เอกสารอัดสำเนา 2540

- พิรพน พิณพงศ์ และ สุภาภรณ์ ปิติพร. “โรงพยาบาลกับสมุนไพรดีก่ดบรพพ์: จากจารึกพระ
เจ้าชัยวรมันที่ 7 ที่พบในประเทศไทย” วารสารศิลปกรรม ฉบับที่ 5 15 มีนาคม 2537
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสุรินทร์. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดสุรินทร์ เอกสารอัดสำเนา 2540
- พิรพน พิณพงศ์ และ สุภาภรณ์ ปิติพร. “โรงพยาบาลในอดีต” Monthil Magazine Health
ปีที่ 3 ฉบับที่ 30 กรุงเทพฯ 2537
- สมชาติ มณีโชติ. ปรากฏการณ์บ้านเขว “อโรยาศาล” ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคาม
วิทยาลัยครูมหาสารคาม อภิชาติการพิมพ์ มหาสารคาม 2531
- สมบัติ ตรงสกุล. รายงานประจำปี 2533 รพ.สุรินทร์ 2533
- สมบัติ ตรงสกุล. รายงานประจำปี 2539 รพ.สุรินทร์ 2539
- อัมพาพรรณ พงศ์ผลาดิษฐ์. พฤติกรรมกรดูแลสุขภาพตนเองเกี่ยวกับโรคอจาระร่วง
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- โสภา สิมะรักษ์อำไพ. การวิเคราะห์สัในอาหารบางชนิดในเขตเทศบาลเมืองสุรินทร์
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536

ด้านวิทยาศาสตร์

- สุรวิตย์ สิมะรักษ์อำไพ. การย้อมสีจุลินทรีย์ที่หาได้ในท้องถิ่น สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- โสภา สิมะรักษ์อำไพ. การศึกษาสมบัติทางเคมีของสัผสมอาหาร สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- สุรวิตย์ สิมะรักษ์อำไพ. การศึกษาเบื้องต้นเกี่ยวกับการเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อ
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- สุรวิตย์ สิมะรักษ์อำไพ. การศึกษาการเลี้ยงเชื้อแบคทีเรียที่เตรียมจากวัตถุดิบในท้องถิ่น
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2530
- สุรวิตย์ สิมะรักษ์อำไพ. การตรวจหาแบคทีเรียในอาหารบางชนิด วิทยาลัยครูสุรินทร์ 2535

ด้านการเกษตร

- สมพงษ์ สำราญ. การศึกษาเปรียบเทียบการกิดการฟักตัวของเมล็ดมะค่าโมงด้วยวิธีการต่าง ๆ
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- บายเย็น จันทสิลา. การเปรียบเทียบวัสดุปลูกที่เหมาะสมของดาวเรือง
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539

- ทรงพล ศรีมาร์กซ์. การเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร ตำบลหนองสนธิ อำเภोजอมพระ
จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- ปทุมรัตน์ เทียงธรรม. การปลูกถั่วลิสงของเกษตรกร บ้านรุน ตำบลบักได อำเภอกาบเชิง
จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- พนมไพร ฉายแก้ว. การสำรวจสภาพการปลูกถั่วลิสงของเกษตรกรบ้านใหม่ อำเภอปราสาท
จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- คำดี นามภักดี. การปรับปรุงดินเค็มเพื่อเพิ่มผลผลิตในนาข้าว สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- สมพร ประดับผล. ปัจจัยที่ส่งผลให้การเลี้ยงสุกรประสบผลสำเร็จของเกษตรกร
ตำบลเมืองสิงห์ อำเภोजอมพระ จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- อิสเรศ กันพานิชย์. ภาวะการใช้ปุ๋ยในนาข้าว : กรณีศึกษาเกษตรกร ตำบลแด
อำเภอสี่ขภูมิ จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- สุกิจ อยู่นิยม. ภาวะการใช้ปุ๋ยในนาข้าว : กรณีศึกษาของเกษตรกร ตำบลตรึม
อำเภอสี่ขภูมิ จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- ลำเรียง นารัมย์. สภาพการใช้ปุ๋ยและสารเคมีป้องกันและกำจัดศัตรูพืชสำหรับการทำนาของ
ชาวนา ตำบลเพ็ญราม อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- ไพฑูรย์ เกาพาด. ทัศนคติของเกษตรกรต่อการทำนาดำและนาหว่าน ตำบลหนองไผ่ล้อม
อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- สุชาติ วิวาสูข. แนวทางการพัฒนาอาชีพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร ตำบลหนองไผ่ล้อม
อำเภอสำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- พิณัฐ ประครองใจ. การศึกษาสภาวะการเลี้ยงไก่พื้นเมือง บ้านหนองกระทง ตำบลเบิด
อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- อภิชาติ ดาธุชาติ. การศึกษาปัญหาเกษตรกรผู้ปลูกอ้อย บ้านกระหม ตำบลนาบัว อำเภอเมือง
จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- ศรายุทธ หมั่นเที่ยง. สภาวะการใช้ปุ๋ยเคมีในนาข้าวของเกษตรกรบ้านลำควน ตำบลลำควน
อำเภอลำควน จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- อุไรวรรณ แก้ววิเศษ. การปลูกพืชผักหลังฤดูเก็บเกี่ยวของเกษตรกร บ้านทับกระบือ
ตำบลสำโรง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- วีรยุทธ จารัตน์. เปรียบเทียบอัตราการงอกของเมล็ดถั่วฝักยาวที่มีอายุโดยวิธีเพาะที่แตกต่างกัน
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540

- ลัมพันธ์ โททัสสะ. การเปรียบเทียบการต่อยอดกิ่งโป๊ยเซียนโดยใช้ต้นต่อพันธุ์ดั้งเดิมกับพันธุ์ใหม่ 4 พันธุ์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- ยุภาณิ โพธิ์บอน. การศึกษาเปรียบเทียบการเพาะเลี้ยงไรแดงโดยใช้ปุ๋ยคอกต่างกัน สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- นพดล กมลนิจุเศรษฐ. การศึกษาการเกิดรากของหม่อนพันธุ์หม่อมน้อย,หม่อนคุณไพ,หม่อนไผ่,หม่อนตาดำ. โดยการปักชำ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- วราภรณ์ สะอาดยิ่ง. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับไหมพันธุ์ส่งเสริมของเกษตรกร วิทยาลัยการอาชีพรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- อนันต์ สอนงค์. การเปรียบเทียบอัตราการเจริญเติบโตของปลานิลกับปลาดุกในกระชัง สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- ประพันธ์ อุ่นเรือน. การศึกษาเปรียบเทียบวัสดุในการเพาะไรแดงใช้อาหาร 3 สูตร สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- ลำรวม แสงงาม. การศึกษาการใช้ปุ๋ยนาหว่านของเกษตรกรบ้านช่วงปี ตำบลช่วงปี อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538
- ตำรา ปาลสาร. การยืดอายุการปักแจกันดอกดาวเรืองในน้ำยาต่างชนิดกัน สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- มะลิวัลย์ บังจุม. การใช้สาร Planofix กระตุ้นรากมะเขือเทศเพื่อเพิ่มผลผลิต สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539
- ศรีสุดา บุญต่อ. สภาพการเลี้ยงสัตว์ปีกของเกษตรกรบ้านแสนสนุก และบ้านตาโมม อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- ฐาณูร กุลทอง. การเปรียบเทียบผลผลิตเห็ดฟางจากการเพาะโดยใช้อาหารเสริมต่างชนิด สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2534
- เกษม พรหมบุตร. การลดความเครียดจากความร้อนโดยวิธีการทำน้ำหยดในแม่สุกรอุ้มท้องจนถึงหย่านม เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสุกร สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- สุพิน บุคตาน้อย. การศึกษาเปรียบเทียบการเจริญเติบโตของกบงานในอัตราปล่อยต่างกัน สหวิทยาลัยอีสานใต้สุรินทร์ 2537
- อัทธนา กตุศิลา. ผลของเอทิลฟอนที่มีต่อการงอกของเมล็ดหอมแดง สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- เสนอ บุญเต็ม. การใช้วัคซีนป้องกันโรคระบาดไก่พื้นเมืองของเกษตรกร บ้านตาแก้วใหม่ บ้านพาขัน ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538

- นิกร คัมภรณนที. อิทธิพลของปุ๋ยไนโตรเจนต่อการเจริญเติบโตของผลผลิตของแตงกวา
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539
- อดุลย์ จันทบาล. การเปรียบเทียบผลผลิตต้นสดของข้าวโพด 3 พันธุ์ที่เหมาะสมแก่การเลี้ยงสัตว์
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539
- สุธน สุวรรณลา. การเลี้ยงโคนมของเกษตรกรในเขต อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539
- สุมาลี หมอไธย์. การชะลอการสุกของกล้วยหอมทองโดยใช้สารเคมีโปตัสเซียมเปอร์แมงกาเนท
ในระดับต่างกัน สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- คำเนตร งาขาว. การยอมรับพันธุ์ข้าวหอมมะลิ 105 ของเกษตรกรบ้านโคกสะอาด
ตำบลโชคเหนือ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536
- มณีรัตน์ เอกา. วิธีการต่างๆ กันที่มีผลต่อการงอกของเมล็ดขนุนหนึ่ง
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2530
- อัครเดช เข้มทอง. การศึกษาการเจริญเติบโตและผลผลิตของปลานวลจันทร์ที่เลี้ยงในกระชัง
ด้วยอัตราปล่อยต่างกัน สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537
- จุฬาทิพย์ สุนทรพนาเวศ. ศึกษาการงอกของเมล็ดข้าวโพดหวานที่มีอายุการเก็บรักษาและ
วิธีเพาะที่ต่างกัน สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2530
- ลำรวาย งามเลิศ. เปรียบเทียบอัตราการงอกของเมล็ดแตงกวาที่มีอายุและวิธีเพาะที่แตกต่างกัน
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- ศิริชัย คงกล้า. การยืดอายุการปักแจกันดอกกุหลาบในสุตรน้ำยาต่างกัน
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- ณัฐวุฒิ จันทรสมุทร. การชะลอการสุกของกล้วยหอมทองโดยวิธีการต่างๆ กัน
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- บุญโชค หายทุกข์. การยืดอายุการปักแจกันของดอกเยอร์บีร่าโดยใช้สูตรน้ำยาแตกต่างกัน
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- นภคณ ดาวกระจำง. การชะลอการเก็บรักษาดอกบัวในน้ำยาที่แตกต่างกัน
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539
- วิวัฒน์ กาญจกรธม. การชะลอการเก็บรักษาดอกมะลิให้อยู่ได้นาน สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540
- ประดิษฐ์ ทองพันซัง. สาร IBA ที่มีผลต่อการงอกของรากหม่อนพันธุ์ศรีสะเกษ 33
สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539
- สุรยุทธ เชื้ออินทร์. ศึกษาระยะปลูกของการปลูกข้าวนาหยอด สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540

พงษ์พัฒน์ ศรีเลิศ. ผลของปริมาณปูนขาวต่อการเพาะเห็ดนางรม

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540

กิตติภูมิ พลบุตร. การศึกษาความต้องการความรู้ในการเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืดของเกษตรกร

บ้านหนองกง อำเภอมือ จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2538

เสาวณี เรืองสุข. การเพาะพันธุ์ปลาของเกษตรกรหมู่บ้านละเอะ หมู่บ้านกระหม

ตำบลเจียง อำเภอมือ จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537

อนุพงษ์ คมสันต์. การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกร อำเภอสมน

จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536

ภิกษุ ประจันเขตต์. ผลการศึกษาการลดพฤติกรรมก้าวร้าวด้วยเสียงเพลงในลูกสุกร

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536

วีรศักดิ์ เพลินพร้อม. การใช้ขี้เหล็ก ตะไคร้ และสะเดาเสริมในอาหารให้ไก่กระต

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539

ศรียรัตน์. การศึกษาการใช้ปุ๋ยเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของผักบุ้งจีน

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537

ประดิษฐ์ ลิมอัครองกุล. การชะลอการสุกของกล้วยน้ำว้าโดยใช้สารเคมี

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540

สมพงษ์ สมจิตร. การศึกษาสภาพการเลี้ยงโคเนื้อ อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537

ชำนาญ ถิ่นชาติ. เปรียบเทียบอัตราการงอกของเมล็ดแดงโมที่มีอายุเก็บรักษาโดยวิธีการเพาะ

ที่แตกต่างกัน สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540

จิระศักดิ์ พุทธิรักษ์. การศึกษาผลของโล่ดินต่อการตายของปลาช่อนและปลาหมอ

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540

บรรพต หาญบาง. การเปรียบเทียบการงอกของใบไม้เขียวแดงอุดมโดยใช้สารเร่งราก

ที่แตกต่างกัน สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2540

ทวีศักดิ์ มาลีหวล. อิทธิพลของฮอร์โมนเตสโตสเตอโรนต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะเพศ

ของปลาหางนกยูง สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539

อรนุช นุสรณ์ชัย. ศึกษาต้นทุนการปลูกกล้วยฝักยาวของเกษตรกรบ้านจะแกโกน

ตำบลท่าสว่าง อำเภอมือ จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2539

วีระ ใจโชติ. การศึกษาความเป็นไปได้ในการเก็บรักษาผลมะนาว สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536

วิเชียร ฝอยพิกุล. การวางแผนการใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ

โดยระบบจำแนกสมรรถนะความอุดมสมบูรณ์ของดิน สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536

ชั้นยากรณ์ กิระนันท์วัฒน์. การศึกษาการเลี้ยงเป็ดเนื้อด้วยข้าวเปลือกเหนียว

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537

ชั้นยากรณ์ กิระนันท์วัฒน์. ผลการตอนไก่พื้นเมืองลูกผสมช่วยอายุ 10-14 สัปดาห์ต่อ

สมรรถภาพการผลิต สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536

ชั้นยากรณ์ กิระนันท์วัฒน์. การศึกษาอายุที่เหมาะสมในการตอนไก่พื้นเมืองลูกผสม

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536

ชั้นยากรณ์ กิระนันท์วัฒน์. การศึกษาเปรียบเทียบไก่พื้นเมืองลูกผสม 3 สายพันธุ์ในสภาพขังคอก

สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2535

เรวัธ เภาเพ็ง. การเปรียบเทียบพันธุ์แดงแคตตาลูที่เหมาะสม 4 พันธุ์เพื่อส่งเสริมในพื้นที่

จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2537

ด้านทรัพยากร

วิเชียร ฝอยพิกุล และ เรวัธ เภาเพ็ง. สถานการณ์ที่ดินและผลผลิตการเกษตรในจังหวัดสุรินทร์

ตั้งแต่ช่วง 2518 ถึง 2535 และความสอดคล้องตามศักยภาพ สถาบันราชภัฏสุรินทร์

ด้านแรงงาน

สุเทพ สาลิงาม และสวาท สุขคง. การเคลื่อนย้ายแรงงานจากชนบทสู่เมืองใหญ่ : กรณีศึกษา

ตำบลต้งใจ อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 2536

บุญยัง หมั่นดี. การเปลี่ยนแปลงในสถาบันครอบครัวผลกระทบจากการไปขายแรงงานต่างถิ่น

สำนักงานวัฒนธรรมแห่งชาติ, กรุงเทพฯ 2537

ภาคผนวก ค
ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ภูมิปัญญาด้านการเกษตรผสมผสาน

ประเทศไทยเป็นประเทศเกษตรกรรม ผลผลิตมวลรวมของประเทศภาคเกษตรลดลงโดยลำดับจากที่เคยมีบทบาทสูงถึง 1 ใน 3 ของการผลิตทั้งประเทศเมื่อ 30 ปีก่อน มาเหลือร้อยละ 14-15 ในปี 2536 และคาดว่าจะเหลือน้อยกว่าร้อยละ 9 ของการผลิตของประเทศในปี 2543 การส่งออกในอดีตกษัตริย์เคยมีรายได้ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 สัดส่วนนี้เหลือน้อยไม่ถึงร้อยละ 20 ในปีปัจจุบันการถดถอยของภาคเกษตร ในขณะที่ภาคนอกเกษตรกำลังเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้เกษตรกรละทิ้งไร่นาอพยพย้ายถิ่นไปหางานทำในเมือง และภาคนอกเกษตรเป็นจำนวนมากปรากฏการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบให้เกษตรกรรายย่อยส่วนใหญ่ร้อยละ 63 หรือกว่า 5 ล้านครัวเรือน ได้ถูกจัดเป็นกลุ่มเป้าหมายยากจนกลุ่มใหญ่ที่สุดในแผนงานกระจายรายได้ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ปัญหาของเกษตรกรอันเป็นประชากรส่วนใหญ่จึงมีผลต่อปัญหาเศรษฐกิจส่วนรวมและความมั่นคงของสังคมประเทศชาติ (ฤกษ์นา วรนาสน์.2536)

ภูมิปัญญาหรือเทคนิควิธีการที่ชำนาญของแต่ละท่านโดยสรุป

ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
พ้อมหาอยู่ สุนทรชัย	บ. ตะแบก ต. สลักไค อ. เมือง จ. สุรินทร์	การปลูกพืชแบบยกร่อง-ขุดสระเพื่อเก็บกักน้ำใช้ตลอดทั้งปี เน้นความคิดที่มีสัจจะต่อตนเอง-การพึ่งตนเอง-ต้องแสวงหาความรู้เป็นนิจและรู้จักหลักการจัดการและเป็นต้นแบบเกษตรผสมผสานในอีสานใต้
อาจารย์เกื้อ วงศ์บุญ	บ. ตะแบก ต. สลักไค อ. เมือง จ. สุรินทร์	ต้องรู้จักหลักการสอดคล้องกับธรรมชาติ เข้าใจธรรมชาติ-เอาความรู้พื้นบ้านสอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมและความเป็นจริงของท้องถิ่น หลักการเกื้อกูลกันระหว่างน้ำ-ต้นไม้-และสัตว์
นายสัมฤทธิ์ บุญสุข	91 หมู่ 9 บ. ตาเตน ต.แกใหญ่ อ. เมือง จ. สุรินทร์	การทำเกษตรผสมผสานโดยเน้นการเกษตรแบบปลอดสารเคมีและเกษตรธรรมชาติ-ลักษณะพิเศษของท่านก็จะเน้นเรื่องธรรมชาติ-สิ่งแวดล้อม-สมดุลธรรมชาติ กิจกรรมของท่านทำแบบต่อเนื่อง-ค่อยเป็นค่อยไป

ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
นายสมุทร คำดี	38/2 ต. บุญยี่ อ. เมือง จ.สุรินทร์	ชุดสระ-ปลูกพืช-ไม้ผล-เลี้ยงสัตว์-ทำนามีความชำนาญพิเศษ เรื่องการผสมพันธุ์ปลาแบบง่าย ๆ และได้ผลดีมาก การขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีการติดตา-ต่อยอด-ทาบกิ่ง-เสริมกิ่ง
นายเชียง ไชยดี	บ. อนันต์ ต.ยาง อ. เมือง จ.สุรินทร์	ทำการเกษตรแบบผสมผสานชุดสระ-ปลูกพืช-ไม้ผล-เลี้ยงสัตว์ โดยเฉพาะปลา ท่านเน้นธรรมชาติของปลา มี 3 ประเภท ตามระดับผิวน้ำ-ระดับกลาง-ระดับล่าง -มีความสนใจด้านเทคโนโลยีแบบง่าย ๆ ที่เหมาะสมสำหรับชาวบ้าน
นางเตือนใจ ทวีสุข	1 หมู่ 5 ต. รำดม อ.ลำดวน จ.สุรินทร์	ประธานชมรมผู้เลี้ยงไม้ดอก-ไม้ประดับอีสานใต้ ความชำนาญพิเศษคือ เพาะพันธุ์ไม้-ปลูกไม้ประดับ-ปลูกไม้ดอก-รับจัดสวน กำลังหาเครือข่ายของกิจกรรมทั้งในชุมชน-โรงเรียน และกำลังพัฒนากลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้าน (กลุ่มแม่บ้าน)
นายนพ สระแก้ว	บ. เจริญ ต. เจริญ อ. เมือง จ.สุรินทร์	ทำการเกษตรแบบผสมผสานโดยปลูกไม้ผล (ฝรั่ง) ชมภู ฝรั่ง โดยศึกษาด้วยตนเอง จนประสบความสำเร็จ โดยใช้เทคนิควิธีการแบบชาวบ้านและดัดแปลงมาจากจังหวัดราชบุรี
นายประสิทธิ์งามเนตร	68 หมู่ 10 บ. ตราดระบอ ต. นอกเมือง อ. เมือง จ.สุรินทร์	ทำการเกษตรแบบผสมผสานโดยกร่องแบบแปลน ปลูกไม้ผล (ฝรั่ง) บำรุงต้นไม้ให้สวยงาม ดูแลอย่างสม่ำเสมอ
นายพิพัฒน์ ผาสุขเกิด	บ. กระบุง ต. นาบัว อ. เมือง จ. สุรินทร์	ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ชุดสระ-ปลูกไม้ผล-ผักสวนครัว ต้องเข้าใจและมีความรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมและความสมดุลย์ของธรรมชาติ

ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
นายสมยศ ทองเต็ม	48 หมู่ 1 บ. สนวน ต. ตาก อ. สังขะ จ. สุรินทร์	ปลูกไม้ดอก-ไม้ประดับ ความชำนาญพิเศษคือ เพาะขยายพันธุ์พืชด้วยวิธีการตอนกิ่ง-ทาบกิ่ง-ต่อตา-ชำ และเพาะเมล็ด
นายปรีชา สีโสภา	3 หมู่ 15 ต. รัตนบุรี อ. รัตนบุรี จ. สุรินทร์	ทำการเกษตรผสมผสาน ขุดสระ-เลี้ยงปลา-ปลูกพืช-เลี้ยงสัตว์ โดยการนำเอาเทคนิคต่าง ๆ จากที่ไปศึกษาดูงาน ตามสถานที่หลายแห่งมาประยุกต์ใช้ เน้นหนักในเรื่อง การเพาะพันธุ์ปลา
นายทองอินทร์ ชันคม	หมู่ 1 บ. ขวาวใหญ่ ต. ขวาวใหญ่ อ. ศีขรภูมิ จ. สุรินทร์	เกษตรกรดีเด่นจังหวัดสุรินทร์ปี 2532 ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ขุดสระ-ปลูกพืช-ไม้ผล-เลี้ยงสัตว์
นายเปา ศรีพรม	353 หมู่ 11 บ. โนนตะแบก อ. สังขะ จ. สุรินทร์	ปลูกไม้ผล (ฝรั่ง) โดยอาศัยเทคโนโลยีเข้ามาช่วย พยายามศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
นายเปล่ง ชาญเขียว	บ. คม ต. คม อ. สังขะ จ. สุรินทร์	ปลูกแตงโมและข้าวโพด โดยใช้ปุ๋ยคอก
นายสมพงษ์ ทรายเพชร	2/1 หมู่ 11 บ. ไผ่ อ. รัตนบุรี จ. สุรินทร์	ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ความสามารถพิเศษคือเลี้ยงโคนม

ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
นายราชวงศ์ กองสุข	127 หมู่ 4 บ. สวาย ต.โคกตะเคียน อ. กาบเชิง จ. สุรินทร์	ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ความชำนาญพิเศษคือ ขยายพันธุ์พืชโดยใช้เมล็ด-ทาบกิ่ง-ต่อยอด-และเคย ได้รับเลือกเป็นเยาวชนเกษตรกรดีเด่นปี 2539
นายบาน สมานจิตร	159 บ. สวาย ต. ตะเคียน อ.กาบเชิง จ. สุรินทร์	ทำไร่นาสวนผสม ความชำนาญพิเศษ เพาะขยายพันธุ์ ปลา โดยอาศัยสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ
นายอุทัย แคมคำ	80 หมู่ 4 บ. เข้มค่อน ต. เบิด อ.รัตนบุรี จ. สุรินทร์	ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ความสามารถพิเศษคือ การเลี้ยงหมู-เลี้ยงไก่พันธุ์เนื้อไข่-การเพาะเห็ด โดยการ ศึกษาค้นคว้าและทำการทดลองเลี้ยงหมูก่อน
นายสุวรรณ กันภัย	79 หมู่ 9 บ. ลำโรง ต. สนม อ. สนม จ. สุรินทร์	ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ความสามารถพิเศษคือ ขยายพันธุ์พืช-ไม้ยืนต้น-ไม้ผล-และมีความชำนาญ ด้านการขยายพันธุ์มะนาวส่ง 3 อำเภอ คือ สนม จอมพระและท่าตูม
นายบุญมี สายกระสุน	39 หมู่ 13 บ. ทวารไพร ต. เมืองสิง อ.จอมพระ จ. สุรินทร์	ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ความสามารถพิเศษคือ การขยายพันธุ์ปลา-ไก่-หมู-เป็ด-วัว-ควาย และรักษาโรค ของสัตว์เลี้ยงได้ทั้งไก่ หมูและควาย

ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
นายเป้า เทียงธรรม	1 หมู่ 5 บ. เขวา ต. หนองสนธิ อ. จอมพระ จ. สุรินทร์	ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ความสามารถพิเศษคือ การขยายพันธุ์ปลา-ขยายพันธุ์พืชด้วยการตอน-ติดตา- เปลี่ยนยอด-ทาบกิ่ง-ปักชำและเสริมราก
นายทา ทองอินทร์	60-1 หมู่ 1 บ. กระโพ ต. กระโพ อ. ท่าตูม จ. สุรินทร์	ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ความสามารถพิเศษคือ ผสมพันธุ์หมู-วัว ขยายพันธุ์ปลา โดยต้องเข้าใจสภาพ สัตว์
นายธีระชัย ชัยชนะ ไพศาล	หมู่ 7 บ. เกาะตลุง อ. เมือง จ. สุรินทร์	ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ความสามารถพิเศษคือ การขยายพันธุ์ปลาและจัดสวนสาธิตการเกษตร ผสมผสานตัวอย่าง
นายธนัญชัย เรือนริน	89 หมู่ 2 บ. ท่าเรือ ต. ขาม อ. เมือง จ. สุรินทร์	ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ความสามารถพิเศษคือ เป็นวิทยากรบรรยายพิเศษที่อำเภอสำโรงทาบ

ภูมิปัญญาด้านการทอผ้าไหม

การทอผ้าของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นงานศิลปพื้นบ้านของสตรี และเป็นมรดกทางสังคมที่มีประวัติอันยาวนานและต่อเนื่องกันมาช้านาน โดยรายละเอียดปลีกย่อยจะแตกต่างกันในแต่ละกลุ่มชนและกลุ่มชาติพันธุ์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี และการเปลี่ยนแปลงทางสังคมของแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้จะต้องคำนึงถึงแหล่งทำเลที่อยู่อาศัย และวัตถุดิบในแต่ละท้องถิ่นด้วย วัตถุดิบที่นิยมใช้คือ ฝ้ายและผ้าไหม ส่วนกรรมวิธีที่ผลิตผ่านกันมากคือ มัดหมี่และจิด ซึ่งอาจจำแนกลักษณะผ้าตามกลุ่มชนได้ 3 ประเภท

1. กลุ่มชนชาติเชื้อสายลาว นิยมทอผ้าด้วยวิธีการมัดหมี่ และจิด
2. กลุ่มชนชาติเชื้อสายญไท นิยมทอผ้าด้วยวิธีการจิด
3. กลุ่มชนชาติเชื้อสายเขมรแถบ ศรีสะเกษ สุรินทร์และบุรีรัมย์ นั้นนิยมทอผ้าไหมมัดหมี่

ส่วนสีที่ยอมนั้น เดิมใช้สีธรรมชาติ แยกประเภทเป็นสีจากพืชและสัตว์ปัจจุบันสีธรรมชาติขาดแคลนจึงใช้สีสังเคราะห์แทนมาระยะหนึ่ง แต่ปัจจุบันได้พยายามส่งเสริมให้ใช้สีจากธรรมชาติอีกครั้ง แม้การทอผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์จะไม่นิยมใช้สีสีย่นสะดุดตา แต่ลดทอนจากการมัดหมี่นั้น มีความประณีตบรรจงพิถีพิถันเป็นพิเศษ จึงทำให้ผ้าไหมจังหวัดสุรินทร์มีคุณภาพสูงเป็นที่ยอมรับในสังคมทั่วไป (แต่ราคาค่อนข้างต่ำ) ที่เห็นชัดเจนคือลดทอนผ่านนั้นถือเป็นศิลปชั้นสูงที่ได้รับมาจากประเทศเขมรในอดีตแถบเมืองพนมเปญและเมืองพระตะบอง

อาชีพการทอผ้าไหมเป็นทางเลือกหนึ่งแก่กลุ่มคนในชนบท เพราะงานทอผ้าไหมถือเป็นอาชีพเสริม ทำรายได้พอสมควรอาชีพหนึ่งของชาวบ้านทั่วไป ในอดีตการทอผ้ามุ่งนำมาใช้ในชีวิตประจำวัน หรือพิธีกรรมเท่านั้น แต่ในปัจจุบันสามารถใช้เป็นทรัพย์สินที่สามารถจำหน่าย หรือจำหน่ายเพื่อแลกเปลี่ยนเป็นเงินตราใช้สอยในชีวิตประจำวัน ดังนั้นในปัจจุบันพ่อบ้านหลายหมู่บ้านได้มีส่วนช่วยเหลือในกิจกรรมทอผ้าไหมของกลุ่มแม่บ้านมาก เช่น ช่วยมัดหมี่ ย้อมสี เป็นต้น

ภูมิปัญญาหรือเทคนิควิธีการที่ชำนาญของแต่ละท่านโดยสรุป		
ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
นางสำเริง แผ่นทอง	20 หมู่ 4 ต. จิกแดก กิ่งอ.พนมดงรัก จ.สุรินทร์	การเลี้ยงไหมเอง ใช้ได้ผลดีมาก มีการวางแผนไว้ อย่างละเอียด ระวังตั้งแต่การเลือกพันธุ์ไหม จำนวนที่เลี้ยง ถูที่เลี้ยงจนกระทั่งถึงวิธีเลี้ยง เป็น ตัวแทนในการไปดูงานและอบรมต่าง ๆ ในเรื่อง การเลี้ยงไหมและการทอผ้า
นางบุญมี บุญรอด	70 หมู่ 2 บ. ยาง ต. เมืองสิง อ. จอมพระ จ. สุรินทร์	มีความสามารถในการทอผ้าไหมได้เร็ว อาจเรียกได้ ว่ามีเทคนิคในการทอผ้า การย้อมสีที่จะทอ ต้องย้อม ด้วยสีที่พอเหมาะไม่มากหรือน้อยเกินไป-เป็นคน ที่มีความรับผิดชอบมากให้ความรักความอบอุ่นแก่ ลูกเสมอ
นายโพธิ์ บัวภู	54 หมู่ 2 ต. ดม อ. สังขะ จ. สุรินทร์	มีความสามารถพิเศษในการทอเสื้อหวายได้เร็ว มีเทคนิคในการทอเสื้อหวาย การทอเสื้อหวายจะ นิยมทำในฤดูที่ว่างจากการทำนา เพราะจำต้องใช้ เวลานานในการเตรียมหวาย
นางเลื่อน บุญทูล	บ. โพนทอง ต. ดำน อ. กาบเชิง จ. สุรินทร์	การทำผ้าไหมมัดหมี่และย้อมสีจากธรรมชาติ ได้แก่ สีแดง ได้จากครั่ง สีครามได้จากต้นคราม สีทอง อ่อน(กระดังงา) ได้จากเกล็ด (มะพูด) สีดำได้จาก มะเกลือ สีเหลืองได้จากขมิ้นชัน แก่นแข(แกนแล) สีส้ม(แดงเลือดนก)ได้จากสะตือ สีลูกหว้า(ม่วงอ่อน) ได้จากลูกหว้า สีเขียวได้จากครามแก้ว ย้อมทับด้วย เกล็ดอีกทีหนึ่ง สีเขียวได้จากใบหูกวาง,เปลือกสมอ
นายพาน มาเสมอ	76 หมู่ 1 ต. แก อ. รัตนบุรี จ. สุรินทร์	ลักษณะเด่นของผ้าไหม ผ้าไหมที่ทำการมัดหมี่จะดู สวยงามมากกว่าผ้าที่ทออื่น ๆ ลักษณะลายจะเป็น แบบลายไทยและในการทำลายนั้นจะมีมากโดยที่ ลายไม่ซ้ำกันเลย

ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
นางผลิน คณิงเพียร	บ. ระไซร์ ต. ตั้งใจ อ. เมือง จ. สุรินทร์	การย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติ สีเขียวได้จากต้นสมอ เขียวอ่อนได้จากใบบวบ สีนํ้าตาลเนื้อได้จากเปลือก สะเดา สีแดงจากครั่ง สีไฟรจากใบหูกวาง สีเหลืองได้ จากดอกจาวรี สีเหลืองอ่อนได้จากขมิ้น สีดำได้จากผล มะเกลือ สีเทา,สีม่วงได้จากดอกอัญชัญ สีแสดได้จาก เปลือกต้นจ๊ว สีม่วงได้จากผลผักปิงสุก ข้อดีในการย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติ ไม่ตกสี ใช้ทุน น้อย ราคาดี
นางปราณี เสกรัมย์	53 หมู่ 11 บ. โนนลี ต.หนองไผ่ล้อม อ. ลำโรงทาน จ.สุรินทร์	อาชีพหลักคือทำนา อาชีพรองคือการทอผ้าไหม ความ สามารถพิเศษด้านการเลี้ยงไหมที่ได้จำนวนผ้าไหมที่ สมบูรณ์และได้จำนวนมาก การทอผ้ามัดหมี่ก็สวย การ สาวไหมได้เส้นไหมที่มีความสวยงาม การมัดหมี่ได้เร็ว มีความประณีตและละเอียด อาจเรียกได้ว่ามีความ ชำนาญเป็นพิเศษ
นางเพียร สายแก้ว	26 หมู่ 7 บ. นาแห้ว ต. สวาย อ. เมือง จ. สุรินทร์	การย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติ- จากพลังงานแสงอาทิตย์ และต้องการเผยแพร่การย้อมสีธรรมชาติจากพลังงาน แสงอาทิตย์ให้มากกว่านี้เพื่อที่จะได้เป็นที่รู้จักของคน ทั่วไป และยังสร้างชื่อเสียงกับท้องถิ่นของตนเอง และ เป็นการประหยัดในเรื่องการใช้สีเคมีหันมาใช้สี ธรรมชาติและพลังงานอาทิตย์แทน
นางนิยม สุบินนาม	23 หมู่ 6 ต. สวาย อ. เมือง จ. สุรินทร์	อาชีพหลักคือการทำนา อาชีพรองคือการทอผ้าไหม ซึ่ง อาชีพนี้ได้ทำมานานแล้วและได้พัฒนาฝีมือเรื่อยมา โดย ทอเป็นลายต่าง ๆ

ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
นางสำเนียง บุญโสดา กร	3 หมู่ 1 บ. สวาย ต. สวาย อ. เมือง จ. สุรินทร์	การทอผ้าไหมเป็นอาชีพหลักในช่วงแรกปัจจุบัน การทอผ้าไหมของคุณสำเนียงได้ขยายเป็นกิจการครัวเรือนขนาดกลางที่มีลูกค้ามากมาย ซึ่งได้จ้างคนงานมาช่วยสามารถผลิตผ้าไหมได้ตามความต้องการของตลาดและลูกค้าที่ต้องการเน้นสีธรรมชาติมีลายผ้าสวยงามและประณีตมาก
นางสุเคลื่อนไหว พุดจิบ	22 หมู่ 13 ต. ไผ่ อ. รตนบุรี จ. สุรินทร์	การย้อมไหมและการมัดหมี่-การย้อมไหมด้วยสีธรรมชาติสีได้จากพืชและสัตว์ เช่น สีเหลืองจากแก่นแกแล แดงจากครั่ง ทำให้ผ้าสีไม่จืดจาง คงรูป การมัดหมี่จะนิยมลวดลายขริม นิยมทอยกดอกหรือทอยกหลายตะกอล
นางกลีบบัว สีเครือดำ	60 หมู่ 1 ต.บ้านพลวง อ. ปราสาท จ. สุรินทร์	การทอผ้าไหม-ใช้วิธีตามธรรมชาติ แบบโบราณไม่ใช้กักระตุก นิยมย้อมสีไหมจากธรรมชาติ คือสีเหลืองจากต้นแข

ภูมิปัญญาหมอพื้นบ้าน

หากมองย้อนอดีตในจุดที่มนุษย์ยังรวมกลุ่มเป็นชนเผ่า จะเห็นว่าเมื่อมีการเจ็บป่วยในหมู่คณะจะมีการบำบัดรักษาในหลาย ๆ วิธี เช่น การใช้เวทย์มนต์คาถา การใช้พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ในกลุ่มชนชาวเขมรจะใช้เล่นมะมั่วด ในการรักษาคนเจ็บป่วย การราไฟฟ้า ที่มักพบในกลุ่มชนชาวลาว ส่วนชาวยุทธ์ใช้พิธีกรรมที่เรียกว่า แก้มอ ในการบำบัดรักษาเป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการใช้ยาสมุนไพรในการรักษาอาการเจ็บป่วยของมนุษย์ จึงพอสรุปได้ว่า วิธีการรักษาของคนในอดีตจำแนกได้ 2 ประเภทคือ การรักษาทางด้านจิตใจและการรักษาด้วยตัวยาที่เป็นสมุนไพร

การรักษาด้วยสมุนไพรมีมานานแล้ว โดยเฉพาะสังคมชาวนา เป็นระบบการคิดของภูมิปัญญาชาวบ้านที่มีการถ่ายทอดมาโดยลำดับ เรามักจะได้ยินข่าวบ่อยครั้งเกี่ยวกับการรักษาด้วยการใช้สมุนไพร การรักษาด้วยพืชผักพื้นบ้าน เช่น การใช้สมุนไพรรักษาโรคเอดส์หรือโรคมะเร็ง

หรือที่โรงพยาบาลกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ใช้วิธีการรักษาอัมพาตด้วย (การอบ,ประคบ) สมุนไพร พร้อม ๆ กับการรักษาด้วยตัวยาแพทย์แผนปัจจุบัน จากการออกพื้นที่เพื่อสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสมุนไพรโดยนายแพทย์เอกชัย ปัญญาวัฒนกุล ผู้อำนวยการโรงพยาบาลกาบเชิงกล่าวว่า “อันที่จริงแล้วการรักษาคนไข้ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันแต่เป้าหมายมีอยู่ร่วมกันคือ การบรรเทาอาการเจ็บป่วยให้หายหรือบรรเทาลง เพียงแต่การสื่อสารความหมายระหว่างหมอพื้นบ้านกับแพทย์แผนใหม่แตกต่างกัน”

หมอพื้นบ้านเหล่านั้นต่างก็มีบทบาทในการรักษากลุ่มคนในชุมชน หรือละแวกใกล้เคียงมานานแล้วแต่มีกรรมวิธีที่หลากหลายออกไป บางท่านก็รักษาด้วยเวทย์มนต์คาถา เช่น หมอเป่า หมอส่อง หมอธรรม ขณะเดียวกัน หมอเหล่านั้นยังมีความรู้เรื่องสมุนไพรอีกทางหนึ่งด้วย และรู้ว่าสมุนไพรแต่ละชนิดใช้รักษาโรคอะไร หรือใช้บำบัดอาการเจ็บป่วยอย่างไร ซึ่งบางครั้งการใช้ยาแผนปัจจุบันที่หาซื้อได้ง่าย และมีขายอย่างดาษดื่นในร้านค้าก็เชื่อว่าบำบัดความเจ็บไข้ได้คื่นึกซ้ำร้ายในบางรายอาจเกิดมีผลข้างเคียงขึ้นอย่างที่ไม่คาดฝันก็เป็นได้

ปัจจุบันนักวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความทันสมัยมากขึ้น ประกอบกับทุกคนต่างก็ต้องเร่งรีบในการประกอบอาชีพเพื่อแข่งขันกับผู้อื่นและตนเอง จึงทำให้ละเลยในการพิถีพิถันตนเอง โดยเฉพาะการดูแลสุขภาพ หลายคนจึงหันไปพึ่งยาแผนปัจจุบันและแพทย์อยู่ร่ำไป ยิ่งไปหาซื้อยาจากร้านค้าทั่วไปเพื่อมารักษาอาการเจ็บป่วยด้วยตนเองมากเท่าใดอาจอันตรายหนักเข้าไปอีก ซึ่งผลที่ได้ไม่คุ้มกับผลเสียที่ตามมา

เราอาจมองข้ามหรือลืมให้ความสำคัญกับสมุนไพรไปนานจนลืมนึกไปว่า แท้จริงแล้วพืชผักที่เราบริโภคในชีวิตประจำวันนั้นมีคุณค่าและประโยชน์ต่อร่างกายเรามากน้อยเพียงไร เรามาลองทบทวนรำลึกย้อนถึงอดีตว่าบรรพบุรุษของเรานั้นท่านทั้งหลายทำอะไรที่เกี่ยวกับภูมิปัญญา ในการดูแลสุขภาพของมนุษย์ไว้ให้เราบ้าง แล้วนำความรู้เหล่านั้นมาปรับปรุงพัฒนาให้เกิดผลสูงสุด เพื่อการดำรงชีวิตของเราจะได้มีความเป็นปกติสุขต่อไปและคงไม่เสียหายหรือล้าสมัยนักหากนำเทคนิควิธีการทางแพทย์สมัยใหม่เข้ามามีบทบาทต่อการวิเคราะห์ด้วยสมุนไพรที่มีอย่างดาษดื่น ในพื้นที่ป่าเขตร้อน และนำมาใช้ในวงการแพทย์เพื่อให้เกิดประโยชน์โดยส่วนรวมของประเทศชาติในอนาคตต่อไป น่าจะเกิดประโยชน์อย่างมหาศาล ทั้งยังเป็นการลดค่าใช้จ่ายงบประมาณด้านสาธารณสุขอีกทางหนึ่งด้วย

ภูมิปัญญาหรือเทคนิควิธีการที่ชำนาญของแต่ละท่านโดยสรุป		
ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
นายเปลื้อง จิตมั่ง	169 หมู่ 3 บ.เกาะเจนนวน ต. เจนนวน กิ่ง อ.ศรีณรงค์ จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรในการรักษาโรคมะเร็งชนิดต่าง ๆ ริดสีดวง ทวาร ยาเบื่อ ยาสั่ง ความดันโลหิต โรคเอดส์ ซาง ร่ามะนาด ระบุขาว ประจำเดือนไม่ปกติ หอบ-ภูมิแพ้ พิษแมลงสัตว์กัดต่อย
นายมอญ สะเกตมะว	44 บ. เชื้อเพลิง ต. เชื้อเพลิง อ. ปราสาท จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรในการรักษาโรคบาดทะยัก ไฟไหม้ น้ำร้อน ลวก ผิดสำแดง ร้อนในกระหายน้ำ ริดสีดวง
นายหลู สมล่าง	1 หมู่ 4 ต. หนองระฆัง อ. สนม จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรในการรักษาโรคมะเร็ง ริดสีดวงทวาร कुठะราด โรคหืด ผิดสำแดง ปวดหลังปวดเอว แมลงกินฟัน โรคไต ยาบำรุง
นายเที่ยง ไยวัน	24 หมู่ 7 บ. นาอุดม ต. ฝั อ. รัตนบุรี จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรในการรักษา การใช้เคล็ดรักษาโรคและเป่า มนต์คาถาร่วมคำมากซึ่งใช้รักษาโรคไข้เลือดออก ปากเปื่อยพอง โรคหอบหืด ตัวร้อนเป็นไข้ โรคอีสุกอีใส ดีซ่าน ตับ ไต โรคผิวดำแดงของผู้หญิง
นายคุณ ในอ้อม	16 หมู่ 2 บ. พุ่งบัว ต. ผักไหม อ. ศีขรภูมิ จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรในการรักษาโรค คือต่อกระดูก แขนขา ขาหัก ตาแดง ผิดสำแดง อัมพาตหรือปวดหัว
หลวงพ่อแพง ก้านสน	วัดบ. โนนสวรรค์ ต. เกาะแก้ว อ. สำโรงทาบ จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรในการรักษาโรค คือ ตาอักเสบ ผิดสำแดง โรคหืด กลาก โรคร้อนใน ผดผื่นคัน โรคขัดเบา

ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
นายคิน ทองอัม	10 หมู่ 2 บ. แดง ต. แจนแวน กิ่ง อ.ศรีณรงค์ จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรในการรักษาโรค - โรคเบาหวาน-มะเร็ง ในมดลูก ริดสีดวง มาดขาว มะเร็งเต้านม โรคเก๊า โรคบาดทะยัก โรคฝีมะม่วง หนองใน แผลทั่วไป โรคหอบ โรคอุจจาระปัสสาวะ โรคเอดส์
นายคำ ชัยนิตย์	47 หมู่ 7 ต. เกาะแก้ว อ. ตำบอง จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรในการรักษาโรค ได้แก่ โรคปวดหลัง ปวดเอว แก้ฝีฝีดาษ โรคท้องร่วง โรคปวดท้อง โรคท้องอืด โรคขับเลือดในหญิงมีครรภ์
นายเฮง มณีรัตน์	207 หมู่ 1 บ. ณรงค์ ต. ณรงค์ กิ่ง อ.ศรีณรงค์ จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรและการใช้คาถาเป่ารักษาโรค-แขนหัก ขาหัก-ไฟไหม้ ปวดฟัน โรคไขข้อ โรคตาต้อ โรคหู น้ำหนวก โรคชัก (เด็กตัวร้อน) แก้เด็กตัวร้อนจัด โรคเบาหวาน โรคความดันสูง
นายเฮีย ยืนยง	28 หมู่ 2 บ. รัตนะ ต. บุญยี่ อ. เมือง จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรในการรักษาโรค ได้แก่ โรคปวดท้อง ปวด ศีรษะ กระดูกหัก อาการแพ้ต่าง ๆ การถูกของร้อน การปวดเมื่อย ถูกแมลงกัดต่อย โรคตาขโมยไฟ อาการไอต่าง ๆ
นางตอด ชินนาค	13 หมู่ 4 บ. จันรม ต. ตาอึ้ง อ. เมือง จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรในการรักษาโรค ได้แก่โรคหนองใน ขัดเบา (ปัสสาวะไม่ออก) คันในช่องคลอด ตกเลือด ผิดสำแดง มดลูกอักเสบ ท้องเดิน บิด ท้องอืดท้องเฟ้อ ฝี แผลพุ พอง คลื่นไส้ อาเจียน เป็นไข้ บำรุงเลือด และเจริญ อาหาร มดลูกเลื่อน
นางคำ นิจัญ	38 บ.เชื้อเพลิง ต. เชื้อเพลิง อ. ปราสาท จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรในการรักษาโรค โรคผิวดำแดงด้านมหลัง คลอดบุตรใหม่ โรคเจ็บเอว โรคหนองใน โรคอีสุกอีใส โรคผิวหนัง รักษาโรคกระป๋องที่ถุงชนิดต่าง ๆ กัน เป็น หมอดำแย

ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
นายทูล พิศเพ็ง	ต. บัวโลก อ. ท่าตูม จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรในการรักษาโรค ได้แก่ โรคท้องร่วง ท้องเดิน โรคตาปลา ลมพิษ ความดันโลหิตสูง โรคผิสดำแดง
พระพวง ธรรมสาโร	วัดโคกตาสิง ต. สวายจิก อ. เมือง จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรในการรักษาโรคต่าง ๆ เช่น เบาหวาน โรคประสาท โรคปวดเมื่อยตามร่างกาย โรคอัมพฤกษ์ อัมพาต กระดูกหัก และผู้ติดเหล้า
นายสง่า มณีศรี	28/1 หมู่ 8 บ. กันตรัง ต. บึง อ. เมือง จ. สุรินทร์	รักษาโรคกระดูกหักด้วยสมุนไพร-หมากแก้ว -ต้นอ้อย คำ-สารส้ม
นายบุญแอน ยินดี	103 หมู่ 1 ต. กังแอน อ. ปราสาท จ. สุรินทร์	-ใช้สมุนไพรในการรักษาโรคเช่น แก้ไข้ด้วยบอระเพ็ด ปลาไหลเผือกแก้ไข้ รักษาแก้ไข้ด้วยย่านาง เถาวัลย์ -สมุนไพรรักษาไฟไหม้ มะพร้าว ผสมปูนใส่ทาแผล บวมกรักษาแผลให้หายเร็ว ว่านหางจระเข้ใช้ช่วย ระบายแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก -สมุนไพรรักษาอาการแพ้ อักเสบแมลงสัตว์กัดต่อย ขมิ้นชันช่วยลดผื่นคัน ตำลึง ผักบุ้งทะเล พญายอ ใบโหระพา มหาด -สมุนไพรแก้อาการขัดเบา กระเทียมแดง อ้อยแดง หญ้าหนวดแมว
พระครูโสภณ สมาจารคุณ	วัดแก้วฟ้าขึ้น ต. กาบเชิง อ. กาบเชิง จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรรักษา ได้แก่ โรคฝีและพุพองใช้ขมิ้นชัน ชุมเห็ดเทศ เทียนบ้าน -แก้อาการท้องเดินใช้ กล้วยน้ำว่า ทับทิม ฝรั่ง มังคุด-แก้อาการท้องอืด ท้องเฟ้อและแน่น จุกเสียดใช้ กระชาย กระเทียม กระเทียม กระเพรา การพลู ข่า ขี้เหล็ก กล้วย ชุมเห็ดเทศ ชุมเห็ดไทย -ยาขับปัสสาวะ ขับเสมหะใช้ กระวาน จิง มะขาม สันทะเล

ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
นายตันติเวช หาสุข	บ้านเลขที่ 27 ช.เทศบาลบำรุง ต.ในเมือง อ. เมือง จ. สุรินทร์	ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ รักษาโรคได้หลายอย่าง เช่น กินอาหารไม่มีรสชาด,ยาแก้ภัยทุกชนิด,ยาห้ามเลือด ออกจากช่องคลอดไม่หมด,เบาหวาน ฯลฯ
นายหน่วย โพธิ์ศรี	บ้านเลขที่ 28 ต.เขวาสิน- รินทร์ กิ่งอ.- เขวาสินรินทร์ จ. สุรินทร์	รักษาโรคมะเร็งเต้านม มะเร็งคั่นคอ มะเร็งช่องคลอด โดยสาเหตุมาจากอะไร ท่านก็จะถามโดยทั่วไปแล้วจัด หาสมุนไพรประกอบด้วยกันเพื่อรักษาโรคนั้น
นายเรื่อน หอมขจร	126 หมู่ 6 ต. เพี้ยราม อ. เมือง จ. สุรินทร์	โรคที่ท่านรักษาได้แก่ โรคปวดท้อง,โรคผิสดำแดง
พระอาจารย์เปี้ยก ฉันทวุฒโธ	สำนักสงฆ์ บ. โคกกะเพอ ต. นอกเมือง อ. เมือง จ. สุรินทร์	พระอาจารย์มีวิธีการรักษาโรคหลายอย่าง 1.ด้วยสมุนไพร 2.ด้วยน้ำมันศักดิ์สิทธิ์ 3.ด้วยการสักลงน้ำมัน 4.ด้วยการเป่าคาถา 5.ด้วยการทาน้ำมันอันศักดิ์สิทธิ์
นายลาด สายกระสุน	181 หมู่ 5 บ. ทวารไพร ต. เมืองสิง อ. จอมพระ จ. สุรินทร์	มียาจำหน่ายในหมู่บ้านหลายอย่างและท่านก็สามารถ รักษาโรคได้หลายโรคคือ โรคริดสีดวงทุกชนิด,โรค บำรุงเลือด,โรคหนองใน โรคปวดหลังปวดเอว,โรค เลือดออกทางจมูก, อาเจียนเป็นเลือด ฯลฯ

ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
นายควร กมลบุรณ์	6 หมู่ 1 ต. โชคสนาม อ. เมือง จ. สุรินทร์	โรคที่รักษาคือ โรคกระดูกหัก, โรคเลือดคั่งในตับ, โรคซางตาขโมย
นายสาธ สุตจันทร์	30 หมู่ 6 บ.อำปิล ต.ทมอ อ. ปราสาท จ.สุรินทร์	ท่านมีความรู้ความสามารถในเรื่องการรักษาโรคทาง สมุนไพรเช่น กามโรค, โรคงูสวัด, โรคเบาหวาน, ท่านจะให้ยาไปรักษาที่บ้านหรือมารักษาที่บ้านหมอ ก็ได้ท่านก็จะรักษาให้
นายสุภัทนา สาแก้ว	61 หมู่ 5 ต.หนองบัว อ. ท่าตูม จ. สุรินทร์	มีความชำนาญเฉพาะด้านและรักษาโรคต่าง ๆ เช่น โรค อัมพาต, โรคปวดตามข้อ, โรคหนองใน, โรคประสาท, เกี่ยวกับผู้ที่ถูกไล่ของ, วัณโรค
นายใบ นวลใส	27 ถ.โพธิ์ร้าง ต.ในเมือง อ.เมือง จ. สุรินทร์	รักษาโรคกระดูกโดยทั่วไป
นางนวล ผลจันทร์	107 ถ.โพธิ์ร้าง ต. ในเมือง อ. เมือง จ. สุรินทร์	การรักษาโรคทางสมุนไพรเท่านั้น สมุนไพรของท่านจะ รักษาโรคได้หลายทาง เฉพาะโรคเท่านั้น โดยวิธีแบบ พื้นบ้าน
นายโสน สันทอง	35 หมู่ 3 ต. บ้านด่าน อ. เมือง จ. สุรินทร์	ท่านรักษาโรคได้หลายอย่าง เช่น โรคกระดูกหัก ข้อ เคล็ด โรคงูสวัด โรคปานแดง โรคผิวหนัง โรคเป็นฝี เป็นหนอง โดยกรรมวิธีวิธีการรักษาแบบเป่าคาถา

ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
นายคำ ชาลี	35 หมู่ 3 บ. ทับน้อย ต. ใหญ่ อ. รัตนบุรี จ. สุรินทร์	โดยการใช้สมุนไพรรักษาโรค เช่น โรคกระดูกหัก, ท้องผูก,นอนไม่หลับ,เจ็บคอ,ถ่ายพยาธิโดยใช้สมุนไพรในการรักษาโรคโดยได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ โรคที่รักษา มะเกลือใช้ถ่ายพยาธิ,ขี้เหล็กใช้ในการระบายท้อง ทำให้นอนหลับ เจริญอาหาร มะขามใช้เป็นยาระบาย ขับเสมหะ ฟ้าทะลายโจรรักษาอาการท้องเสีย เจ็บคอ
นายเสมียน สายกระสุน	175 หมู่ 5 บ. ทวารโพร ต. เมืองสิง อ. จอมพระ จ. สุรินทร์	การรักษาโรคสมุนไพรทางธรรมชาติ เช่น โรคหนองใน, โรคปวดหลัง,ปวดเอว, โรคริดสีดวงทุกชนิด, โรคบำรุงเลือด, โรคผิสดำแดง, ขับน้ำคาวปลา, โรคเลือดออกทางจมูกและปาก,อาเจียนเป็นเลือด
นางใบ สืบเทพ	4 หมู่ 5 ต. ลุ่มระวี อ. จอมพระ จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรพื้นบ้านในการรักษาโรค โรคที่รักษาได้แก่ โรคอีสุกอีใส โรคผิสดำแดง ไอ ปวดท้องสมุนไพรที่ใช้ จันทน์หอมจันทน์แดง จันทน์ขาว จันทน์เหลืองรากบัว หลวง เขากวาง เขี้ยวหมูป่า รำข้าว หอยทะเล ลิ่นทะเล ดินเลียบแมว ดันลอ รากดันขาม วิธีรักษา ฝนผสมน้ำให้ดื่ม
นายसान แก้วเบน	43 หมู่ 3 ต. นาบัว อ. เมือง จ. สุรินทร์	การรักษาโดยฝนสมุนไพรให้รับประทาน เช่น โรคงูสวัด สมุนไพรที่ใช้รักษา คือ มะระขี้นกและมะพร้าว คั้นเอาน้ำทาบริเวณแผล นอกจากนี้ยังรู้จักยาสมุนไพรอีกชนิด ที่งูตายที่ได้มาจากพืช สัตว์หรือแร่ที่ยังไม่แปรสภาพ
นายท่า พิศเพ็ง	8 หมู่ 15 บ.ธรรมรักษา ต. บัวโคก อ. ท่าตูม จ. สุรินทร์	สามารถใช้สมุนไพรรักษากามโรคให้หายได้ ตัวยามีส่วนผสมคือ หล้าเห้วหมู อ้อยแดง ใผ่แก้ว สับปะรด เขียว ฝ้าย ยาฮัว และเหล็ก นอกจากนี้ยังมีความรู้เรื่องการใช้สมุนไพรรักษาโรคท้องอืดในควาย

ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
นายเลื่อม สายทอง	143 หมู่ 6 ต. สวาย อ. เมือง จ. สุรินทร์	มีความรู้ในการใช้ยาสมุนไพรเป็นอย่างดี และท่านยังต้องการเผยแพร่แก่ชาวบ้านเพื่อไม่ให้แพทย์โบราณสูญหาย นอกจากนั้นท่านยังใช้สมุนไพรที่อยู่ในท้องถิ่นหลายชนิดมารักษาโรคเรื้อน ชัก แก้กษัยร้อยแปด ไข้ป่า และรู้จักสมุนไพรสมานแผล แก้ผดผื่นคัน ท่านยังมีสูตรผสมตัวยาเพื่อรักษาอีกหลายโรค
นายคำ เครือศรี	47 หมู่ 6 บ. กระทุ่ม ต. จอมพระ อ. จอมพระ จ. สุรินทร์	มีความรู้ในด้านการนำสมุนไพรมาเป็นยาเพื่อรักษาโรคต่าง ๆ ได้ สมุนไพรบางชนิดอยู่ในท้องถิ่น บางชนิดหาซื้อมาจากที่อื่น โรคที่ท่านรักษาได้แก่ โรคนี้ว่า อาการไข้สำหรับเด็ก, ตกเลือด, ริดสีดวงทวาร, โรคกระดูก, ไข้, ผิดสำแลง, หอบหืด, รักษาแผลฝี, เบาหวาน, ปวดเมื่อย
นายบุญ ดาวรายรัมย์	42 หมู่ 10 ต. กาบเชิง อ. กาบเชิง จ. สุรินทร์	มีความสามารถในการรักษาผู้ป่วยกระดูกหักและโรคต่าง ๆ จากยาสมุนไพร เช่น หอบหืด, ไอ, ปวดฟัน, เจ็บคอ, เจริญอาหาร, ย่อยอาหาร, ลักปิดลักเปิด, หิด, ตาฟาง, เหน็บชา เป็นต้น
นายมาน มาลีหวล	1 หมู่ 7 บ. โคกรัมย์ ต. กระเทียม อ. สังขะ จ. สุรินทร์	มีความรู้เรื่องสมุนไพรท่านมีความรู้เรื่องสมุนไพรอย่างกว้างขวาง เช่นการเก็บสมุนไพรมาทำยา การเก็บรักษา มีตำราในการรักษาโรคต่าง ๆ เช่น อัมพาต, ริดสีดวงทวาร, โรคกระเพาะอาหาร, โรคตาแฉะ, ไข้เพื่อ, ไอ, เหน็บชา, ไข้ใน, ไข้มาเลเรีย, ผิดสำแลง, อีสุกอีใส, ระบุฝีหนอง เป็นต้น
นายพนธ์ ผิวอ่อน	13 หมู่ 4 ต. ไผ่ อ. รัตนบุรี จ. สุรินทร์	มีความรู้เกี่ยวกับยาสมุนไพรเพื่อรักษาคนไข้ เช่น โรคไทฟอยด์ รากสาตใหญ่ รากสาตน้อย อีสุกอีใส สมุนไพรที่ท่านใช้คือ กำแพงเจ็ดชั้น จี่เหล็ก เขากวาง คำดี จันทร์หอม ตะไคร้ต้น ตานกกด คันเหมือด ผีผ่วน ฟาง ฯลฯ ส่วนใหญ่วิธีการจะใช้ฝนผสมน้ำดื่ม

ชื่อ-สกุล	ภูมิลำเนา	กิจกรรม-เทคนิควิธีที่เด่น
นายมูล สามสี	44 หมู่ 8 ต. คอโค อ. เมือง จ. สุรินทร์	มีความสามารถในการรักษาโรคต่าง ๆ ได้โดยใช้สมุนไพรโดยท่านได้เรียนรู้จากตา ส่วนมากโรคที่ท่านรักษา คือ โรคผิผดผำแดง โรคหนองใน โรคไส้เลื่อน โรคท้องร่วง และรักษาโรคงูพิษกัดได้ด้วย สมุนไพรที่ใช้ได้แก่ เถวัลย์ กรันเตีย เสมอปรัก ว่านคำลึง ต้นตะเตะ กร้อง ต้นแค ใบนมควาย ต้นไทรรัก ฯลฯ
นายวิเชียร ยิ่งเขียว	หมู่ 11 บ. ไพรรพักษ์ ต. เทพรักษา อ. สังขะ จ. สุรินทร์	มีความสามารถพิเศษในการรักษาคนกระดูกหัก และรักษาคนป่วยด้วยวิธีจับเส้น นอกจากนั้นยังรู้ด้วยยาสมุนไพรในการรักษาโรคอีกด้วย เช่น รักษาพิษช้างในช้างนอก และรักษาคนถูกงูกัด
นายเจา มีแก้ว	130 หมู่ 5 ต. เพี้ยราม อ. เมือง จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรในการรักษาโรค ได้แก่ โรคกระเพาะ ปัสสาวะอักเสบ พิษสำเแดง นำเปื้อยเนื่องจากน้ำร้อน ลวก กระดูกหัก
นางถาวร บุรีรัตน์	1 หมู่ 2 ต. ธาตุ อ. รัตนบุรี จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรรักษาโรค เช่น โรคผิผดผำแดง ข้ำใน
นายพา ไชยพันธ์	8 บ.เกาะแก้ว อ. สำโรงทาบ จ. สุรินทร์	ใช้สมุนไพรในการรักษาโรค เช่น โรคบาดทะยัก ฝี งูสวัด ไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ผิผดผำแดง ร้อนใน กระหายน้ำ โรคเบื่ออาหาร

ภาคผนวก ง

รายนามคณะกรรมการวิจัย

คณะกรรมการวิจัย

1. รองศาสตราจารย์บุญยัง หมั่นดี	หัวหน้าโครงการ
2. อาจารย์สุทัศน์ กองทรัพย์	กรรมการ
3. อาจารย์สันระ ประสงค์สุข	กรรมการ
4. ดร.สุัทสนา สุทธิกุลสมบัติ	กรรมการ
5. นายสมศักดิ์ พลภักดี	กรรมการ
6. ดร.มาลินี อุทธิเสน	กรรมการ
7. อาจารย์อัมพาพรรณ พงศ์ผลาดิษฐ์	กรรมการ
8. น.ส.เพ็ญพัฒน์ สุดเสนห์	กรรมการและเลขานุการ

รายนามผู้ร่วมทำประชาพิจารณ์

1. นายชนินทร์ บัวประเสริฐ	รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์
2. นายบรรยงค์ วงศ์กนิษฐ์	หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผนสำนักงานจังหวัดสุรินทร์
3. นายสุรพล จันทร์เภา	ประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์
4. นายวีระชัย ศรีเมือง	หัวหน้าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
5. นายพฤษภา กลีบแก้ว	ผู้ช่วยสามัญศึกษาจังหวัด
6. ว่าที่ร.ต.พิชัย นวลไยสวรรค์	พัฒนาการจังหวัด
7. นายอิสราพร จันทร์ทอง	ผอ.ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด
8. รศ.รัตนา รุจิกุล	อาจารย์สถาบันราชภัฏ
9. นายวิวัฒน์ วัชรหิรัญ	อาจารย์สถาบันราชภัฏ
10. นายเรือง บุญศิริ	อาจารย์สถาบันราชภัฏ
11. นางพยงค์ กุลโชติ	พาณิชย์จังหวัด
12. นางฟรานซิสที โจรัน	องค์กรพัฒนาเอกชน
13. นายสังคม เจริญทรัพย์	ประธานเครือข่ายชุมชนเมืองสุรินทร์
14. นายอิสรา จรรย์ยานนท์	ประธานสหกรณ์ข้าวหอมมะลิสุรินทร์
15. นายวิวัฒน์ อุดมดี	องค์กรพัฒนาเอกชน
16. น.ส.เกียรติสุดา คงดี	องค์กรพัฒนาเอกชน
17. นายกีฬา หมั่นยิ่ง	ผู้นำองค์กรประชาชนกลุ่มออมทรัพย์
18. ผศ.โยชิน นิยมทอง	รองอธิการบดีสถาบันราชภัฏสุรินทร์

ภาคผนวก จ

คณะกรรมการชี้ทิศทางการวิจัยจังหวัดสุรินทร์
และผู้ร่วมทำประชาพิจารณ์

คณะกรรมการชี้ทิศทางการวิจัย

1. ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์	ประธานกรรมการ
2. พัฒนาการจังหวัด	กรรมการ
3. เกษตรจังหวัด	กรรมการ
4. อุตสาหกรรมจังหวัด	กรรมการ
5. สาธารณสุขจังหวัด	กรรมการ
6. ผอ.การประถมศึกษาจังหวัด	กรรมการ
7. ผอ.สามัญศึกษาจังหวัด	กรรมการ
8. ประธานหอการค้าจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
9. ประธานสภาจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
10. อธิการบดีสถาบันราชภัฏสุรินทร์	กรรมการ
11. พาณิชย์จังหวัดสุรินทร์	กรรมการ
12. สถิติจังหวัดสุรินทร์	กรรมการ

รายนามผู้ร่วมทำประชาพิจารณ์

1. นายชนินทร์ บัวประเสริฐ	รองผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์
2. นายบรรยงค์ วงศ์กนิษฐ์	หัวหน้าฝ่ายนโยบายและแผนสำนักงานจังหวัดสุรินทร์
3. นายสุรพล จันทรเภา	ประชาสัมพันธ์จังหวัดสุรินทร์
4. นายวีระชัย ศรีเมือง	หัวหน้าศึกษานิเทศก์สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด
5. นายพฤษภา กลีบแก้ว	ผู้ช่วยสามัญศึกษาจังหวัด
6. ว่าที่ร.ต.พิชัย นวลไยสวรรค์	พัฒนาการจังหวัด
7. นายอิสราพร จันทรทอง	ผอ.ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัด
8. รศ.รัตนา รุจิกุล	อาจารย์สถาบันราชภัฏ
9. นายวิวัฒน์ วัชรหิรัญ	อาจารย์สถาบันราชภัฏ
10. นายเรือง บุญศิริ	อาจารย์สถาบันราชภัฏ
11. นางพยงค์ กุลโชติ	พาณิชย์จังหวัด
12. นางฟรานซิสทิ โจริน	องค์กรพัฒนาเอกชน
13. นายสังคม เจริญทรัพย์	ประธานเครือข่ายชุมชนเมืองสุรินทร์
14. นายอิสรา จรรย์ยานนท์	ประธานสหกรณ์ข้าวหอมมะลิสุรินทร์
15. นายวีรวัฒน์ อุดมดี	องค์กรพัฒนาเอกชน
16. น.ส.เกียรติสุดา คงดี	องค์กรพัฒนาเอกชน
17. นายกีพา หมั่นยิ่ง	ผู้นำองค์กรประชาชนกลุ่มออมทรัพย์
18. ผศ.โยธิน นิยมทอง	รองอธิการบดีสถาบันราชภัฏสุรินทร์